

การพัฒนาคุณธรรมพื้นฐานนักเรียนของโรงเรียนบ้านบัวขาว (วันครู 2500)
อำเภอภูผินารายณ์ จังหวัดกาฬสินธุ์

ไพศาล วานิชสุจิต

มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
RAJABHAT MAHASARAKHAM UNIVERSITY

หอสมุดสถาบันราชภัฏมหาสารคาม
วันรับ.....
รับลงทะเบียน... 29 ส.ค. 2552
เลขทะเบียน... 191440
เลขเรียกหนังสือ... 371.8 พ๑๕๒๗

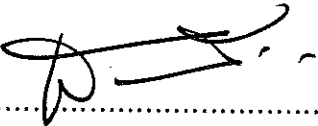
วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตร
ปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา
บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
พ.ศ. 2552

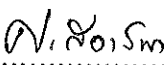
ลิขสิทธิ์เป็นของมหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม

คัดลอก ๒๐๐๐ ตามข้อ ๑๖
คัดลอก -- ตามข้อ ๑๖
คัดลอก -- ตามข้อ ๑๖

คณะกรรมการที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์และคณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์
ได้พิจารณาวิทยานิพนธ์ฉบับนี้แล้ว เห็นสมควรรับเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตาม
หลักสูตรปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต ของมหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคามได้

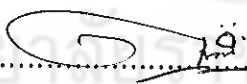
คณะกรรมการที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์และคณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์

..... ประธานกรรมการที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์
(รองศาสตราจารย์ สมชาย วงศ์เกษม)

..... กรรมการที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ศิริ ถีอาสนา)

..... กรรมการที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์
(อาจารย์ดร.เนตรชนก จันทร์สว่าง)

..... ผู้แทนบัณฑิตวิทยาลัยสอบวิทยานิพนธ์
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.วิวัฒน์ จุมปาแฝด)

..... ผู้ทรงคุณวุฒิสอบวิทยานิพนธ์
(อาจารย์ตะวัน เกียรติบุญญาฤทธิ์)

มหาวิทยาลัยอนุมัติให้รับวิทยานิพนธ์ฉบับนี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา
ตามหลักสูตรปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต ของมหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม

..... คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.เกรียงศักดิ์ ไพโรวรรณ)
วันที่.....เดือน..... 17 ส.ค. 2552 พ.ศ. 2552

ลิขสิทธิ์นี้เป็นของมหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม

ชื่อเรื่อง การพัฒนาคุณธรรมพื้นฐานนักเรียนของโรงเรียนบ้านบัวขาว (วันครู 2500) อำเภอภูผินารายณ์ จังหวัดกาฬสินธุ์

ผู้วิจัย นายไพศาล วานิชสุจิตต์ ปริญญา ค.ม. (การบริหารการศึกษา)

อาจารย์ที่ปรึกษา รศ. สมชาย วงศ์เกษม ประธานกรรมการ

ผศ. ดร.ศิริ ถีอาสนา กรรมการ

ดร.เนตรชนก จันทร์สว่าง กรรมการ

มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม 2552

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ พัฒนาคุณธรรมพื้นฐานนักเรียนทั้ง 4 ด้าน คือ ความขยัน ประหยัด ซื่อสัตย์ และสามัคคี ของโรงเรียนบ้านบัวขาว (วันครู 2500) อำเภอภูผินารายณ์ จังหวัดกาฬสินธุ์ ตามขั้นตอนกัลยาณมิตรนิเทศ 4 ขั้นตอน คือ การสร้างความศรัทธา การสาธิตรูปแบบการส่งเสริมคุณธรรม การร่วมคิดแลกเปลี่ยนเรียนรู้ และการติดตามประเมินผลตลอดกระบวนการ ภายใต้กรอบการพัฒนา 4 ด้าน ได้แก่ ด้านความขยัน ประหยัด ซื่อสัตย์ และสามัคคี โดยใช้การวิจัยปฏิบัติการ (Action Research) ดำเนินการวิจัยเป็น 2 วงรอบ มีกลุ่มผู้ร่วมวิจัยมีจำนวน 4 คน กลุ่มเป้าหมาย (Target Group) จำนวน 130 คน ประกอบด้วย นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 จำนวน 130 คน กลุ่มผู้ให้ข้อมูลเพิ่มเติมจำนวน 40 คน เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลได้แก่ แบบประเมิน แบบสัมภาษณ์ แบบสังเกต และแบบบันทึกประจำวัน การจัดกระทำข้อมูลใช้หลักตรวจสอบข้อมูลแบบสามเส้า (Triangulation) แล้วนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงพรรณนา

ผลการวิจัยพบว่า

ก่อนการพัฒนาคุณธรรมพื้นฐานนักเรียนของโรงเรียนบ้านบัวขาว (วันครู 2500) อำเภอภูผินารายณ์ จังหวัดกาฬสินธุ์ พบว่านักเรียนขาดลักษณะนิสัยที่ดีในตนเอง ครูไม่มีการกำกับ ดูแล ติดตามนักเรียนอย่างสม่ำเสมอ ผู้รับผิดชอบงานคุณธรรมพื้นฐานไม่ดำเนินงานอย่างต่อเนื่อง แผนการปฏิบัติงานเพื่อส่งเสริมคุณธรรมพื้นฐานของนักเรียนไม่ชัดเจน และไม่มีการกำกับติดตามอย่างเป็นระบบ

หลังการพัฒนาคุณธรรมพื้นฐานนักเรียนของโรงเรียนบ้านบัวขาว (วันครู 2500) อำเภอภูผินารายณ์ จังหวัดกาฬสินธุ์ ทั้ง 2 วรรจบ สามารถปรับเปลี่ยนพฤติกรรมของนักเรียนที่เป็นกลุ่มเป้าหมายมีพฤติกรรมที่เปลี่ยนแปลงไปในทางที่ดีทั้ง 4 ด้าน ดังต่อไปนี้

1. ด้านความขยัน นักเรียนส่วนใหญ่มีพฤติกรรมในความขยันดีขึ้น เช่น รู้จักส่งการบ้านให้ทันเวลาตามที่ครูกำหนด มาโรงเรียนเช้าขึ้น ช่วยกิจกรรมต่างๆ ของโรงเรียน เก็บเศษกระดาษ โดยไม่ต้องมีครูกำกับ

2. ด้านการประหยัด นักเรียน ยังไม่สามารถปรับเปลี่ยนพฤติกรรมได้ดีเท่าที่ควร กล่าวคือ นักเรียนยังชอบใช้จ่ายสุรุ่ยสุร่ายเนื่องจากคิดเป็นนิสัย ชอบออกห้องเรียนไปซื้อขนม ชอบเขียนสมุดข้ามหน้า ชอบเปิดน้ำแล้วไม่ปิด

3. ด้านความซื่อสัตย์ สามารถพัฒนาคุณธรรมพื้นฐาน นักเรียนด้านความซื่อสัตย์ได้เป็นไปตามความมุ่งหมายที่ตั้งไว้ กล่าวคือ นักเรียนไม่ลักเล็กขโมยน้อยของเพื่อน ตรงต่อเวลา ไม่โกหก

4. ด้านความสามัคคี สามารถพัฒนาคุณธรรมพื้นฐานนักเรียน ตามความมุ่งหมายที่ตั้งไว้ กล่าวคือ นักเรียนไม่ก่อเรื่องทะเลาะวิวาท ช่วยเหลือกิจกรรมกลุ่ม มีความเอื้ออาทรต่อกันภายในกลุ่มเพื่อนได้ดี

TITLE : Developing Basic Moralities of Students a Bua Khao (Wan Khru B.E. 2500) School, Amphoe Kuchinarai, Changwat Kalasin

AUTHOR : Mr.Phaisan Wanitsuchit **DEGREE:** M.Ed. (Educational Administration)

ADVISORS : Assoe. prof. Somchai Wongkasem Chairman

Asst. prof. Dr. Siri Tee-asana Committee Member

Dr. Netchanok Chansawang Committee Member

RAJAHAT MAHA SARAKHAM UNIVERSITY 2009

ABSTRACT

The purposes of this study were to develop basic moralities of the students in these 4 aspects : industriousness, thrift, honesty, and unity at Ban Bua Khao (Wan Khru B.E. 2500) School, Amphoe Kuchinarai, Changwat Kalasin according to these 4 stages of friendly supervision aspects : faith creation, demonstration of the morality promotion model, thinking together to share learning ; and follow-ups and evaluation throughout the process under the development framework in these 4 aspects : industriousness, thrift, honesty, and unity . the study used action research to conduct the study in 2 cycles. There was a group of 4 research participants. The target group of 130 subjects consisted of 130 Prathomsueksa (grads) 5 students, and an additional group of 40 informants. The instruments used for collecting data were an evaluation form, an interview form, an observation form, and a daily note-taking form. The collected data were treated by the use of the triangulation technique. The data analysis results were subsequently presented by means of a descriptive analysis.

The results of the study were as follows :

Before developing basic moralities of the students at Ban Bua Khao (Wan Khru B.E. 2500) School, Amphoe Kuchinarai, Changwat Kalasin the following were found. The students lacked positive characteristics in themselves. The teachers

did not mentor and follow up their students in regularity. The person responsible for basic moralities did not have operation in continuity. The operational plans for promoting basic moralities of the students were not clear. And, there were no systematic directing and follow-ups.

After developing basic moralities of the students at Ban Bua Khao (Wan Khru B.E. 2500) School, Amphoe Kuchinarai, Changwat Kalasin, all of the 2 cycles could improve behaviors of the students in the target group to have positively changed behaviors in all of these 4 aspects

1. In terms of industriousness, most of the students had more industriousness behaviors, for example : knowing how to submit their homework in time as assigned by teachers, coming to school earlier, helping different school activities, collecting waste paper without any teacher to direct, and so on.

2. In terms of thrift, the students could not yet adjust their own behaviors so well as they should have been. That was, the students still liked spending money extravagantly because it had become their habit. They liked going out of the classroom to buy sweets, liked writing by skipping over book pages, and liked turning on the water tap without turning it off.

3. In terms of honesty, the school could develop basic moralities of the students in terms of honesty to be in conformity with the established purposes. That was, the students did not pilfer from their peers. They were punctual and did not tell lies.

4. In terms of unity, the school could develop basic moralities of the students according to the established purposes. That was, the students did not cause quarrels and fights, helped group activities, and were generous to one another within the peer group well.

กิตติกรรมประกาศ

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้ สำเร็จลงได้ด้วยความรู้ความกรุณาและช่วยเหลือเป็นอย่างดียิ่งจาก รศ.สมชาย วงศ์เกษม ผศ. ดร.ศิริ ถิอาสนา อาจารย์ ดร. เนตรชนก จันทร์สว่าง อาจารย์ ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ ที่ได้กรุณาให้คำแนะนำตรวจสอบแก้ไขข้อบกพร่องด้วยความเอาใจใส่ ด้วยดีตลอดมา ทำให้วิทยานิพนธ์ฉบับนี้ มีความสมบูรณ์ยิ่งขึ้น

ขอขอบพระคุณนายกิตติศักดิ์ อารมณ์สิต ผู้อำนวยการโรงเรียนกุศลวิทยาสาร อำเภอเขาวง สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษากาฬสินธุ์ เขต 3 นางพรทิพย์ สามารถ ผู้อำนวยการโรงเรียนบ้านโคกเจริญ อำเภอสหัสขันธ์ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษากาฬสินธุ์ เขต 1 นางเลิศอิสระ สุรสิทธิ์ ศึกษานิเทศก์ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษากาฬสินธุ์ เขต 1 และ นางประภาวดี มอญเพชร ครูเชี่ยวชาญสาขาภาษาไทย โรงเรียนสมเด็จพระพิทยาคม สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษากาฬสินธุ์ เขต 3 ที่กรุณาเป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบ ความถูกต้องเหมาะสมของ เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยจนได้คุณภาพตามเกณฑ์

คุณค่าและประโยชน์จากวิทยานิพนธ์ ฉบับนี้ ผู้วิจัยขอมอบเป็นเครื่องบูชาพระคุณ แด่ บิดา มารดาและบูรพาจารย์ ที่ให้การศึกษาและอบรมสั่งสอนให้สติปัญญาและคุณธรรม อันเป็นเครื่องชี้นำความสำเร็จในชีวิต

มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
RAJABHAT MAHASARAKHAM UNIVERSITY

ไพศาล วานิชสุจิต

มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
RAJABHAT MAHASARAKHAM UNIVERSITY

แบบสอบถาม

(ฉบับที่ 1 ใช้สอบถามผู้ร่วมวิจัยเพื่อศึกษาภาพปัจจุบันปัญหา)

ชื่อผู้ร่วมวิจัย.....ตำแหน่ง.....

เพศ.....วุฒิ.....ประสบการณ์ในการทำงาน.....ปี

รับผิดชอบในหน้าที่งาน.....

1. ท่านมีความคิดเห็นเกี่ยวกับการพัฒนาคุณธรรมพื้นฐานนักเรียน อย่างไรบ้าง

.....
.....
.....
.....

2. ท่านคิดว่าการพัฒนาคุณธรรมพื้นฐานนักเรียนมีความจำเป็นต่อการพัฒนาผู้เรียนหรือไม่
อย่างไร

.....
.....
มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
RAJABHAT MAHASARAKHAM UNIVERSITY

3. ท่านคิดว่าการพัฒนาคุณธรรมพื้นฐานนักเรียนมีปัญหาในการพัฒนาอย่างไรบ้าง/และมีแนว
ทางแก้ไขอย่างไร

.....
.....
.....
.....

แบบสัมภาษณ์

(ฉบับที่ 2 ใช้สัมภาษณ์นักเรียนในกิจกรรมโฮมรูม)

ชื่อผู้รับการสัมภาษณ์.....
นักเรียนชั้น.....
เพศ.....
รับผิดชอบในหน้าที่งาน.....

1. นักเรียนคิดว่านักเรียนมีคุณธรรมพื้นฐานหรือไม่/ ถ้ามีมีอย่างไร/ถ้าไม่มีไม่มีอย่างไรอธิบาย

.....
.....
.....
.....

2. นักเรียนอยากให้คุณครูทำอย่างไรเกี่ยวกับที่จะให้นักเรียนมีคุณธรรม

มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
RAJABHAT MAHASARAKHAM UNIVERSITY
.....
.....
.....

3. นักเรียนคิดว่าในปัจจุบันนี้โรงเรียนของเรานักเรียนมีคุณธรรมพื้นฐาน 4 ด้านมากน้อยเพียงไร
อธิบาย

.....
.....
.....
.....

แบบสัมภาษณ์

(ฉบับที่ 3 ใช้สัมภาษณ์ในกิจกรรมประกวดนักเรียนตัวอย่าง/สำหรับผู้ร่วมวิจัย)

ชื่อผู้ร่วมวิจัย.....

ตำแหน่ง.....

เพศ.....วุฒิ.....ประสบการณ์ในการทำงาน.....ปี

รับผิดชอบในหน้าที่งาน.....

1. ท่านคิดว่ากิจกรรมนี้มีผลต่อการพัฒนาคุณธรรมพื้นฐาน 4 ด้านหรือไม่/อย่างไร

.....
.....
.....
.....
.....
.....

2 ท่านคิดว่ากิจกรรมนี้ทำให้นักเรียนมีพฤติกรรมเปลี่ยนไปมากน้อยเพียงใด อธิบาย

มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
RAJABHAT MAHASARAKHAM UNIVERSITY
.....
.....
.....
.....

3. ท่านคิดว่าควรมีการพัฒนาการประกวดในกิจกรรมนี้อย่างไรบ้าง

.....
.....
.....
.....

แบบสัมภาษณ์

(ฉบับที่ 3 ใช้สัมภาษณ์ในกิจกรรมประกวดนักเรียนตัวอย่าง / สำหรับนักเรียน)

ชื่อผู้รับการสัมภาษณ์.....

นักเรียนชั้น.....

เพศ.....

รับผิดชอบในหน้าที่งาน.....

1. นักเรียนคิดว่ากิจกรรมการประกวดนักเรียนตัวอย่างดีหรือไม่ / อย่างไร

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

2. นักเรียนอยากให้มึกิจกรรมอย่างนี้หรือไม่ เพราะอะไร

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

3. นักเรียนคิดว่านักเรียนได้ะไรจากการทำกิจกรรมนี้ อธิบาย

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

แบบสัมภาษณ์

(ฉบับที่ 4 ใช้สัมภาษณ์กิจกรรมเพื่อนบอกเพื่อน / สำหรับผู้ร่วมวิจัย)

ชื่อผู้ร่วมวิจัย.....ตำแหน่ง.....
เพศ.....วุฒิ.....ประสบการณ์ในการทำงาน.....ปี
รับผิดชอบในหน้าที่งาน.....

1. ท่านมีความคิดเห็นอย่างไรบ้างหลังจากที่นักเรียนได้ทำกิจกรรมนี้

.....
.....
.....
.....

2. ในการพัฒนาคุณธรรมพื้นฐานตามกิจกรรมนี้มีข้อดี ข้อเสียอย่างไรบ้าง

มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
RAJABHAT MAHASARAKHAM UNIVERSITY
.....
.....
.....

3. ท่านคิดว่ากิจกรรมเพื่อนบอกเพื่อนประสบผลสำเร็จหรือไม่เพียงใด

.....
.....
.....
.....
.....

แบบสัมภาษณ์

(ฉบับที่ 4 ใช้สัมภาษณ์กิจกรรมเพื่อนบอกเพื่อน/สำหรับนักเรียน)

ชื่อผู้รับการสัมภาษณ์.....

นักเรียนชั้น.....

เพศ.....

รับผิดชอบในหน้าที่งาน.....

1. 1. นักเรียนคิดว่ากิจกรรมเพื่อนบอกเพื่อนดีหรือไม่ / อย่างไร

.....
.....
.....
.....
.....
.....

2. นักเรียนอยากให้มีกิจกรรมอย่างนี้หรือไม่ เพราะอะไร

.....
.....
.....
.....
.....
.....

3. นักเรียนคิดว่านักเรียนได้อะไรจากการทำกิจกรรมนี้ อธิบาย

.....
.....
.....
.....
.....

แบบประเมินพฤติกรรมการทำงานตามกิจกรรมการประกวดนักเรียนตัวอย่าง

ที่	รายการประเมิน	ระดับผลการประเมิน			
		มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
1.	กิจกรรมโฮมรูมในการขยัน/ประหยัด/ซื่อสัตย์/สามัคคี
	- การเข้าร่วมกิจกรรม
	- การให้ความร่วมมือในการตอบคำถาม
	- มีความกระตือรือร้น
2.	- มีความสุขในการร่วมกิจกรรม
	กิจกรรมสุดยอดการทำความคิดประจำวันตามกรอบการพัฒนา
	- ความสนใจที่จะเข้าร่วมกิจกรรม
	- ความกระตือรือร้นในการแข่งขัน
	- ความต่อเนื่องของกิจกรรม
3.	- มีความสุขในการเข้าร่วมกิจกรรม
	กิจกรรมเพื่อนบอกเพื่อนในการบอกต่อในการขยัน/ประหยัด/ซื่อสัตย์/สามัคคี
	- การเข้าร่วมกิจกรรม
	- ความกระตือรือร้นในการทำกิจกรรม
	- จำนวนครั้งในการบอกเพื่อนทำกิจกรรม
	- มีความสุขในการร่วมกิจกรรม

ภาคผนวก ข

หนังสือราชการขอเชิญผู้เชี่ยวชาญ

มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
RAJABHAT MAHASARAKHAM UNIVERSITY

ที่ ศธ ๐๕๔๐.๐๑.๐๑/ว ๔๒๔

บัณฑิตวิทยาลัย
มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
อ.เมือง จ.มหาสารคาม ๔๔๐๐๑

๑๔ พฤศจิกายน ๒๕๕๐

เรื่อง ขอเรียนเชิญเป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือการวิจัย
เรียน อาจารย์กิตติศักดิ์ อารมณีสิต
สิ่งที่ส่งมาด้วย เครื่องมือการวิจัย จำนวน ๔ ชุด

ด้วย นายไพศาล วานิชสุจิต เลขประจำตัว G ๔๕๒๑๒๑๖๑๘ นักศึกษาปริญญาโท
สาขาการบริหารการศึกษา ภาควิชาศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม ศูนย์กาฬสินธุ์ กำลังทำ
วิทยานิพนธ์เรื่อง “การพัฒนาคุณธรรมพื้นฐานนักเรียนของโรงเรียนบ้านบัวขาว (วันครู 2500)”
เพื่อให้การวิจัยดำเนินไปด้วยความเรียบร้อยบรรลุตามวัตถุประสงค์

บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม จึงใคร่ขอเรียนท่านเชิญเป็นผู้เชี่ยวชาญ
ตรวจสอบเครื่องมือการวิจัย ตรวจสอบความถูกต้องเหมาะสมด้านเนื้อหา ภาษา สถิติ การวัดและ
การประเมินผลการวิจัย ดังเอกสารที่แนบมาพร้อมนี้

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณาและหวังเป็นอย่างยิ่งว่าจะได้รับความร่วมมือจากท่านด้วยดี
ขอขอบคุณมา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.เกรียงศักดิ์ ไพรรณ)

คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

บัณฑิตวิทยาลัย

โทรศัพท์, โทรสาร ๐-๔๓๗๒-๕๔๓๘

ที่ ศธ ๐๕๔๐.๐๑.๐๑/ว ๔๒๔

บัณฑิตวิทยาลัย
มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
อ.เมือง จ.มหาสารคาม ๔๔๐๐๑

๑๔ พฤศจิกายน ๒๕๕๐

เรื่อง ขอเรียนเชิญเป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือการวิจัย
เรียน อาจารย์พรทิพย์ สามารถ
สิ่งที่ส่งมาด้วย เครื่องมือการวิจัย จำนวน ๔ ชุด

ด้วย นายไพศาล วานิชสุจิต เลขประจำตัว G ๔๕๒๑๒๑๖๑๘ นักศึกษาปริญญาโท
สาขาการบริหารการศึกษา ภาควิชาศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม ศูนย์กาฬสินธุ์ กำลังทำ
วิทยานิพนธ์เรื่อง “การพัฒนาคุณธรรมพื้นฐานนักเรียนของ โรงเรียนบ้านบัวขาว (วันครู 2500)”
เพื่อให้การวิจัยดำเนินไปด้วยความเรียบร้อยบรรลุตามวัตถุประสงค์

บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม จึงใคร่ขอเรียนท่านเชิญเป็นผู้เชี่ยวชาญ
ตรวจสอบเครื่องมือการวิจัย ตรวจสอบความถูกต้อง เหมาะสมด้านเนื้อหา ภาษา สถิติ การวัดและ
การประเมินผลการวิจัย ดังเอกสารที่แนบมาพร้อมนี้

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณาและหวังเป็นอย่างยิ่งว่าจะได้รับความร่วมมือจากท่านด้วยดี
ขอขอบคุณมา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.เกรียงศักดิ์ ไพรวรรณ)
คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

บัณฑิตวิทยาลัย

โทรศัพท์, โทรสาร ๐-๔๓๗๒-๕๔๓๘

ที่ ศธ ๐๕๔๐.๐๑.๐๑/ว ๔๒๔

บัณฑิตวิทยาลัย
มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
อ.เมือง จ.มหาสารคาม ๔๕๐๐๑

๑๔ พฤศจิกายน ๒๕๕๐

เรื่อง ขอเรียนเชิญเป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือการวิจัย
เรียน อาจารย์พรทิพย์ สามารถ
สิ่งที่ส่งมาด้วย เครื่องมือการวิจัย จำนวน ๔ ชุด

ด้วย นายไพศาล วานิชสุจิต เลขประจำตัว G ๔๕๒๑๒๑๖๑๘ นักศึกษาปริญญาโท
สาขาการบริหารการศึกษา ภาคสมทบ มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม ศูนย์กาฬสินธุ์ กำลังทำ
วิทยานิพนธ์เรื่อง “การพัฒนาคุณธรรมพื้นฐานนักเรียนของโรงเรียนบ้านบัวขาว (วันครู2500)”
เพื่อให้การวิจัยดำเนินไปด้วยความเรียบร้อยบรรลุตามวัตถุประสงค์

บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม จึงใคร่ขอเรียนท่านเชิญเป็นผู้เชี่ยวชาญ
ตรวจสอบเครื่องมือการวิจัย ตรวจสอบความถูกต้อง เหมาะสมด้านเนื้อหา ภาษา สถิติ การวัดและ
การประเมินผลการวิจัย คึงเอกสารที่แนบมาพร้อมนี้

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณาและหวังเป็นอย่างยิ่งว่าจะได้รับความร่วมมือจากท่านด้วยดี
ขอขอบคุณมา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.เกรียงศักดิ์ ไพรรวรณ์)

คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

บัณฑิตวิทยาลัย

โทรศัพท์, โทรสาร ๐-๔๓๗๒-๕๕๓๘

ที่ ศธ ๐๕๔๐.๐๑.๐๑/ว ๔๒๔

บัณฑิตวิทยาลัย
มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
อ.เมือง จ.มหาสารคาม ๔๔๐๐๑

๑๔ พฤศจิกายน ๒๕๕๐

เรื่อง ขอเรียนเชิญเป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือการวิจัย
เรียน อาจารย์เลิศอิสรา สุรสิทธิ์
สิ่งที่ส่งมาด้วย เครื่องมือการวิจัย จำนวน ๔ ชุด

ด้วย นายไพศาล วานิชสุจิต เลขประจำตัว G ๔๕๒๑๒๑๖๑๘ นักศึกษาปริญญาโท สาขาการบริหารการศึกษา ภาควิชาศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม ศูนย์กาฬสินธุ์ กำลังทำวิทยานิพนธ์เรื่อง “การพัฒนาคุณธรรมพื้นฐานนักเรียนของโรงเรียนบ้านบัวขาว (วันครู 2500)” เพื่อให้การวิจัยดำเนินไปด้วยความเรียบร้อยบรรลุตามวัตถุประสงค์

บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม จึงใคร่ขอเรียนท่านเชิญเป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือการวิจัย ตรวจสอบความถูกต้อง เหมาะสมด้านเนื้อหา ภาษา สถิติ การวัดและการประเมินผลการวิจัย คังเอกสารที่แนบมาพร้อมนี้

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณาและหวังเป็นอย่างยิ่งว่าจะได้รับความร่วมมือจากท่านด้วยดี ขอขอบคุณมา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.เกรียงศักดิ์ ไพโรวรรณ)

คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

บัณฑิตวิทยาลัย

โทรศัพท์, โทรสาร ๐-๔๓๗๒-๕๔๓๘

ภาคผนวก ค

โครงการพัฒนาคุณธรรมพื้นฐานนักเรียน

มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
RAJABHAT MAHASARAKHAM UNIVERSITY

โครงการพัฒนาคุณธรรมพื้นฐานนักเรียนของโรงเรียนบ้านบัวขาว(วันครู2500)

ชื่อแผนงานหลัก	คุณภาพการศึกษา
ชื่อแผนงาน	แผนงานพัฒนาและส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรมและคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของนักเรียน
สนองนโยบาย	สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ข้อที่ 8 นโยบายโรงเรียนบ้านบัวขาว(วันครู2500) ข้อ 9 มาตรฐานด้านผู้เรียน มาตรฐานที่ 1 , 9 , 10 และ 12 แผนยุทธศาสตร์การพัฒนาคุณภาพ ข้อ 7
ลักษณะของโครงการ	ต่อเนื่อง

หลักการและเหตุผล

ในช่วงเวลา 10 ปีที่ผ่านมา ประเทศไทยมีการเปลี่ยนแปลงเกิดขึ้นเป็นอย่างมากทั้งในด้านทรัพยากรธรรมชาติ ระบบเศรษฐกิจและการเมืองซึ่งมีผลกระทบอย่างรุนแรงต่อสภาพการดำเนินชีวิตของคนไทย จากชีวิตความเป็นอยู่อย่างเรียบง่ายทำมาหากินกันตามสบาย มีความสุขกับธรรมชาติและสภาพแวดล้อม มีน้ำใจไมตรีช่วยเหลือเกื้อกูลกัน ได้แปรเปลี่ยนมาเป็นชีวิตที่ต้องแก่งแย่งแข่งขันกันทำมาหากินและแสวงหาโอกาส เพื่อประโยชน์ส่วนตนในรูปแบบต่างๆ ซึ่งสาเหตุสำคัญประการหนึ่งก็คือจำนวนประชากรเพิ่มขึ้นอย่างรวดเร็ว ในขณะที่ทรัพยากรยังคงมีจำกัด ประชาชนจึงต้องพยายามทุกวิถีทางเพื่อความอยู่รอดเพื่อความสุขสบายและปลอดภัยเพื่อแสวงหาอำนาจชื่อเสียงมาสู่ตน แม้ว่าจะด้วยวิธีเบียดเบียนผู้อื่น ทุจริต ผิดกฎหมายและผิดศีลธรรม ก็ตาม ดังนั้นพฤติกรรมที่เป็นปัญหาต่อความสงบสุขของสังคมจึงปรากฏขึ้นและมี แนวโน้มที่สูงขึ้น ทั้งในด้านรูปแบบและความรุนแรง พฤติกรรมเหล่านี้ นอกจากจะมีเหตุผลมาจากสิ่งแวดล้อมซึ่งได้แก่ความบีบคั้นทางเศรษฐกิจ การขาดแคลนทรัพยากร การหลั่งไหลเข้ามาของวัฒนธรรมตะวันตกและการขาดแบบอย่างที่ดีสำหรับเยาวชนแล้ว ยังมีสาเหตุมาจากตัวผู้กระทำผิดเองด้วย ที่มีความ โลภ เห็นแก่ตัวขาดคุณธรรมขาดเมตตาธรรม และไม่สามารถหักห้ามใจได้

โรงเรียนบ้านบัวขาว(วันครู2500) ได้เห็นความสำคัญจึงจัดทำโครงการจัดกิจกรรมเพื่อพัฒนาคุณธรรมพื้นฐานนักเรียนโดยมีโครงการย่อย 4 โครงการ ดังนี้

1. โครงการส่งเสริมคุณธรรมด้านความขยัน
2. โครงการส่งเสริมคุณธรรมด้านความประหยัด
3. โครงการส่งเสริมคุณธรรมด้านความซื่อสัตย์
4. โครงการส่งเสริมคุณธรรมด้านความสามัคคี

วัตถุประสงค์

เพื่อให้นักเรียนได้นำความรู้พื้นฐานทางด้านคุณธรรมไปปรับปรุงพัฒนาพฤติกรรมให้เป็นที่ยอมรับของสังคมและมีคุณลักษณะอันพึงประสงค์

เป้าหมาย

ปริมาณ นักเรียนจำนวน 130 คน

คุณภาพ นักเรียนมีพฤติกรรมการแสดงออกเป็นไปตามความต้องการของโรงเรียนและ

สังคม

สถานที่ดำเนินการ

โรงเรียนบ้านบัวขาว(วันครู2500) สถาบันทางศาสนา ชุมชนใกล้เคียง

ระยะเวลาดำเนินการ

16 พฤษภาคม 2550 ถึง 31 มีนาคม 2551

วิธีดำเนินการ

1. กำหนดผู้รับผิดชอบโครงการย่อย
2. ผู้รับผิดชอบโครงการย่อยประชุมปรึกษาหารือเพื่อหาขอบข่ายของโครงการย่อย
3. เสนอรายละเอียดของโครงการย่อยต่อผู้บริหาร เพื่อพิจารณาให้ความเห็นชอบ
4. ดำเนินงานตามโครงการที่ได้รับความเห็นชอบแล้ว
5. ประเมินผล สรุปงาน

งบประมาณ

1. เงินบริจาคของผู้บริหารสถานศึกษา	1,000 บาท
2. เงินบริจาคของคณะครูและผู้ปกครอง	3,000 บาท

ผู้รับผิดชอบโครงการ

นายไพศาล วานิชสุจิต ผู้อำนวยการโรงเรียนบ้านบัวขาว(วันครู 2500)

ผู้ดำเนินการ

1. ผู้อำนวยการโรงเรียน
2. รองผู้อำนวยการโรงเรียน
3. ครูหัวหน้าช่วงชั้น ทุกช่วงชั้น
4. ครูทุกคนใน โรงเรียนบ้านบัวขาว(วันครู 2500)

การประเมินผลโครงการ

1. ประเมินจากสถิติความประพฤติของนักเรียนที่ไม่เป็นไปตามระเบียบข้อบังคับ ร่วมกันกำหนดระหว่างครูและนักเรียน

2. เปรียบเทียบพฤติกรรมนักเรียนก่อนและหลังดำเนินการตามโครงการเสนอเป็น รายงานการพัฒนา

ผลที่คาดว่าจะได้รับ

นักเรียนมีพฤติกรรมที่แสดงออกในภาพรวม (ส่วนรวมของ 4 คุณลักษณะ เป็นที่ยอมรับของโรงเรียนและสังคม)

โครงการส่งเสริมคุณธรรมด้านความขยัน

หลักการและเหตุผล

ความขยัน เป็นรากฐานที่สำคัญยิ่งในดำเนินชีวิต หากทุกคนมีความขยันเป็นกิจนิสัย แล้วความสำเร็จในด้านต่างๆก็จะตามมา จากความสำคัญของความขยันดังกล่าว โรงเรียนบ้านบัวขาว (วันครู 2500) จึงได้ดำเนินการจัดทำโครงการนี้ขึ้น เพื่อที่จะฝึกให้นักเรียนของโรงเรียนบ้านบัวขาว (วันครู 2500) เป็นผู้ที่มินิสัยในความขยัน อันจะส่งผลดีต่อการเรียนรู้ของนักเรียนและส่งผลให้นักเรียนเป็นผู้มีคุณลักษณะอันพึงประสงค์ และสามารถดำรงชีวิตอยู่ในสังคมได้อย่างมีความสุข

วัตถุประสงค์

1. เพื่อให้นักเรียนมีความรู้ความเข้าใจและตระหนักถึงคุณค่าของความขยันมากขึ้น
2. เพื่อให้นักเรียนเห็นแนวทางในการพัฒนาคุณธรรมในด้านความขยันของตนเอง
3. เพื่อให้นักเรียนนำความรู้ที่ได้รับไปเผยแพร่แก่ครอบครัวและชุมชนของตนต่อไป

เป้าหมาย

นักเรียนในโรงเรียน จำนวน 130 คน

วิธีดำเนินการ

การจัดกิจกรรมให้กับนักเรียน จึงได้ดำเนินการครั้งละ 1 ระดับชั้น โดยหมุนเวียนกันจนครบทุกกิจกรรม และมีวิธีดำเนินการในกิจกรรมย่อยของโครงการดังนี้

1. กิจกรรมเชิญวิทยากรมาบรรยายธรรมที่โรงเรียน ดำเนินการ ดังนี้
 - 1.1 กำหนดระดับชั้นของนักเรียนที่จะฟังธรรมที่หอประชุม
 - 1.2 ติดต่อผู้ที่จะมาเป็นวิทยากร พร้อมกำหนดเนื้อหาสาระที่จะบรรยายและ

เวลาที่จะใช้ร่วมกัน

- 1.3 จัดเตรียมสถานที่และแจ้งให้นักเรียน และครูทราบ
- 1.4 ให้ครูที่ปรึกษานักเรียนแต่ละห้องเป็นผู้ควบคุมดูแลนักเรียน
- 1.5 ดำเนินการบรรยาย
- 1.6 สรุปประเมินผลจากครู และนักเรียน รายงานเสนอผู้อำนวยการโรงเรียน

2. กิจกรรมทำความขยันวันละ 5 นาที ดำเนินการ ดังนี้
 - 2.1 จัดกิจกรรมให้นักเรียนอ่านหนังสือเวลาว่าง
 - 2.2 กำหนดระดับชั้นของนักเรียนในการอ่านหนังสือ
 - 2.3 ทำหนังสือขอความร่วมมือกับผู้ปกครองนักเรียน
 - 2.4 ให้ครู ที่ทำการสอนในแต่ละวิชาช่วยกำกับติดตามการทำกิจกรรม
 - 2.5 สรุปประเมินผลจากครู และ นักเรียน รายงานเสนอผู้อำนวยการโรงเรียน
3. กิจกรรมเสี่ยงตามสาย ดำเนินการ ดังนี้
 - 3.1 มอบหมายให้เจ้าหน้าที่ประชาสัมพันธ์คัดเลือกนักเรียนที่มีความขยันแล้ว

ประกาศเกียรติคุณทางหอกระจายข่าวของโรงเรียน

- 3.2 จัดนักเรียนที่มีความสามารถในการพูดเป็นผู้ออกกระจายเสียง
- 3.3 จัดให้มีการกระจายเสียงวันละ 2 ครั้งคือช่วงเช้าก่อนเข้าแถว 10 นาที และช่วงพักกลางวัน 20 นาที

4. กิจกรรมการแข่งขันการตอบปัญหา ดำเนินการ ดังนี้

- 4.1 ให้ครูผู้สอนประจำชั้น เป็นผู้จัดแข่งขันตอบปัญหา ในห้องที่ทำการสอน
- 4.2 นำผู้ชนะแต่ละห้องมาแข่งขันเป็นระดับชั้น เพื่อหาตัวแทนของระดับชั้น
- 4.3 ประกาศเกียรติคุณผู้ชนะการแข่งขัน

สถานที่ โรงเรียนบ้านบัวขาว(วันครู 2500)

ระยะเวลาในการดำเนินการ ตลอดปีการศึกษา 2550

โครงการส่งเสริมคุณธรรมด้านความประหยัด

หลักการและเหตุผล

ความประหยัด เป็นรากฐานที่สำคัญยิ่งในดำเนินชีวิต เพราะการประหยัดเป็นพื้นฐานของความพอเพียงในการดำเนินชีวิต และยังเป็นแนวทางที่จะทำให้ตนเองสามารถรู้จักการอดออม มีนิสัยในความพอเพียง และสามารถดำรงชีวิตอยู่ในสังคมได้อย่างมีความสุข โรงเรียนบ้านบัวขาว(วันครู 2500) จึงเห็นความสำคัญและได้ดำเนินการจัดทำโครงการนี้ขึ้น เพื่อที่จะฝึกให้นักเรียนของโรงเรียนบ้านบัวขาว(วันครู 2500) เป็นผู้ที่ มีนิสัยในความประหยัด อันจะส่งผลดีต่อการเรียนรู้ของนักเรียนและส่งผลให้นักเรียนเป็นผู้มีคุณลักษณะอันพึงประสงค์ และสามารถดำรงชีวิตอยู่ในสังคมได้อย่างมีความสุข

วัตถุประสงค์

1. เพื่อให้นักเรียนมีความรู้ความเข้าใจและตระหนักถึงคุณค่าของการประหยัดมากขึ้น
2. เพื่อให้นักเรียนเห็นแนวทางในการพัฒนาคุณธรรมในด้านการประหยัดของตนเอง
3. เพื่อให้นักเรียนนำความรู้ที่ได้รับไปเผยแพร่แก่ครอบครัวและชุมชนของตนต่อไป

เป้าหมาย

นักเรียนในโรงเรียน จำนวน 130 คน

วิธีดำเนินการ

ในการจัดกิจกรรมให้กับนักเรียน จึงได้ดำเนินการครั้งละ 1 ระดับชั้น โดยหมุนเวียนกันจนครบทุกกิจกรรม และมีวิธีดำเนินการในกิจกรรมย่อยของโครงการดังนี้

1. จัดกิจกรรมประกวดการประหยัด ดำเนินการ ดังนี้
 - 1.1 กำหนดระดับชั้นของนักเรียนที่จะทำการประกวด
 - 1.2 กำหนดกรอบการแข่งขัน
 - 1.3 แจกกรอบการแข่งขันให้นักเรียน และครูทราบ
 - 1.4 ให้ครูที่ปรึกษานักเรียนแต่ละห้องเป็นผู้จัดประกวดนักเรียน
 - 1.5 ดำเนินการแข่งขัน
 - 1.6 สรุปประเมินผลจากครู และนักเรียน รายงานเสนอผู้อำนวยการ โรงเรียน

2. กิจกรรมเสี่ยงตามสาย ดำเนินการ ดังนี้

- 2.1 มอบหมายให้เจ้าหน้าที่ประชาสัมพันธ์คัดเลือกนักเรียนที่ชนะเลิศการแข่งขันประกวดแล้วประกาศเกียรติคุณทางหอกระจายข่าวของโรงเรียน
- 2.2 จัดนักเรียนที่มีความสามารถในการพูดเป็นผู้ออกกระจายเสียง
- 2.3 จัดให้มีการกระจายเสียงวันละ 2 ครั้งคือช่วงเช้าก่อนเข้าแถว 10 นาที และช่วงพักกลางวัน 20 นาที แล้วประกาศเกียรติคุณผู้ชนะเลิศการแข่งขัน

สถานที่ โรงเรียนบ้านบัวขาว(วันครู 2500)

ระยะเวลาในการดำเนินการ ตลอดปีการศึกษา 2550

ผลที่คาดว่าจะได้รับ

1. นักเรียนมีความรู้ความเข้าใจและตระหนักถึงคุณค่าของการรู้จักประหยัดมากขึ้น
2. นักเรียนส่วนใหญ่มีคุณธรรมสูงขึ้น

การติดตามประเมินผล

1. สังเกตความสนใจของนักเรียน
2. ประเมินจากแบบสอบถาม

โครงการส่งเสริมคุณธรรมด้านความซื่อสัตย์

หลักการและเหตุผล

ความซื่อสัตย์ เป็นคุณธรรมข้อหนึ่งที่บ่งชี้ว่า แต่ละคนเป็นผู้ที่มีคุณธรรมที่ดีหรือไม่ อีกทั้งยังเป็นรากฐานที่สำคัญยิ่งในดำเนินชีวิต หากทุกคนมีความซื่อสัตย์ต่อกันและกันและต่อตัวเองแล้ว ก็จะสามารถดำรงชีวิตอยู่ในสังคมได้อย่างมีความสุข จากความสำคัญของความซื่อสัตย์ดังกล่าว โรงเรียน บ้านบัวขาว(วันครู 2500) จึงได้ดำเนินการจัดทำโครงการนี้ขึ้น เพื่อที่จะฝึกให้นักเรียนของโรงเรียนบ้านบัวขาว(วันครู 2500)เป็นผู้ที่มีนิสัยในความซื่อสัตย์ อันจะส่งผลดีต่อการเรียนรู้ของนักเรียนและส่งผลให้นักเรียนเป็นผู้มีคุณลักษณะอันพึงประสงค์ และเป็นผลเมืองที่ดีของชาติสืบไป

วัตถุประสงค์

1. เพื่อให้นักเรียนมีความรู้ความเข้าใจและตระหนักถึงคุณค่าของความซื่อสัตย์มากขึ้น
2. เพื่อให้นักเรียนเห็นแนวทางในการพัฒนาคุณธรรมในด้านความซื่อสัตย์ในตนเอง
3. เพื่อให้นักเรียนนำความรู้ที่ได้รับไปเผยแพร่แก่ครอบครัวและชุมชนของตนต่อไป

เป้าหมาย

นักเรียนในโรงเรียน จำนวน 130 คน

วิธีดำเนินการ

ในการจัดกิจกรรมให้กับนักเรียน ดำเนินการครั้งละ 1 ระดับชั้น โดยหมุนเวียนกันจนครบทุกกิจกรรมและมีวิธีดำเนินการในกิจกรรมย่อยของโครงการดังนี้

1. กิจกรรมเชิญวิทยากรมาบรรยายธรรมที่โรงเรียน ดำเนินการ ดังนี้
 - 1.1 กำหนดระดับชั้นของนักเรียนที่จะฟังธรรมที่หอประชุม
 - 1.2 ติดต่อผู้ที่จะมาเป็นวิทยากร พร้อมกำหนดเนื้อหาสาระที่จะบรรยายและ

เวลาที่จะใช้ร่วมกัน

- 1.3 จัดเตรียมสถานที่และแจ้งให้นักเรียน และครูทราบ
- 1.4 ให้ครูที่ปรึกษานักเรียนแต่ละห้องเป็นผู้ควบคุมดูแลนักเรียน
- 1.5 ดำเนินการบรรยาย
- 1.6 สรุปประเมินผลจากครู และนักเรียน รายงานเสนอผู้อำนวยการ โรงเรียน

2. กิจกรรมเสียงตามสาย ดำเนินการ ดังนี้

2.1 มอบหมายให้เจ้าหน้าที่ประชาสัมพันธ์คัดเลือกนักเรียนที่มีความซื่อสัตย์
แล้วประกาศเกียรติคุณทางหอกระจายข่าวของโรงเรียน

2.2 จัดนักเรียนที่มีความสามารถในการพูดเป็นผู้ออกกระจายเสียง

2.3 จัดให้มีการกระจายเสียงวันละ 2 ครั้งคือช่วงเช้าก่อนเข้าแถว 10 นาที
และช่วงพักกลางวัน 20 นาที

สถานที่ โรงเรียนบ้านบัวขาว(วันครู 2500)

ระยะเวลาในการดำเนินการ ตลอดปีการศึกษา 2550

มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
RAJABHAT MAHASARAKHAM UNIVERSITY

โครงการส่งเสริมคุณธรรมด้านความสามัคคี

หลักการและเหตุผล

ความสามัคคี เป็นรากฐานในการดำรงชีวิตที่จามารถอยู่ร่วมกับคนอื่นได้อย่างมีความสุข การที่คนเรารู้จักสามัคคีกันย่อมเกิดผลดี ต่อตนเองและประเทศชาติ โรงเรียนบ้านบัวขาว(วันครู 2500) ได้ตระหนักและเห็นความสำคัญของความสามัคคี จึงได้ดำเนินการจัดทำโครงการนี้ขึ้น เพื่อที่จะฝึกให้นักเรียนของ โรงเรียนบ้านบัวขาว (วันครู 2500) เป็นผู้ที่มีความสามัคคี รักในหมู่คณะ อันจะส่งผลดีต่อการเรียนรู้ของนักเรียนและส่งผลให้นักเรียนเป็นผู้มีคุณลักษณะอันพึงประสงค์ และเป็นการพัฒนาให้นักเรียนเป็นพลเมืองที่ดีของชาติสืบไป

วัตถุประสงค์

1. เพื่อให้นักเรียนมีความรู้ความเข้าใจและตระหนักถึงคุณค่าของความสามัคคีมากขึ้น
2. เพื่อให้นักเรียนเห็นแนวทางในการพัฒนาคุณธรรมในด้านความสามัคคีระหว่างหมู่คณะของตนเอง
3. เพื่อให้นักเรียนนำความรู้ที่ได้รับไปเผยแพร่แก่ครอบครัวและชุมชนของตนต่อไป

เป้าหมาย

นักเรียนในโรงเรียน จำนวน 130 คน

วิธีดำเนินการ

การจัดกิจกรรมให้กับนักเรียน จึงได้ดำเนินการครั้งละ 1 ระดับชั้น โดยหมุนเวียนกันจนครบทุกกิจกรรม และมีวิธีดำเนินการในกิจกรรมย่อยของโครงการดังนี้

1. กิจกรรมเชิญวิทยากรมาบรรยายธรรมที่โรงเรียน ดำเนินการ ดังนี้
 - 1.1 กำหนดระดับชั้นของนักเรียนที่จะฟังธรรมที่หอประชุม
 - 1.2 ติดต่อผู้ที่จะมาเป็นวิทยากร พร้อมกำหนดเนื้อหาสาระที่จะบรรยาย

และเวลาที่จะใช้ร่วมกัน

- 1.3 จัดเตรียมสถานที่และแจ้งให้นักเรียน และครูทราบ
- 1.4 ให้ครูที่ปรึกษานักเรียนแต่ละห้องเป็นผู้ควบคุมดูแลนักเรียน
- 1.5 ดำเนินการบรรยาย

1.6 สรุปประเมินผลจากครู และนักเรียน รายงานเสนอผู้อำนวยการ

โรงเรียน

2. จัดให้มีการชุมชน คำเนินการ ดังนี้

2.1 จัดกิจกรรมให้นักเรียนจัดกิจกรรมโดยมีการจัดชุมนุม

2.2 กำหนดระดับชั้นของนักเรียนในการเข้าร่วมชุมนุม

2.3 ให้ครู ที่ทำการสอนในแต่ละวิชาช่วยกำกับติดตามการทำกิจกรรม

ชุมนุม

2.4 สรุปประเมินผลจากครู และ นักเรียน รายงานเสนอผู้อำนวยการ

โรงเรียน

3. กิจกรรมเสี่ยงตามสาย คำเนินการ ดังนี้

3.1 มอบหมายให้เจ้าหน้าที่ประชาสัมพันธ์คัดเลือกชุมนุมที่ทำกิจกรรม
ประสบผลสำเร็จแล้วประกาศเกียรติคุณทางหอกระจายข่าวของโรงเรียน

3.2 จัดนักเรียนที่มีความสามารถในการพูดเป็นผู้ออกกระจายเสียง

3.3 จัดให้มีการกระจายเสียงวันละ 2 ครั้งคือช่วงเช้ามืดก่อนเข้าแถว 10
นาทีและช่วงพักกลางวัน 20 นาทีแล้วประกาศเกียรติคุณของชุมนุมแต่ละชุมนุมที่ดำเนินการ
จัดทำกิจกรรมร่วมกัน

สถานที่ โรงเรียนบ้านบัวขาว(วันครู 2500)

ระยะเวลาในการดำเนินการ ตลอดปีการศึกษา 2550

ภาคผนวก ง

รูปภาพการดำเนินการพัฒนา

มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
RAJABHAT MAHASARAKHAM UNIVERSITY

กิจกรรมโฮมรูม

มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
RAJABHAT MAHASARAKAM UNIVERSITY

นักเรียนตัวอย่าง

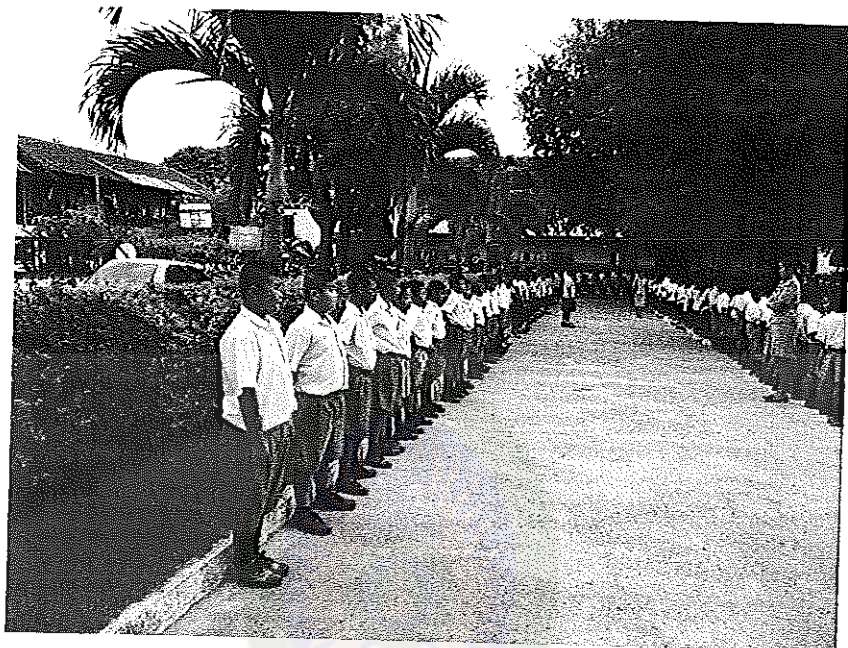
มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
RAJABHAT MAHASARAKAM UNIVERSITY

กิจกรรมเพื่อนบอกเพื่อน

บรรยากาศในการพัฒนาคุณธรรมพื้นฐานนักเรียน

มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
RAJABHAT MAHASARAKHAM UNIVERSITY

บรรณานุกรม

- การศึกษา, กรม. นโยบายการจัดกิจกรรมส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรมนักเรียน. กรุงเทพฯ :
โรงพิมพ์กรมการศึกษา, 2542.
- โกเมน กวีสิทธิ์. การพัฒนาการดำเนินงานเพื่อเสริมสร้างวินัยนักเรียนด้านการประหยัด.
รายงานการค้นคว้าอิสระ กศ.ม.มหาสารคาม : มหาวิทยาลัยมหาสารคาม, 2548
- โกวัฒน์ เทศบุตร. วิจัยเชิงปฏิบัติการ. เอกสารประกอบการบรรยาย : มหาวิทยาลัย
มหาสารคาม, 2545.
- กัลยา ศรีปาน. การศึกษาคุณธรรมจริยธรรมของนักเรียนระดับประถมศึกษา โรงเรียน
บุญเลิศอนุสรณ์ สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชน จังหวัดสงขลา.
ปริญญาานิพนธ์ กศ.ม. สงขลา : มหาวิทยาลัยทักษิณ, 2542.
- กุหลาบ ดิยะศักดิ์กุล โกวิท. รายงานการวิจัยเรื่อง การศึกษาและการเปรียบเทียบการใช้
เหตุผลเชิงจริยธรรมของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น ปีการศึกษา 2530
เขตพื้นที่การศึกษากาฬสินธุ์ เขต 3,สำนักงาน แผนและนโยบายการจัดการศึกษา.
เอกสารอัดสำเนา, 2548
- คณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ, สำนักงาน. คู่มือการดำเนินโครงการนิเทศภายใน
โรงเรียนประถมศึกษาแห่งชาติ. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว, 2542.
- _____ . เทคนิคการนิเทศงาน. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว, 2545.
- คณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ, สำนักงาน. “แผนพัฒนาการศึกษาแห่งชาติ ฉบับที่ 9,”
วารสารการศึกษาแห่งชาติ. 30 (2) : 7 ; 2545.
- คณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. การบริหารงานโรงเรียน. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์
คุรุสภาลาดพร้าว, 2548
- _____ . มาตรฐานการศึกษาชาติ. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว, 2549
- คณะกรรมการข้าราชการครูและสถาบันพัฒนาผู้บริหารการศึกษา,สำนักงาน. เอกสาร
ประกอบการประชุมสัมมนาผู้แทนข้าราชการครูในคณะกรรมการต่าง ๆ.
กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว, 2542.
- ชม ภูมิภาค. ความมีวินัยใน “ชุดการศึกษาเพื่อคุณธรรม” ของสมาคมการศึกษาแห่ง
ประเทศไทย. กรุงเทพฯ : เจริญวิทย์การพิมพ์, 2544.
- ณัฐยศ ผาจง. การจัดการเรียนการสอนแบบเน้นจริยธรรม. วารสารวิชาการ. 2542 : 30.

- ดวงเดือน พันธุมนาวิน. พฤติกรรมศาสตร์ เล่ม 2 จิตวิทยาจริยธรรม และจิตวิทยาภาษา.
กรุงเทพฯ : ไทยวัฒนาพานิช, 2524.
- ทักษิณา สวานนท์. หลักการบริหารการศึกษาทั่วไป. กรุงเทพฯ : องค์กรศิลปการพิมพ์, 2519.
- นลิน เรืองบุตร. คุณธรรมสำหรับนักเรียน. ชลบุรี : รุ่งวัฒนาการพิมพ์, 2542.
- ประวิต เอรารวรรณ. การวิจัยปฏิบัติการ. กรุงเทพฯ : ดอกหญ้าวิชาการ, 2545.
- ปรีชา สังฆรัตน์. การพัฒนาวินัยนักเรียนโดยใช้กิจกรรมกลุ่มสัมพันธ์ โรงเรียน
ดอนปอวิทยา สำนักงานการประถมศึกษาอำเภอศรีบุญเรือง จังหวัดหนองบัวลำภู.
รายงานการศึกษาค้นคว้าอิสระ กศ.ม. มหาสารคาม : มหาวิทยาลัยมหาสารคาม, 2546
- ปรีดา อินทรจิต. พจนานุกรมเฉลิมพระเกียรติ พ.ศ. 2530. พิมพ์ครั้งที่ 10. กรุงเทพฯ :
วัฒนาพานิช, 2534.
- เปรมฤดี กฤษเจริญ. การศึกษาสภาพการดำเนินงานส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรมนักเรียน
รายงานการศึกษาค้นคว้าอิสระ กศ.ม. มหาสารคาม : มหาวิทยาลัยมหาสารคาม, 2542
- ราชบัณฑิตยสถานศึกษา พ.ศ. 2542. พจนานุกรมไทย. พิมพ์ครั้งที่ 4. กรุงเทพฯ : วัฒนาพานิช,
2542.
- พนัส หันนาคินทร์. การมัธยมศึกษา. กรุงเทพฯ : พิจนเศศ, 2524.
- _____. หลักการบริหารบุคลากรโรงเรียน. กรุงเทพฯ : วัฒนาพานิช, 2529.
- _____. การบริหารบุคลากรโรงเรียน. พิมพ์ครั้งที่ 3 กรุงเทพฯ : พิจนเศศ, 2541.
- พิสมัย สารปรัง. การปฏิบัติงานการส่งเสริมวินัยนักเรียนของโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัด
กรมสามัญศึกษา จังหวัดอุบลราชธานี. อุดรธานี. รายงานการศึกษาค้นคว้าอิสระ กศม.
มหาสารคาม : มหาวิทยาลัยมหาสารคาม, 2546.
- พวงศักดิ์ สนเทศ. “การปลูกฝังจริยธรรมและคุณธรรมในการสอนวิชาพลศึกษา,” วิชาการ.
7 (66) กันยายน, 2548.
- พระปัญญานันท์ภิกขุ. มงคลชีวิต ฉบับ “ทางก้าวหน้า”. กรุงเทพฯ : อุดมศึกษา, 2546.
- พุดสวัสดิ์ นาคแสน. การปฏิบัติงานการส่งเสริมวินัยนักเรียนของโรงเรียนมัธยมศึกษา
สังกัดกรมสามัญศึกษา จังหวัดอุดรธานี. รายงานการศึกษาค้นคว้าอิสระ กศม.
มหาสารคาม : มหาวิทยาลัยมหาสารคาม, 2544.
- พวงพยอม ชิดทอง. แนวทางการพัฒนาคุณธรรมจริยธรรมสำหรับนักเรียน. กรุงเทพฯ :
ม.ป.พ. 2536.
- ยนต์ ชุ่มจิต. คุณธรรมสำหรับนักเรียน. กรุงเทพฯ : ม.ป.พ., 2526.

ราชบัณฑิตยสถาน. พจนานุกรม ฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2542. พิมพ์ครั้งที่ 7.

กรุงเทพฯ : บริษัทอักษรเจริญทัศน์ อจท. จำกัด, 2538.

โรงเรียนบ้านบัวขาว (วันครู 2500). รายงานการประเมินตนเอง. 2548. (เอกสารอัครสำเนา)

เลขาธิการสภาการศึกษา, สำนักงาน การดำเนินงานด้านคุณธรรมพื้นฐาน. กรุงเทพฯ :

โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว, 2550

เลิศชาย ศิริชัย. แนวทางการพัฒนาคุณธรรมจริยธรรมในโรงเรียน. กรุงเทพฯ : ม.ป.พ., 2542.

วิจิตร ศรีสะอ้าน. การบริหารงานโรงเรียน. กรุงเทพฯ : ม.ป.พ., 2539.

วิชาการ, กรม. กรอบความคิดเพื่อส่งเสริมและพัฒนาคุณธรรมจริยธรรมที่เน้นความมีวินัย

และความเป็นประชาธิปไตย. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์คุรุสภา, 2546.

_____. การปฏิรูปการศึกษาไทย. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว, 2546.

_____. คู่มือการจัดกระบวนการเรียนรู้หน้าที่พลเมืองศีลธรรม ระดับประถมศึกษา.

กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์คุรุสภา, 2544.

_____. สมบัติผู้ดี. กรุงเทพฯ : คุรุสภาลาดพร้าว, 2543.

ศึกษานิเทศก์, กระทรวง. แนวทางพัฒนาจริยธรรม. กรุงเทพฯ : กระทรวงศึกษานิเทศก์, 2549.

_____. การจัดกิจกรรมการเรียนการสอนเพื่อพัฒนานักเรียน. กรุงเทพฯ : กระทรวง

ศึกษานิเทศก์, 2544.

ศีลธรรม โพนะทา. การพัฒนาวินัยนักเรียนโรงเรียนบ้านดงสวนพัฒนา อำเภอคำม่วง

จังหวัดกาฬสินธุ์. รายงานการศึกษาค้นคว้าอิสระ กศ.ม. มหาสารคาม :

มหาวิทยาลัยมหาสารคาม, 2545.

ศรินยา ชัยเพียรเจริญกิจ. การพัฒนาคุณธรรมของนักเรียนระดับมัธยมศึกษา. กรุงเทพฯ :

ม.ป.พ., 2530.

สถาบันพัฒนาคุณภาพวิชาการ (พ.ว.). แผนการสอนกลุ่มสร้างเสริมลักษณะนิสัย (สตน.) 6.

กรุงเทพฯ : สถาบันพัฒนาคุณภาพวิชาการ (พ.ว.), ม.ป.พ.

สมบัติ บุญประคม. วารสารวิชาการ. ฉบับที่ 10 ตุลาคม 2546 : 36)

สมบุรณ์ สิ่งคำปล้อง. ปัญหาการส่งเสริมวินัยนักเรียนตามทัศนะของผู้บริหารโรงเรียน

เอกชน สังกัดกองการศึกษามูลนิธิแห่งสภาคริสตจักรในประเทศไทย. รายงาน

การศึกษาค้นคว้าอิสระ กศ.ม. มหาสารคาม : มหาวิทยาลัยมหาสารคาม, 2542.

สำรอง เพ็งหนู. การส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรมนักเรียน. กรุงเทพฯ : ม.ป.พ., 2524.

- สำเร็จ ใจชื่อ. การพัฒนาการดำเนินงานเพื่อเสริมสร้างวินัยนักเรียนโรงเรียนบ้านดอนสนวน
อำเภอเมืองกาฬสินธุ์ จังหวัดกาฬสินธุ์. รายงานการศึกษาค้นคว้าอิสระ กศ.ม.
มหาสารคาม : มหาวิทยาลัยมหาสารคาม, 2548.
- สุนทร สารผล. การพัฒนาการดำเนินงานส่งเสริมวินัยนักเรียนโรงเรียนโป่งเหนือศึกษาสถาน
อำเภอสหัสขันธ์ จังหวัดกาฬสินธุ์. รายงานการศึกษาค้นคว้าอิสระ กศ.ม.
มหาสารคาม : มหาวิทยาลัยมหาสารคาม, 2549.
- สุนน อมรวิวัฒน์. การนิเทศแบบบักตยาณมิตรนิเทศ. กรุงเทพฯ : อักษรเจริญทัศน์จำกัด, 2541
- สุเมธ เดียวอิสระ. กฎหมายการศึกษา. ชลบุรี : รุ่งวัฒนาการพิมพ์, 2527.
- สุวิมล ว่องวานิช. วิจัยปฏิบัติการ. กรุงเทพฯ : บริษัทอักษรเจริญทัศน์ อจท. จำกัด, 2546.
- สุพจน์ คำหงษา. การพัฒนาการส่งเสริมวินัยนักเรียนตามทัศนะผู้บริหารและครูในโรงเรียน
มัธยม สังกัดกรมสามัญศึกษา จังหวัดอุดรธานี. รายงานการศึกษาค้นคว้าอิสระกศ.ม.
มหาสารคาม : มหาวิทยาลัยมหาสารคาม, 2546.
- สุภางค์ จันทวานิช. การวิจัยพัฒนา. กรุงเทพฯ : โอเดียนสโตร์, 2545.
- Bollinger Sheviakov, G. V. *Discipline for Today's Children and youth*. Washington,
D.C. : National Education Association, 2002.
- Cranley, Mary Elizabeth "Tessaban School : The Moral Life of a Thai Primary
School," *Dissertation Abstracts International*. 64(05) : 405 ; November, 2003
- Enciso. "A Study of Student Disciplinary. Practices in two Georgia High Schools",
The Journal of Educational Research. 53 (12) 2000.
- Hether, Christine Anne "The Moral Reasoning of High School Seniors from Diverse
Educational," Setting," *Dissertation Abstracts International*. 63(02) : 209 ;
August, 2001.
- Kemmis, S. and R. McTaggart. *The Action Research Panner*. 3rd ed. Victoria :
Deakin University Press, 1998.
- Kim. *Discipline for Today's Children and youth*. Washington, D.C. : National
Education Association, 2000.
- Mccaw G. V. *Discipline for Today's Children and youth*. Washington,
D.C. : National Education Association, 1985.

ภาคผนวก

มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
RAJABHAT MAHASARAKHAM UNIVERSITY

ประวัติของผู้วิจัย

ชื่อ นายไพศาล วานิชสุจิต
วันเกิด วันที่ 3 กันยายน พ.ศ. 2493
สถานที่เกิด อำเภอภูผินารายณ์ จังหวัดกาฬสินธุ์
สถานที่อยู่ปัจจุบัน บ้านเลขที่ 83 หมู่ที่ 1 ตำบลโนนนาจาน อำเภอนาแก
จังหวัดกาฬสินธุ์
ตำแหน่งหน้าที่การงาน ผู้อำนวยการ โรงเรียน
สถานที่ทำงานปัจจุบัน โรงเรียนบ้านบัวขาว (วันครู 2500) อำเภอภูผินารายณ์
สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษากาฬสินธุ์ เขต 3

ประวัติการศึกษา

พ.ศ. 2517 ครุศาสตรบัณฑิต (ค.บ.) วิชาเอกประวัติศาสตร์ วิทยาลัยครู
อุบลราชธานี

พ.ศ. 2543 การศึกษามหาบัณฑิต (กศ.ม) สาขาประวัติศาสตร์
มหาวิทยาลัยมหาสารคาม

พ.ศ. 2551 ครุศาสตรมหาบัณฑิต (ค.ม.) สาขาวิชาการบริหารการศึกษา
มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม

บทที่ 1

บทนำ

ภูมิหลัง

ในโลกยุคปัจจุบันที่มีการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว เมื่อเกิดปัญหาเศรษฐกิจตกต่ำอย่างรุนแรงตั้งแต่ พ.ศ. 2539 เป็นต้นมา ทำให้เกิดปัญหาด้านเศรษฐกิจการเมือง สังคม และวัฒนธรรม อันส่งผลกระทบต่อชีวิตความเป็นอยู่ของมหาชนอย่างมาก การเกิดภาวะวิกฤตดังกล่าวทำให้หลายฝ่ายมีความเห็นว่า สังคมปัจจุบันเกิดความย่อหย่อนในการอบรมบ่มนิสัย ให้เยาวชนของชาติมีความรับผิดชอบต่อน้ำที่ของตนเองและรับผิดชอบต่อส่วนรวมมีคุณธรรมจริยธรรมที่ดีงาม มีความซื่อสัตย์สุจริต มีระเบียบวินัย ขยัน อดทน ประหยัด ถอดค่าเชิงวัตถุ มุ่งพัฒนาคนให้มีชีวิตที่พอเพียง (กรมวิชาการ, 2544 : 1) ในการพัฒนาประเทศให้มีความเจริญนั้น จะต้องประกอบไปด้วยปัจจัยหลาย ๆ อย่าง ปัจจัยที่สำคัญที่สุดคือ ทรัพยากรบุคคล หากประชากรในประเทศ หรือทรัพยากรบุคคลไม่มีคุณภาพ ก็จะไม่สามารถพัฒนาประเทศให้เจริญก้าวหน้าได้ ทั้งนี้ เพราะ มนุษย์ถือว่าเป็นองค์ประกอบสำคัญอย่างยิ่งในการสร้างความเจริญก้าวหน้าทางเศรษฐกิจ และสังคม หากมนุษย์ขาดซึ่งคุณภาพและประสิทธิภาพแล้ว การสร้างสรรค์พัฒนาสังคมและเศรษฐกิจต่าง ๆ นี้จะไม่ได้ผล หรือ ได้ผลน้อย และในตัวของบุคคลนั้นประกอบไปด้วยองค์ประกอบหรือคุณลักษณะต่าง ๆ ที่สำคัญหลายประการ เช่น ความเป็นผู้นำ ความมีน้ำใจ ความรับผิดชอบ ความอดทน ความมั่นใจในตนเอง และที่สำคัญก็คือการมีคุณธรรมพื้นฐานทั้ง 8 ด้าน (กระทรวงศึกษาธิการ, 2549 : 23)

หลักการในการพัฒนาคนตามแนวคิดเศรษฐกิจพอเพียงหรือชีวิตที่พอเพียงมีฐานคิดสำคัญอยู่ที่การพัฒนาคนในชุมชน ทั้งด้านเศรษฐกิจ และสังคมควบคู่ไปกับการจรรโลงรักษาวัฒนธรรมชุมชน โดยเริ่มที่การพัฒนาความคิด และจิตใจของคนให้รู้จักกิน รู้จักใช้ตามอัตภาพ และความจำเป็นในการดำรงชีวิต แล้วพัฒนาองค์ความรู้ที่มีอยู่แล้วในชุมชนเพื่อสร้างให้เกิดภูมิปัญญาในการดำรงชีวิต และพัฒนาคุณภาพชีวิตเพื่อให้สามารถพึ่งพาตนเอง และพึ่งพาอาศัยซึ่งกันและกันได้ในชุมชนได้ โดยมีขั้นตอนของการพัฒนาที่สำคัญคือ ขั้นแรกเป็นการเน้นการพัฒนาตนเองให้กินอยู่อย่างพอเพียง ขั้นที่สองเริ่มมีการแลกเปลี่ยนเกื้อกูลกัน ความเป็นชุมชนและเกิดองค์กรชุมชน และขั้นที่สามเริ่มมีการเชื่อมโยง และร่วมมือกับโลกภายนอก มีการทำธุรกิจชุมชนขึ้น โดยแนวพระราชดำริ จะให้ความสำคัญต่อการพัฒนาทัศนคติ

และวิถีการดำรงชีวิตของคนในสังคม ในการพัฒนาตามทฤษฎีใหม่ของในหลวงที่เน้นชีวิตที่พอเพียง จะต้องได้รับการปลูกฝังให้มีคุณลักษณะที่สำคัญคือ 1) การรู้จักพึ่งพาตนเอง 2) การทำงานร่วมกับผู้อื่น 3) ขยัน 4) อุตุน 5) รักษาสิ่งแวดล้อม 6) ประหยัด พอใจ ในความพอมีพอกินที่จะทำให้พอมีพอมอยู่ และรู้จักความพอดิในด้านจิตใจ ด้านสังคม ด้านเศรษฐกิจ ด้านทรัพยากรธรรมชาติ และด้านเทคโนโลยีที่เหมาะสม ซึ่งครูผู้สอน จะต้องจัดกิจกรรมการเรียนรู้ และปลูกฝังให้ผู้เรียนเกิดคุณสมบัติ ของการเป็นคนดี ตามทฤษฎีแบบพอเพียงของในหลวง (กรมวิชาการ. 2544 : 196)

กระทรวงศึกษาธิการได้ประกาศนโยบายที่จะเร่งรัดปฏิรูปการศึกษา โดยยึดหลักคุณธรรมนำความรู้ สร้างตระหนักสำนึกในคุณค่าของปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ความสมานฉันท์ สันติวิธี วิถีประชาธิปไตยพัฒนาคนโดยใช้คุณธรรมเป็นพื้นฐานของกระบวนการเรียนรู้ที่เชื่อมโยงความร่วมมือของสถาบันครอบครัว ชุมชน สถานศึกษา และสถาบันการศึกษา เพื่อพัฒนาเยาวชนให้เป็นคนดี มีความรู้ และอยู่ดี มี สุข (กระทรวงศึกษาธิการ. 2549 : 24) และหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544 ในกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคม ศาสนา และวัฒนธรรม ได้กำหนดในสาระที่ 3 เศรษฐศาสตร์ โดยกำหนดมาตรฐานการเรียนรู้ให้ผู้เรียนมีความรู้ความเข้าใจในการบริหารจัดการทรัพยากร ในการผลิตและการบริโภค การใช้ทรัพยากรที่มีอยู่อย่างจำกัดได้อย่างมีประสิทธิภาพ รวมทั้งเข้าใจหลักการของเศรษฐกิจพอเพียงเพื่อการดำรงชีวิตอย่างมีคุณภาพ ดังนั้นการจัดกิจกรรมการเรียนรู้เพื่อที่จะให้ผู้เรียนมีวินัยในการปฏิบัติตนตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ครูจึงต้องจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่จะสามารถพัฒนาผู้เรียนได้อย่างเต็มตามศักยภาพ (กรมวิชาการ. 2546 : 3 - 4)

การมีคุณธรรมพื้นฐานเป็นแนวทางการดำรงชีวิตที่ดี ทำให้ผู้เรียนเป็นคนที่มีความขยัน ประหยัด ซื่อสัตย์ มีวินัย สุภาพ สะอาด สามัคคีและเป็นผู้มีน้ำใจ (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. 2550 : 32) และยังเป็นส่วนหนึ่งของพื้นฐานในการดำรงชีวิต และเป็นการพัฒนาคุณภาพชีวิตเพื่อให้สามารถพึ่งพาตนเองได้ อย่างเข้มแข็งและยั่งยืน อันส่งผลต่อความสำคัญในการพัฒนาทัศนคติ เจตคติและแนวทางการดำรงชีวิต ตลอดจนจนเป็นการปลูกฝัง ให้มีคุณลักษณะที่พึงประสงค์ในการพึ่งพาตนเอง รู้จักอดทน ขยัน พอใจในสิ่งที่ตนมี ทำให้สภาพจิตใจสงบสุข และทำให้รู้คุณค่าของการใช้จ่าย สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษากาฬสินธุ์ เขต 3 จึงได้เห็นความสำคัญของคุณธรรมพื้นฐาน และกำหนดแนวนโยบายในการจัดการศึกษาให้สถานศึกษาในสังกัดโดยดำเนินการพัฒนานักเรียนให้ผู้เรียนได้เรียนรู้ถึงการเป็นบุคคลที่มี

คุณธรรม ทั้ง 8 ด้าน คือ 1) ความขยัน 2) ประหยัด 3) ซื่อสัตย์ 4) มีวินัย 5) สุภาพ 6) สะอาด 7) สามัคคี และ 8) มีน้ำใจ ทั้งนี้เพื่อที่จะได้สร้างเจตคติที่ดี อันจะส่งผลต่อการปฏิบัติตน ของนักเรียนในด้านคุณธรรมอีกด้วย (สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษากาฬสินธุ์ เขต 3. 2549 : 56)

โรงเรียนบ้านบัวขาว (วันครู 2500) เป็นโรงเรียนขนาดใหญ่มีนักเรียนจำนวนทั้งสิ้น 1,365 คน ครู 62 คน มีการจัดการศึกษาเพื่อพัฒนาผู้เรียนตามบทบัญญัติพระราชบัญญัติ การศึกษา พ.ศ. 2542 (แก้ไขเพิ่มเติม ฉบับที่ 2 พ.ศ. 2545) โดยมีจุดมุ่งหมายเพื่อพัฒนา ผู้เรียนให้เป็นคนดี เก่ง และมีความสุข สามารถดำรงชีวิตอยู่ในสังคมได้ และดำเนินการ พัฒนานักเรียนให้เป็นคนที่มีคุณธรรมพื้นฐานให้กับนักเรียนตั้งแต่ระดับปฐมวัยถึงช่วงชั้นที่ 2 ทั้งนี้เพื่อให้ให้นักเรียนได้เป็นบุคคลที่มีความสมบูรณ์ทั้งทางร่างกายและจิตใจ มีแนวทางการจัด การศึกษาโดยมุ่งเน้นการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบบูรณาการ โดยการสอดแทรกการเรียนรู้ให้ มีการสอนคุณธรรมพื้นฐานทั้ง 8 กลุ่มสาระการเรียนรู้ทั้งนี้เพื่อให้นักเรียนเป็นผู้ที่มีคุณธรรม พื้นฐานทั้ง 8 ด้าน จากรายงานการประเมินตนเองของสถานศึกษาในปีการศึกษา 2549 พบว่า นักเรียนของโรงเรียนบ้านบัวขาว (วันครู 2500) มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนอยู่ในระดับดี ทุกกลุ่มสาระการเรียนรู้ แต่ในการประเมินคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของนักเรียนทุกช่วงชั้น พบว่า นักเรียนตั้งแต่ระดับช่วงชั้นที่ 1 - 2 ขาดคุณลักษณะอันพึงประสงค์ในด้านความขยัน การประหยัด ความซื่อสัตย์ และความสามัคคี กล่าวคือ การมีพฤติกรรมที่ไม่มีความเพียร พยายามในการทำงานอย่างจริงจัง สมุดงานไม่เป็นระเบียบ ไม่รู้จักการประหยัดในการใช้จ่าย และไม่รู้จักการใช้ชีวิตที่พอเพียง ไม่เห็นคุณค่าของการเก็บออม ไม่รู้จักการใช้เวลาว่างให้ เกิดประโยชน์ ไม่มีความซื่อสัตย์ต่อตัวเอง เช่น การลอกการบ้านเพื่อน การลักเล็กขโมยน้อย หยิบฉวยของเพื่อน อีกทั้งยังขาดความรักในหมู่คณะ ไม่มีความมุ่งมั่นที่จะช่วยเหลือเกื้อกูล ซึ่งกันและกัน และมีความขัดแย้งในหมู่คณะ มีการใช้จ่ายเงินอย่างฟุ่มเฟือย ซื่อขมขมิที่ไม่มี ประโยชน์หลังจากเลิกโรงเรียนแล้ว มาโรงเรียนสาย ส่งการบ้านไม่ทันเวลาตามที่ครูกำหนด และชอบชกต่อยทะเลาะวิวาทกันอยู่เป็นประจำโดยเฉพาะนักเรียนที่กำลังเรียนอยู่ในระดับ ชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 และ ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ซึ่งคุณลักษณะอันพึงประสงค์ดังกล่าว นักเรียนขาดคุณลักษณะอันพึงประสงค์คิดเป็นร้อยละ 65 ซึ่งเป็นเกณฑ์การขาดคุณลักษณะ อันพึงประสงค์ ที่มีความน่าวิตก ทั้งนี้เพราะหากนักเรียนในช่วงชั้นที่ 1 - 2 ขาดคุณลักษณะ อันพึงประสงค์ทั้ง 4 ด้านนี้ถือได้ว่านักเรียนขาดวินัยในตนเองอย่างมาก (โรงเรียนบ้านบัวขาว วันครู 2500. 2549 : 13)

จากการวิเคราะห์สภาพของโรงเรียนโดยใช้หลักวิเคราะห์ระบบเทคนิค SWOT ผลการวิเคราะห์ของสภาพโรงเรียนดังกล่าว พบว่า ปัญหาที่เป็นจุดอ่อนที่ต้องเร่งดำเนินการแก้ไขปรับปรุงคือ คุณลักษณะอันพึงประสงค์ของนักเรียนด้านคุณธรรมพื้นฐานทั้ง 4 ด้าน คือ ด้านความขยัน ด้านการประหยัด ด้านความซื่อสัตย์และด้านความสามัคคี สาเหตุที่นักเรียนขาดคุณลักษณะอันพึงประสงค์ ด้านคุณธรรมพื้นฐานที่กล่าวมาแล้วข้างต้น สืบเนื่องมาจากโรงเรียนบ้านบัวขาว (วันครู 2500) เป็นโรงเรียนที่ตั้งอยู่ในย่านตลาด ผู้ปกครองส่วนใหญ่มีอาชีพค้าขาย ต้องทำงานแข่งกับเวลา ไม่มีเวลาที่จะอบรม ดูแล สั่งสอนลูกให้เป็นผู้มีคุณธรรม จริยธรรมอันดี ตลอดจนครูโรงเรียนบ้านบัวขาว (วันครู 2500) เองก็เป็นครูนอกพื้นที่อื่นซึ่งเข้าไปเย็นกลับ จึงไม่สามารถ กำกับ ติดตาม ดูแล นักเรียน ได้อย่างใกล้ชิด

จากผลการดำเนินงานการจัดการศึกษาดังกล่าว ผู้วิจัยในฐานะผู้บริหารสถานศึกษา จึงเกิดความตระหนักและสนใจที่จะศึกษาแนวทางการพัฒนาคุณธรรมพื้นฐานจำนวน 4 ด้าน คือ 1) ด้านความขยัน 2) ด้านความซื่อสัตย์ 3) ด้านความประหยัด และ 4) ด้านความสามัคคี ของนักเรียนโรงเรียนบ้านบัวขาว (วันครู 2500) เพื่อให้เด็กนักเรียนมีคุณลักษณะอันพึงประสงค์ มีคุณธรรมพื้นฐานที่ดี อันจะส่งผลต่อการพัฒนานักเรียนให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ได้ ตลอดจนเป็นการพัฒนาการจัดการศึกษาให้เป็นไปตามนโยบายของกระทรวงศึกษาธิการ สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน และสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษากาฬสินธุ์ เขต 3 ตลอดจนเป็นการส่งเสริมให้นักเรียนเป็นผู้ที่คุณธรรมพื้นฐานที่ดีและเกิดคุณลักษณะที่พึงประสงค์ มีความเป็นอยู่อย่างพอเพียง ส่งผลต่อการดำเนินชีวิตให้มีความเป็นเยาวชนที่ดีของชาติ สามารถดำรงชีวิตอยู่ในสังคมได้อย่างมีความสุข อันจะส่งผลให้บรรลุวัตถุประสงค์ในการปฏิรูปการศึกษาของชาติต่อไป

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาสภาพปัจจุบันปัญหาคุณธรรมพื้นฐานนักเรียน ของโรงเรียนบ้านบัวขาว (วันครู 2500) อำเภอภูพานารายณ์ จังหวัดกาฬสินธุ์
2. เพื่อพัฒนาคุณธรรมพื้นฐานนักเรียนด้านความขยัน ด้านการประหยัด ด้านความซื่อสัตย์ และด้านความสามัคคี ของโรงเรียนบ้านบัวขาว (วันครู 2500) อำเภอภูพานารายณ์ จังหวัดกาฬสินธุ์

ขอบเขตการวิจัย

กลุ่มผู้ร่วมวิจัยและกลุ่มผู้ให้ข้อมูล

1. กลุ่มผู้ร่วมวิจัยและให้ข้อมูล มีจำนวน 4 คน ได้มาด้วยความสมัครใจ ประกอบด้วย
 - 1.1 ผู้วิจัย ในฐานะผู้บริหารสถานศึกษา
 - 1.2 รองผู้อำนวยการ โรงเรียนบ้านบัวขาว (วันครู 2500)
 - 1.3 หัวหน้าฝ่ายปกครอง
 - 1.4 หัวหน้าสายชั้นประถมศึกษาปีที่ 5
2. กลุ่มเป้าหมาย (Target Group) ประกอบด้วย นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 จำนวน 130 คน
3. กลุ่มผู้ให้ข้อมูลเพิ่มเติม ประกอบด้วย
 - 3.1 ครู โรงเรียนบ้านบัวขาว (วันครู 2500) ที่รับผิดชอบงานวินัยนักเรียน จำนวน 10 คน
 - 3.2 นักเรียนที่เป็นคณะกรรมการนักเรียน จำนวน 30 คน

กรอบแนวคิดในการวิจัย

การพัฒนาคุณธรรมพื้นฐานนักเรียนของโรงเรียนบ้านบัวขาว (วันครู 2500) อำเภอ กุฉินารายณ์ จังหวัดกาฬสินธุ์ ผู้วิจัยได้กำหนดกรอบการวิจัยไว้ดังนี้

1. กรอบในการพัฒนา ได้แก่ คุณธรรมพื้นฐาน 4 ด้านคือ (สำนักงานเลขาธิการ สภาการศึกษา. 2550)
 - 1.1 ขยัน
 - 1.2 ประหยัด
 - 1.3 ซื่อสัตย์
 - 1.4 สามัคคี
2. กลยุทธ์ในการพัฒนา ใช้กลยุทธ์การนิเทศโดยใช้รูปแบบกัลยาณมิตรนิเทศ 4 ขั้นตอน (สุมน อมรวิวัฒน์. 2541 : 219) ประกอบด้วย
 - 2.1 การสร้างความศรัทธา
 - 2.2 การสาธิตรูปแบบการปฏิบัติตนตามคุณธรรมพื้นฐาน 4 ประการ

2.3 การร่วมคิดแลกเปลี่ยนเรียนรู้

2.4 การติดตามประเมินผลตลอดกระบวนการ

3. วิธีการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ ใช้หลักการวิจัยปฏิบัติการ (Action Research) ประกอบด้วย 4 ขั้นตอน (P-A-O-R) ตามแนวคิดของเคมมิส และแม็กแท็กการ์ท (Kemmis and McTaggart, 1988 : 11 - 15) เพื่อพัฒนาคุณธรรมพื้นฐานนักเรียนของโรงเรียนบ้านบัวขาว (วันครู 2500) อำเภอภูผินารายณ์ จังหวัดกาฬสินธุ์ โดยดำเนินการเป็น 2 วงรอบ (Spiral) ประกอบด้วยการวางแผน (Planning) การปฏิบัติการ (Action) การสังเกต (Observation) และการสะท้อนผล (Reflection)

4. ระยะเวลาที่ใช้ในการวิจัย

ระยะเวลาที่ใช้ในการวิจัย โดยกำหนดการพัฒนาครั้งนี้ ระหว่างเดือน กันยายน พ.ศ. 2550 - ธันวาคม พ.ศ. 2550

นิยามศัพท์เฉพาะ

1. การพัฒนาคุณธรรมพื้นฐานนักเรียน หมายถึง การจัดกิจกรรมโฮมรูม กิจกรรมประกวดนักเรียนตัวอย่าง กิจกรรมเพื่อนบอกเพื่อน และกิจกรรมการติดตามผลและประเมินผล ของโรงเรียนบ้านบัวขาว (วันครู 2500) ที่ส่งเสริมให้นักเรียนมีคุณธรรมทั้ง 4 ด้าน ดังนี้

1.1 ขยัน หมายถึง การดำเนินการส่งเสริมให้นักเรียนเป็นผู้มีความเพียรพยายามทำหน้าที่การทำงานอย่างตั้งใจจริงจังและต่อเนื่อง ไม่ทอดลอย

1.2 ประหยัด หมายถึง การที่นักเรียนรู้จักดำเนินชีวิตความเป็นอยู่อย่างเรียบง่าย ไม่ฟุ้งเฟ้อ รู้จักการทำบุญชื้อรายรับรายจ่าย

1.3 ซื่อสัตย์ หมายถึง การที่นักเรียนเป็นผู้มีความประพฤติปฏิบัติตนเป็นผู้ที่ตรงต่อเวลา ไม่หยาบฉวยของผู้อื่นมาเป็นของตัวเอง

1.4 สามัคคี หมายถึง การที่นักเรียนเป็นผู้ที่ปฏิบัติตนยอมรับฟังความคิดเห็นของผู้อื่น รักในหมู่คณะ ยอมรับความแตกต่างในวัฒนธรรมของแต่ละท้องถิ่น

2. กลยุทธ์กัลยาณมิตรนิเทศ หมายถึง วิธีการพัฒนาคุณธรรมพื้นฐานนักเรียนของโรงเรียนบ้านบัวขาว (วันครู 2500) ตามขั้นตอน ดังนี้

2.1 การสร้างความศรัทธา หมายถึง การจัดกิจกรรมการพบปะระหว่างนักเรียนกับครู เพื่อปลูกฝังและสร้างความตระหนักเกี่ยวกับการปฏิบัติตนให้เป็นคนมีความซื่อสัตย์ ประหยัดและสามัคคี ประจำทุกวันศุกร์ ในช่วงโมงสุดท้าย

2.2 การสาธิตรูปแบบการปฏิบัติตนตามคุณธรรมพื้นฐาน 4 ด้าน หมายถึง การจัดกิจกรรมประกวดนักเรียนที่ปฏิบัติตนเป็นคนที่มีความซื่อสัตย์สุจริต เพื่อรับประกาศเกียรติคุณบัตร และการยกย่องชมเชยและใช้เป็นตัวอย่างให้กับนักเรียนคนอื่น ๆ

2.3 การร่วมคิดแลกเปลี่ยนเรียนรู้ หมายถึง การจัดกิจกรรมเพื่อนบอกเพื่อน และให้นักเรียนได้บอกแลกเปลี่ยนเรียนรู้ได้ร่วมกิจกรรมในการเข้าห้องสมุด เข้าร่วมชมรมดนตรีพื้นเมือง ชมรมอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม ในเวลาที่ว่างจากการเรียนการสอนในช่วงโมง และการประหยัดเงิน การใช้สมุดหนังสือเรียนอย่างคุ้มค่า

2.4 การติดตามประเมินผลตลอดกระบวนการ หมายถึง การกำกับ ติดตาม ดูแลการพัฒนาทุกขั้นตอน โดยการสังเกต บันทึก สอบถาม รับฟังข้อมูลเพื่อเก็บรวบรวมข้อมูลมาร่วมกันวิเคราะห์ วิจัยปัญหาและหาแนวทางแก้ไข

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1. ได้ทราบปัญหาของคุณธรรมพื้นฐานนักเรียน โรงเรียนบ้านบัวขาว (วันครู 2500) อำเภอภูผินารายณ์ จังหวัดกาฬสินธุ์ ให้นักเรียนมีคุณลักษณะอันพึงประสงค์ที่ตั้งไว้
2. เป็นแนวทางการพัฒนาคุณธรรมพื้นฐานนักเรียนของโรงเรียนบ้านบัวขาว (วันครู 2500) อำเภอภูผินารายณ์ จังหวัดกาฬสินธุ์
3. เป็นข้อเสนอแนะในการพัฒนาคุณธรรมพื้นฐานของนักเรียน สำหรับผู้ที่สนใจและหน่วยงานอื่น

บทที่ 2

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

การวิจัยเรื่อง การพัฒนาคุณธรรมพื้นฐานนักเรียน ของโรงเรียนบ้านบัวขาว (วันครู 2500) อำเภอภูผินารายณ์ จังหวัดกาฬสินธุ์ ในครั้งนี้ผู้วิจัย ได้ทำการศึกษาเอกสาร และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ดังนี้

1. การบริหารงานกิจการนักเรียน
2. ทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับคุณธรรม
3. การพัฒนาคุณธรรมจริยธรรมในโรงเรียน
4. กลยุทธ์ในการพัฒนา
5. บริบทของโรงเรียนบ้านบัวขาว (วันครู 2500)
6. การวิจัยปฏิบัติการ
7. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง
 - 7.1 งานวิจัยในประเทศ
 - 7.2 งานวิจัยต่างประเทศ

1. การบริหารงานกิจการนักเรียน

1.1 ความหมายของการบริหารงานกิจการนักเรียน

สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ (2542 : 56) ได้ให้ความหมายของการบริหารงานกิจการนักเรียนว่า การบริหารงานกิจการนักเรียน หมายถึง งานเกี่ยวกับตัวนักเรียนและกิจกรรมนักเรียนทั้งหมด ยกเว้นกิจกรรมที่เกี่ยวกับการเรียนการสอนในห้องเรียน ทั้งนี้วัตถุประสงค์ของงานบริหารกิจกรรมนักเรียนก็เพื่อส่งเสริมการเรียนการสอนในหลักสูตรให้บรรลุผลยิ่งขึ้น

วิจิตร ศรีสอาน (2539 : 384) กล่าวว่า การบริหารงานกิจกรรมนักเรียน หมายถึง กิจกรรมที่จัดขึ้นเพื่อให้นักเรียนได้รับความรู้ต่าง ๆ ทั้งที่ต่อเนื่องกับหลักสูตรและไม่ต่อเนื่อง โดยสถานศึกษามีจุดมุ่งหมายในการทำให้เกิดการพัฒนาในตัวเด็กเป็นส่วนหนึ่งของ การบริหารโรงเรียนที่สำคัญมากงานหนึ่ง เช่น การจัดสวัสดิการต่าง ๆ ให้แก่นักเรียน การแนะแนว วินัยและกิจกรรม เป็นต้น

จากความหมายของการบริหารงานกิจการนักเรียนจึงสรุปได้ว่า การบริหารงานกิจการนักเรียนเป็นงานที่จัดขึ้นเพื่อส่งเสริมการเรียนการสอน แต่ไม่เป็นกิจกรรมการเรียนการสอนในห้องเรียน มีวัตถุประสงค์เพื่อเป็นการพัฒนาในตัวเด็กให้สามารถเกิดการเรียนรู้ได้บรรลุผลตามวัตถุประสงค์ของหลักสูตรยิ่งขึ้น

1.2 ความสำคัญของการบริหารกิจการนักเรียน

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (2548 : 76 - 77) ได้กล่าวว่า ความสำคัญของการบริหารงานกิจกรรมนักเรียน คือกิจกรรมที่โรงเรียนหรือสถานศึกษาจัดกิจกรรมเสริมสร้างประสบการณ์ ทั้งในด้านความรู้ การประพฤติปฏิบัติตนให้มีคุณลักษณะอันพึงประสงค์ ให้กับนักเรียนอย่างครอบคลุมและหลากหลาย ทั้งนี้เพื่อให้บรรลุจุดหมายของหลักสูตร โดยการจัดกิจกรรมนั้น ๆ ต้องคำนึงถึงสภาพและบริบทของโรงเรียน ชุมชน และความแตกต่างระหว่างบุคคลของนักเรียนด้วย และในการจัดกิจกรรมให้กับนักเรียน โรงเรียนหรือสถานศึกษาต้องคำนึงถึงเรื่องต่อไปนี้

1. เป็นกิจกรรมที่เสริมสร้างและส่งเสริมและสนับสนุนให้กิจกรรมหลักในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนในโรงเรียนให้สมบูรณ์ยิ่งขึ้น
2. กิจกรรมที่จัดขึ้นจัดนอกเวลาเรียน
3. เป็นกิจกรรมให้เด็กเข้าร่วมกิจกรรมด้วยความสมัครใจและความสนใจของเด็กเอง

4. กิจกรรมนั้นต้องไม่มีคะแนน

1.3 ขอบข่ายของงานกิจกรรมนักเรียน

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (2548 : 64) ได้แบ่งขอบข่ายงานกิจการนักเรียน ออกเป็น 4 ประการ คือ

1. เป็นงานตามกิจกรรมการพัฒนาผู้เรียนที่สถานศึกษาต้องปฏิบัติตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 (ฉบับที่ 2 แก้ไขเพิ่มเติม พ.ศ. 2545)
2. กิจกรรมตามงานที่โรงเรียนต้องจัดบริการให้นักเรียน
3. งานที่สถานศึกษาต้องจัดให้มีขึ้นเพื่อส่งเสริมสนับสนุนงานหลักของสถานศึกษา

4. งานที่สถานศึกษาจัดให้มีขึ้นเพื่อพัฒนาผู้เรียน ได้รับการพัฒนาอย่างเต็มตามศักยภาพ

หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน กำหนดให้มีสาระการเรียนรู้ 8 กลุ่ม และกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน ซึ่งกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนเป็นกิจกรรมที่จัดให้ผู้เรียนได้พัฒนาความสามารถของตนเองตามศักยภาพ มุ่งเน้นเพิ่มเติมจากกิจกรรมที่ได้จัดให้ผู้เรียนได้เรียนรู้ตามกลุ่มสาระการเรียนรู้ทั้ง 8 กลุ่ม การเข้าร่วมและการปฏิบัติกิจกรรมที่เหมาะสมร่วมกับผู้อื่นอย่างมีความสุขกับกิจกรรมที่เลือกด้วยตัวเองตามความถนัด และความสนใจอย่างแท้จริง การพัฒนาที่สำคัญ คือ การพัฒนาองค์รวมของความเป็นมนุษย์ให้ครบทุกด้าน ทั้งร่างกาย สติปัญญา อารมณ์ และสังคม ให้เป็นผู้มีศีลธรรมจริยธรรมและระเบียบวินัยและมีคุณภาพ ปลูกฝังและสร้างจิตสำนึกของการทำประโยชน์เพื่อสังคม ซึ่งสถานศึกษาจะต้องดำเนินการอย่างมีเป้าหมาย มีรูปแบบและวิธีการที่เหมาะสม กิจกรรมพัฒนาผู้เรียนตามหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน และแบ่งเป็น 2 ลักษณะ คือกิจกรรมแนะแนว เป็นกิจกรรมที่ส่งเสริมและพัฒนาความสามารถของผู้เรียนให้เหมาะสมตามความแตกต่างระหว่างบุคคล สามารถค้นพบและพัฒนาศักยภาพของตนเอง เสริมสร้างทักษะชีวิตวุฒิภาวะทางอารมณ์ การเรียนรู้ในเชิงพหุปัญญา และสร้างสัมพันธภาพที่ดี ซึ่งผู้สอนทุกคนต้องทำหน้าที่แนะแนวให้คำปรึกษาด้านชีวิต การศึกษาต่อและการพัฒนาตนเอง ของผู้เรียนมุ่งพัฒนาคุณลักษณะที่พึงประสงค์เพิ่มเติมจากกิจกรรมในกลุ่มสาระ เป็นกิจกรรมที่ผู้เรียนช่วยกันคิดช่วยกันทำช่วยกันแก้ปัญหา ส่งเสริมศักยภาพของผู้เรียนอย่างเต็มที่ รวมถึงกิจกรรมที่มุ่งปลูกฝังความมีระเบียบวินัย รับผิดชอบ รู้สิทธิและหน้าที่ของตนเอง แบ่งตามความแตกต่างระหว่างกิจกรรมได้เป็น 2 ลักษณะ

1. กิจกรรมพัฒนาความถนัด ความสนใจ ตามความต้องการของผู้เรียน เป็นกิจกรรมที่มุ่งเน้นการเติมเต็มความรู้ ความชำนาญและประสบการณ์ของผู้เรียนให้กว้างขวางยิ่งขึ้น เพื่อการค้นพบความถนัดความสนใจของตัวเอง และพัฒนาตนเองให้เต็มศักยภาพ ตลอดจนการพัฒนาทักษะของสังคม และปลูกฝังจิตสำนึกของการทำประโยชน์เพื่อสังคม
2. กิจกรรมของลูกเสือ เนตรนารี ยุวกาชาด และผู้นำเพื่อประโยชน์ เป็นกิจกรรมที่มุ่งปลูกฝัง ระเบียบวินัย กฎเกณฑ์ เพื่อการอยู่ร่วมกันในสภาพชีวิตต่างๆ นำไปสู่พื้นฐานการทำประโยชน์แก่สังคมและวิถีชีวิตในระบบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข ซึ่งกระบวนการจัดให้เป็นไปตามข้อกำหนดของคณะกรรมการลูกเสือแห่งชาติ ยุวกาชาด สมาคมผู้นำเพื่อประโยชน์และกรมการรักษาดินแดน

ในทางปฏิบัติสถานศึกษาจัดกิจกรรมในลักษณะของการบูรณาการองค์ความรู้ต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องส่งเสริมการเรียนรู้ตามกลุ่มสาระการเรียนรู้ให้มีความกว้างขวางลึกซึ้งยิ่งขึ้น อีกทั้งผู้เรียนได้ค้นพบและให้ศักยภาพที่มีในตนเองอย่างเต็มที่ เลือกลงตัดสินใจได้อย่างมีเหตุผลเหมาะสมกับตนเองสามารถวางแผนชีวิตและอาชีพได้อย่างมีคุณภาพ เน้นการเสริมสร้างทักษะชีวิต วุฒิกภาวะทางอารมณ์ ศีลธรรม และจริยธรรม รู้จักสร้างสัมพันธภาพที่ดีเพื่อปรับตัวเข้ากับบุคคลและสถานการณ์ต่าง ๆ ได้อย่างดีและมีความสุข เช่น กิจกรรมการสร้างเสริมความรู้สึกรักและเห็นคุณค่าในตัวเอง กิจกรรมพัฒนาวุฒิกภาวะทางอารมณ์ ศีลธรรม กิจกรรมพัฒนาทักษะชีวิต กิจกรรมเสริมสร้างประสิทธิภาพการเรียนรู้ เป็นต้น กิจกรรมเหล่านี้สามารถเสริมเข้าไปในการจัดกิจกรรมลูกเสือ เนตรนารี ยุวกาชาด ผู้บำเพ็ญประโยชน์ในลักษณะของการเข้าค่ายต่าง ๆ หรืออาจแยกจัดเป็นกิจกรรมเฉพาะทางได้ เช่น จัดกิจกรรมลูกเสือ เนตรนารี ยุวกาชาด ผู้บำเพ็ญประโยชน์มุ่งเน้นการฝึกระเบียบวินัย การอยู่ร่วมกันอย่างมีความสุข กิจกรรมชมรมวิชาการ มุ่งเน้นประสบการณ์ความชำนาญเฉพาะเรื่องที่ถนัด และสนใจการเรียนรู้กลุ่มสาระต่าง ๆ ชุมชนต่าง ๆ เพื่อการร่วมกันคิดค้นกิจกรรมที่สร้างสรรค์ก่อให้เกิดความสนุก ความสุข และพัฒนาทักษะทางสังคมทั้งนี้แม้จะแยกจัดกิจกรรมเฉพาะทางก็สามารถบูรณาการกิจกรรมแนะแนวเข้าไว้ด้วย เพื่อค้นพบศักยภาพของตนเอง

2. ทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับคุณธรรม

2.1 ความหมายของคุณธรรมจริยธรรม

คุณธรรมจริยธรรม ถือว่าเป็นสิ่งที่มีความสำคัญยิ่ง สำหรับสถานศึกษาแต่ละแห่งในอันที่จะนำไปเสริมสร้างและพัฒนาให้นักเรียนให้เป็นผู้มีคุณลักษณะอันพึงประสงค์ ดังที่กำหนดไว้ในยุทธศาสตร์การพัฒนาของสถานศึกษา รวมไปถึง การเป็นคนดี คนเก่ง และสามารถปฏิบัติตนให้อยู่ร่วมกับสมาชิกอื่นในสังคมได้อย่างมีความสุข พร้อมกันนี้ก็มีผู้ให้ความหมายของคุณธรรมและจริยธรรม ไว้ ดังนี้

พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถานศึกษา พ.ศ. 2542 (2546 : 253) ให้ความหมายของคุณธรรมไว้ว่า คุณธรรม หมายถึง สภาพคุณงามความดี

ยนต์ ชุ่มจิต (2526 : 35. อ้างถึงใน ศีลธรรม โพนะทา. 2545 : 7) กล่าวว่า คุณธรรม หมายถึง คุณลักษณะที่เป็นความดี ความงามที่มีอยู่ในจิตใจของแต่ละบุคคล โดยได้ยึดถือปฏิบัติจนเป็นนิสัยและเป็นที่ยอมรับว่าเป็นสิ่งที่ถูกต้องดีงามของบุคคลทั่วไป

นลิน เรื่องบุตร (2542 : 32) กล่าวว่า คุณธรรม เป็นความดีเลิศเฉพาะอย่างในเรื่องเกี่ยวกับศีลธรรม เช่น ความยุติธรรม ความกรุณา

ศีลธรรม โพนะทา (2545 : 8) กล่าวว่า คุณธรรม หมายถึง คุณงามความดีที่มนุษย์ประพฤติปฏิบัติจนเป็นนิสัย ทั้งทางกาย ทางวาจา และทางใจ
สรุปได้ว่า คุณธรรม หมายถึง พฤติกรรมที่มนุษย์แต่ละคนแสดงออกให้เห็นถึงคุณงามความดีที่มีอยู่ในตัวและเป็นที่ยอมรับของบุคคลทั่วไปว่าเป็นสิ่งที่ดี ที่งาม และเป็นประโยชน์ต่อสังคม

พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถานศึกษา พ.ศ. 2542 (2546 : 291) ให้ความหมายของจริยธรรม ไว้ว่า จริยธรรม หมายถึง ธรรมที่เป็นข้อประพฤติปฏิบัติ

ณัฐยศ ผาจง (2542 : 13) ได้ให้ความหมายของจริยธรรมไว้ว่า จริยธรรม คือ พฤติกรรมที่ได้ปฏิบัติในทางที่ดีงามทั้งทางกาย วาจา และใจ มีขอบเขตถึงพฤติกรรมทางสังคมโดยเป็นลักษณะที่สังคมต้องการให้มีอยู่ในสมาชิกของสังคม

กรมวิชาการ (2543 : 3) สรุปความหมายของจริยธรรมว่า โดยสรุปแล้ว จริยธรรม คือแนวทางการประพฤติดี ประพฤติชอบ ทั้งกาย วาจา และใจ เพื่อประโยชน์ต่อตนเอง ผู้อื่น และสังคมไทย โดยแยกพิจารณาจริยธรรมออกเป็น 2 ส่วน คือ

1. ค่านิยมจริยธรรม เน้นส่วนที่เป็นลักษณะทางจิต มาตรฐานของการประพฤติปฏิบัติตามที่สังคมต้องการ การกระทำใด ๆ ของบุคคลที่สอดคล้องกับมาตรฐานของการประพฤติถูกต้องดีงาม ก็จัดว่าบุคคลนั้นมีพฤติกรรมจริยธรรมแล้วสอดคล้องกับค่านิยมที่ตนเองนับถือ

2. พฤติกรรมด้านจริยธรรม เป็นส่วนที่มาตรฐานของการประพฤติปฏิบัติตามที่สังคมต้องการ การกระทำใด ๆ ของบุคคลว่า สอดคล้องกับมาตรฐานของการประพฤติถูกต้อง ดีงาม ก็จัดว่าบุคคลนั้นมีพฤติกรรมจริยธรรม

สรุปได้ว่า จริยธรรม หมายถึง คุณลักษณะหรือพฤติกรรมที่ดีงามทางสังคม โดยแต่ละคนสามารถนำไปปฏิบัติให้ถูกต้องตามเกณฑ์และมาตรฐานที่สังคมต้องการ

2.2 มาตรฐานการศึกษาขั้นพื้นฐาน

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (2549 : 3 - 6) ได้กำหนดมาตรฐานการศึกษาขั้นพื้นฐานเพื่อการปรับปรุงคุณภาพและมาตรฐานการศึกษาเป็นตัวบ่งชี้ เด็กที่มีความสุข โดยได้จัดทำมาตรฐานการศึกษาและตัวบ่งชี้ด้านคุณภาพผู้เรียนไว้ 8 มาตรฐาน คือ

มาตรฐานที่ 1 มีคุณธรรมจริยธรรมและค่านิยมที่พึงประสงค์
ตัวบ่งชี้

1. มีวินัย มีความรับผิดชอบ และปฏิบัติตามระเบียบและหลักธรรม
เบื้องต้นของศาสนาที่ตนนับถือ

2. มีความซื่อสัตย์สุจริต
3. มีความกตัญญูกตเวที
4. มีความเมตตากรุณา เอื้อเฟื้อเผื่อแผ่และเสียสละเพื่อส่วนรวม
5. ประหยัดรู้จักใช้ทรัพย์สินของส่วนตนและส่วนรวมอย่างคุ้มค่า
6. ภูมิใจในความเป็นไทย เห็นคุณค่าภูมิปัญญาไทย นิยมไทย

และดำรงไว้ซึ่งความเป็นไทย

มาตรฐานที่ 2 ผู้เรียนมีจิตสำนึกในการอนุรักษ์และพัฒนาสิ่งแวดล้อม
ตัวบ่งชี้

1. รู้คุณค่าของสิ่งแวดล้อมและตระหนักถึงผลกระทบที่เกิดจาก
การเปลี่ยนแปลงสิ่งแวดล้อม

2. เข้าร่วมหรือมีส่วนร่วมกิจกรรม/โครงการอนุรักษ์และพัฒนา

สิ่งแวดล้อม

มาตรฐานที่ 3 ผู้เรียนมีทักษะในการทำงาน รักการทำงาน สามารถทำงาน
ร่วมกับผู้อื่นได้ และมีเจตคติที่ดีต่ออาชีพสุจริต

ตัวบ่งชี้

1. มีทักษะในการจัดการและทำงานให้สำเร็จ
2. เพียรพยายาม ขยัน อดทน ละเอียด รอบคอบในการทำงาน
3. ทำงานอย่างมีความสุข พัฒนางาน และภูมิใจในผลงานของตนเอง
4. ผู้เรียนทำงานกับผู้อื่นได้
5. มีความรู้สึกที่ดีต่ออาชีพสุจริตและหาความรู้เกี่ยวกับอาชีพที่ตน

สนใจ

มาตรฐานที่ 4 ผู้เรียนมีความสามารถในการคิดวิเคราะห์ คิดสังเคราะห์
มีวิจารณญาณ มีความคิดสร้างสรรค์ คิดไตร่ตรองและมีวิสัยทัศน์

ตัวบ่งชี้

ระบบและมีการคิดแบบองค์รวม

1. สามารถวิเคราะห์ สังเคราะห์ สรุปความคิดรวบยอด คิดอย่างเป็นระบบ
2. สามารถคาดการณ์ กำหนดเป้าหมายและแนวทางตัดสินใจได้
3. ประเมินและเลือกแนวทางการตัดสินใจและแก้ไขปัญหาอย่างมีสติ
4. มีความคิดริเริ่ม สร้างสรรค์ มองโลกในแง่ดี และมีจินตนาการ

มาตรฐานที่ 5 ผู้เรียนมีความรู้และทักษะที่จำเป็นตามหลักสูตร

ตัวบ่งชี้

1. มีระดับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนเฉลี่ยตามเกณฑ์
2. มีผลการทดสอบรวบยอดระดับชาติเฉลี่ยตามเกณฑ์
3. สามารถสื่อความคิดผ่านการพูด เขียนหรือนำเสนอด้วยวิธีต่าง ๆ
4. สามารถใช้ภาษาเพื่อการสื่อสารได้ทั้งภาษาไทยและภาษา

ต่างประเทศ

5. สามารถใช้เทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อพัฒนาการเรียนรู้

มาตรฐานที่ 6 ผู้เรียนมีทักษะในการแสวงหาความรู้ด้วยตนเองรักการเรียนรู้

และพัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่อง

ตัวบ่งชี้

1. มีนิสัยรักการอ่านการเขียนและการฟังรู้จักตั้งคำถามเพื่อหาเหตุผล
2. สนใจและแสวงหาความรู้จากแหล่งต่าง ๆ รอบตัวใช้ห้องสมุด แหล่งความรู้และสื่อต่าง ๆ ได้ทั้งในและนอกสถานศึกษา
3. มีวิธีการเรียนรู้ของตนเอง เรียนรู้ร่วมกับผู้อื่นได้ สนุกกับการ

เรียนรู้และชอบมาโรงเรียน

มาตรฐานที่ 7 ผู้เรียนมีสุขนิสัยสุขภาพกาย สุขภาพจิตที่ดี

ตัวบ่งชี้

1. มีสุขนิสัยในการดูแลสุขภาพและออกกำลังกายสม่ำเสมอ
2. มีน้ำหนักส่วนสูงและมีสมรรถภาพทางกายตามเกณฑ์
3. ป้องกันตนเองจากสิ่งเสพติดให้โทษและหลีกเลี่ยงสภาวะที่เสี่ยง

ต่อความรุนแรงโรคภัยอุบัติเหตุและปัญหาทางเพศ

ประชาธิปไตย เคารพความคิดเห็นและสิทธิของผู้อื่น มีความเสียสละ รักษาสิ่งแวดล้อม สามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นอย่างสันติสุข

คนเก่ง คือ คนที่มีสมรรถภาพสูงในการดำรงชีวิต โดยมีความสามารถด้านใดด้านหนึ่งหรือรอบด้าน หรือมีความสามารถพิเศษเฉพาะทาง เช่น ทักษะและกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ ความสามารถทางด้านคณิตศาสตร์ มีความคิดสร้างสรรค์ มีความสามารถด้านภาษา ศิลปะ ดนตรี กีฬา มีภาวะผู้นำรู้จักตนเอง ควบคุมตนเองได้ เป็นคนทันสมัย ทันเหตุการณ์ ทันโลก ทันเทคโนโลยี มีความเป็นไทยสามารถพัฒนาตนเองได้เต็มตามศักยภาพและทำประโยชน์แก่สังคม คน และ ประเทศชาติได้

คนมีความสุข คือ คนที่มีสุขภาพดี ทั้งกายและใจ เป็นคนร่าเริงแจ่มใส ร่างกายแข็งแรง จิตใจเข้มแข็ง มีมนุษยสัมพันธ์ มีความรักต่อสรรพสิ่ง มีอิสรภาพ ปลอดภัยจากการตกเป็นทาสของอบายมุข และสามารถดำรงชีวิตได้อย่างพอเพียงแก่อัตภาพ และเพื่อให้ผู้เรียนมีความเป็นพลเมืองดี ตามคุณลักษณะข้างต้น ซึ่งเป็นการพัฒนาเด็กตามธรรมชาติและเต็มตามศักยภาพ กระบวนการจัดการเรียนรู้จึงต้องเชื่อมโยงกันเป็นองค์รวมที่เรียกว่าบูรณาการ โดยใช้กระบวนการเรียนรู้ที่มีหลักการสำคัญคือเป็นกระบวนการทางปัญญาเพื่อพัฒนาผู้เรียนอย่างต่อเนื่องตลอดชีวิต การเรียนรู้อย่างมีความสุขเน้นประโยชน์ของผู้เรียนเป็นสำคัญ บูรณาการสาระการเรียนรู้สอดคล้องกับความสนใจ ทันสมัยตามสภาพจริง เน้นกระบวนการคิดและการปฏิบัติจริง นำไปใช้ประโยชน์ได้และเป็นกระบวนการเรียนรู้ร่วมกัน โดยมีผู้เรียน ครู และผู้มีส่วนเกี่ยวข้องทุกฝ่ายร่วมกันจัดบรรยากาศให้เอื้อต่อการเรียนรู้

2. การสอนจริยธรรมตามแนวคิดจริยธรรมสากลและจริยธรรมพุทธวิธี

แนวความคิดและวิธีการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนเพื่อเสริมสร้างคุณธรรมจริยธรรม ใช้หลักแนวคิด ทฤษฎีการปลูกฝังจริยธรรม ซึ่งสามารถเทียบเคียงหรือนำมาใช้ร่วมกันได้ เพราะความหมายทั่วไปของจริยธรรม คือ แนวทางของการประพฤติ หรือข้อปฏิบัติตนเพื่อประโยชน์สุขของตนเอง และส่วนรวม สำหรับหลักแนวคิด ทฤษฎีการปลูกฝังคุณธรรมจริยธรรมที่จะนำมาใช้เป็นกรอบแนวคิดในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนเพื่อเสริมสร้างคุณธรรมจริยธรรม สามารถแบ่งออกได้เป็น 2 กลุ่มใหญ่ คือ แนวคิดและวิธีการที่เป็นสากลแบบตะวันตกและแนวคิดวิธีการที่เป็นพุทธวิธี ดังนี้

2.1 แนวคิดและวิธีการปลูกฝังจริยธรรมที่เป็นสากลได้รับการยอมรับ
ทั่วไปจะมีอยู่ 4 แนวคิด และวิธีการต่อไปนี้

2.1.1 การปลูกฝังจริยธรรมด้วยการกระจ่างค่านิยม (Value

Clarification)

วิธีการปลูกฝังจริยธรรมตามแนวคิดนี้ จะช่วยให้นักเรียนเกิด
ความกระจ่างในความเชื่อ ทศนคติ ในพฤติกรรม และในความรู้สึกของตนเอง หน้าที่ของครู
ในการปลูกฝัง ค่านิยมคือ การชี้แนะหรือจัดการให้นักเรียนเกิดการถูกคิดขึ้นมาว่า ความเชื่อ
ทศนคติ พฤติกรรมและความรู้สึกของตนต่อสิ่งหนึ่ง ๆ นั้น เป็นไปตามเกณฑ์ 7 ประการ
ต่อไปนี้หรือไม่

- 1) เกิดจากการเลือกของตนเองอย่างมีอิสระหรือไม่
- 2) ได้พิจารณาทางเลือกอื่น ๆ หรือไม่
- 3) ได้พิจารณาผลของทางเลือกต่าง ๆ หรือไม่
- 4) มีความภูมิใจหรือยินดีในสิ่งที่ตนเลือกหรือไม่
- 5) จะยืนยันการตัดสินใจเลือกของตนเองอย่างเปิดเผย

หรือไม่

- 6) จะทำตามที่ตนตัดสินใจเลือกหรือไม่
- 7) จะกระทำซ้ำอีกหรือไม่

2.1.2 การปลูกฝังจริยธรรมด้วยเหตุผล (Moral Reasoning)

วิธีการปลูกฝังจริยธรรมตามแนวคิดนี้ เป็นการพัฒนาผู้เรียนให้มี
เกณฑ์การตัดสินใจความถูกผิดด้วยเหตุผลในระดับสูง และอย่างน้อยก็ให้อยู่ในระดับเกณฑ์ของ
สังคม การเสริมสร้างจริยธรรมกระทำได้โดยการเปิดโอกาสให้บุคคลรับรู้ทักษะของผู้อื่นซึ่ง
มีจริยธรรมอยู่ในขั้นที่สูงกว่า และเปิดโอกาสให้บุคคลทดลองและแสดงบทบาทของผู้อื่นที่มี
ต่อบุคคลนั้น เพื่อให้มีโอกาสเกิดความขัดแย้งกับโครงสร้างจริยธรรมของตนเอง ในจังหวะที่
เกิดความขัดแย้งนี้ จะช่วยให้นักพัฒนาเหตุผลทางจริยธรรมให้สูงขึ้นได้

กิจกรรมที่เป็นหัวใจของการเสริมสร้างจริยธรรมตามแนวคิดนี้

คือ การอภิปรายแลกเปลี่ยนทัศนะ เพื่อให้มีประเด็นสำหรับการอภิปราย ครูจะต้องเสนอ
เรื่องราวที่ยากต่อการตัดสินใจความถูกผิด

2.1.3 การปลูกฝังจริยธรรมด้วยการปรับพฤติกรรม (Behavior Modification)

วิธีการปลูกฝังจริยธรรมตามแนวคิดนี้ หากต้องการปลูกฝังพฤติกรรมใด ก็ต้องจัดเงื่อนไขต่าง ๆ เพื่อให้ผู้กระทำพฤติกรรมนั้น ได้แรงเสริมและถ้าหากต้องการลด พฤติกรรมใด ก็ต้องจัดเงื่อนไขต่าง ๆ เพื่อให้ผู้กระทำพฤติกรรมนั้นไม่ได้รับแรงเสริมหรืออาจได้รับการลงโทษด้วยก็ได้

ขั้นตอนในการปลูกฝังจริยธรรมที่พึงปรารถนา และหรือลดพฤติกรรมที่ไม่พึงปรารถนา อาจทำได้ดังต่อไปนี้

- 1) กำหนดพฤติกรรมที่พึงปรารถนา และหรือพฤติกรรมที่ไม่พึงปรารถนา
- 2) กำหนดผลกรรมที่ผู้สอนหรือผู้ปลูกฝังจริยธรรมสามารถบันดาลให้เกิดกับผู้กระทำได้ (ควรเน้นผู้กรรมทางบวก)
- 3) นำพฤติกรรมใน 1) และผลกรรมใน 2) มาสัมพันธ์กัน อย่างเป็นระบบเรียกว่าเงื่อนไขการเสริมแรง ให้พฤติกรรมที่พึงปรารถนาได้รับแรงเสริม
- 4) ให้และระงับการให้แรงเสริมตามเงื่อนไขใน 2)

2.1.4 การปลูกฝังจริยธรรมด้วยการเรียนรู้ทางสังคม (Social Learning)

วิธีการปลูกฝังจริยธรรมตามแนวคิดนี้ คือการจัดประสบการณ์ ทั้งทางตรงและทางอ้อม ซึ่งได้แก่ตัวอย่างและคำบอกให้ผู้เรียนเกิดความเชื่อว่าพฤติกรรมอะไร นำไปสู่ผลกรรมอะไร และผลกรรมนั้นน่าปรารถนาเพียงใด

การปลูกฝังจริยธรรมอาจกระทำในขั้นตอนต่อไปนี้

- 1) เงื่อนไขการเสริมแรงและเงื่อนไขการลงโทษแก่นักเรียน เช่นเดียวกับการปรับพฤติกรรม (Behavior Modification)
- 2) จัดอภิปรายเพื่อให้ผู้เรียนได้เรียนรู้จากความเห็นของบุคคลต่าง ๆ เกี่ยวกับความสัมพันธ์ระหว่างพฤติกรรมและผลกรรม และความน่าปรารถนา หรือไม่น่าปรารถนา ของผลกรรมต่าง ๆ
- 3) จัดให้นักเรียนเห็นตัวอย่างการปฏิบัติจริงที่สอดคล้องกัน

4) สร้างเงื่อนไขให้มีการนิยมนกย่องผู้กระทำความผิดกรรมที่ดี และในขณะเดียวกัน ประณามผู้กระทำความผิดกรรมไม่ดี เพื่อให้ให้นักเรียนเกิดการเรียนรู้จาก ประสบการณ์ตรง และจากตัวอย่างการได้รับการเสริมแรงและการถูกลงโทษของบุคคลต่าง ๆ

2.2 แนวคิดและวิธีการปลูกฝังจริยธรรมพุทธวิธี

วิธีสอนของพระพุทธเจ้า มีหลายแบบอย่างที่น่าสังเกตและพบย่อย ได้แก่วิธี ต่อไปนี้

2.2.1 แบบ โยนิโสมนสสิการ หรือการคิดเป็น เป็นองค์ประกอบที่สำคัญยิ่งของการดำเนินชีวิตที่ถูกต้อง เพราะการคิดจะจัดศูนย์รวม ที่ข่าวสารข้อมูลทั้งหมดไหล มาชุมนุมเป็นที่วินิจฉัย และนำข่าวสารจากข้อมูลเหล่านั้น ไปปรุงแต่งและใช้การต่าง ๆ เป็น จุดเริ่มต้นจะนำไปสู่การพูดหรือการกระทำที่ถูกต้องดีงามหรือไม่

2.2.2 แบบ สากัจฉา หรือสนทนา วิธีนี้น่าจะเป็นวิธีที่พระพุทธเจ้า ทรงใช้บ่อย โดยเฉพาะในเมื่อผู้มาเฝ้าหรือทรงพบนั้น ยังไม่ได้เลื่อมใสในพระพุทธศาสนา ยังไม่รู้ ไม่เข้าใจหลักธรรมในการสนทนา พระพุทธเจ้าจะเป็นฝ่ายถามนำคู่สนทนา

2.2.3 แบบ บรรยาย จะทรงใช้ในที่ประชุมใหญ่ ในการแสดง ธรรมประจำวันให้แก่ คนหมู่มาก ที่มีพื้นฐานประเภทและระดับใกล้เคียงกันพอที่จะใช้วิธี บรรยาย อันเป็นแบบกว้าง ๆ ได้

2.2.4 แบบ คอบปัญหา สำหรับผู้สงสัยใคร่รู้ในข้อธรรมต่าง ๆ

2.2.5 แบบ วางกฏข้อบังคับ พระพุทธเจ้าทรงบัญญัติสิกขาบท (วางกฏข้อบังคับ) โดยแถลงวัตถุประสงค์ในการบัญญัติ โดยความเห็นชอบพร้อมกันของสงฆ์ จะไม่ทรงบังคับเอาโดยพลการ

2.2.6 การยกอุทาหรณ์ การเปรียบเทียบด้วยข้ออุปมาและการเล่า นิทานชาดก เพื่อช่วยให้เข้าใจได้ง่าย เห็นจริง เป็นรูปธรรม และมีความเพลิดเพลิน จำแม่น พระพุทธเจ้าจะทรงยกอุทาหรณ์ เปรียบเทียบ อุปมา และเล่านิทานประกอบการบรรยายธรรม เสมอ ๆ

2.2.7 การทำเป็นตัวอย่าง เป็นวิธีสอนที่ดีที่สุดอย่างหนึ่ง โดยเฉพาะในทาง จริยธรรม คือ การทำเป็นตัวอย่าง ซึ่งเป็นการสอนแบบไม่ต้องกล่าวสอน เป็น ทำนองการสาธิตให้ดู

2.2.8 การลงโทษและให้รางวัล พระพุทธเจ้าจะทรงใช้การชมเชยยกย่อง ในรูปของการยอมรับคุณความดีของผู้นั้น ให้เขามั่นใจในการกระทำความดีของตน บางทีก็ ทรงชม เพื่อให้ถือเป็นแบบอย่าง

สรุปได้ว่า กระบวนการพัฒนาการเรียนรู้เพื่อพัฒนาคุณธรรมจริยธรรมนั้น เป็นแนวทางสำคัญสำหรับผู้มีส่วนเกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษา ทั้งผู้บริหาร ครูผู้สอน รวมไปถึงผู้ปกครอง ในอันที่จะนำไปเลือกใช้เหมาะกับสถานการณ์ บุคคล หรือโอกาส เพื่อส่งเสริมให้ผู้เรียนได้นำเอาหลักการหรือแนวคิดต่าง ๆ ที่ได้จากการเรียนรู้ไปประยุกต์ใช้ให้เกิดประโยชน์ในชีวิตประจำวันได้

3. แนวทางการจัดกิจกรรมส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรมภายในโรงเรียน

3.1 การกำหนดนโยบายการดำเนินงาน

นโยบายเป็นทิศทางรวมศูนย์พลังงาน เพื่อพุ่งไปสู่เป้าหมายแห่งความสำเร็จของงานการส่งเสริมจริยธรรมในโรงเรียนก็เช่นกัน จะดำเนินการเป็นผลสำเร็จหรือมีประสิทธิภาพมากน้อยเพียงใดย่อมขึ้นอยู่กับกำหนดยุทธศาสตร์ของนโยบายของผู้บริหาร โรงเรียนเป็นสำคัญ ซึ่งนักการศึกษาหลายท่านกล่าวไว้ ดังนี้

เลิศชาย สิริชัย (2542 : 118) กล่าวว่า แนวทางปฏิบัติเพื่อบรรลุถึงจริยธรรมที่พึงประสงค์ได้แก่

1. การกำหนดนโยบายเป็นพื้นฐานเกี่ยวกับคุณธรรมจริยธรรมไว้ปฏิบัติ
 2. กำหนดวิธีสอนคุณธรรมจริยธรรมให้เป็นไปตามแนวนโยบายนั้น
- กรมการศาสนา (2542 : 142) ให้ทัศนะเกี่ยวกับการกำหนด นโยบายว่า โรงเรียนต้องกำหนดนโยบายที่ชัดเจนออกมา เพื่อเป็นบรรทัดฐานในการดำเนินงานกิจกรรมทางคุณธรรมจริยธรรมทุกรูปแบบที่จัดขึ้นในโรงเรียน นโยบายจึงเป็นส่วนสำคัญที่ใช้กำหนดแนวทางปฏิบัติให้ตรงสู่เป้าหมายแห่งความสำเร็จ ดังนั้น การดำเนินงานของทุกส่วนที่เกี่ยวข้อง จึงต้องพยายามปฏิบัติให้สอดคล้องสนับสนุนกัน ทั้งนี้เพื่อให้เกิดผลสำเร็จตรงตามวัตถุประสงค์ของนโยบาย มิเช่นนั้นการดำเนินงานจะหมดประสิทธิภาพ ซึ่งแผนเสริมสร้างคุณธรรมจริยธรรมได้

สรุปไว้ว่าการดำเนินงานด้านการเสริมสร้างคุณธรรมจริยธรรมในระยะที่ผ่านมายังขาดนโยบายและมาตรการที่มีประสิทธิภาพในอันที่จะให้สถานศึกษา หรือหน่วยงานต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง ได้ยึดปฏิบัติเป็นอันหนึ่งอันเดียวกัน ทำการแปลงนโยบายของรัฐหรือ

ความมุ่งหมายของหลักสูตรไปสู่วัตถุประสงค์ การกำหนดนโยบายเพื่อส่งเสริมคุณธรรม จริยธรรมในโรงเรียนจึงควรกำหนดนโยบายให้เป็นไปตามจุดมุ่งหมาย และการกำหนดนโยบาย เพื่อส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรมแก่นักเรียน คณะครูในโรงเรียน ควรที่จะมีความคิดเห็นสอดคล้องเป็นแนวเดียวกัน ดังผลการวิจัยของ เปรมฤดี กฤษเจริญ (2542 : 14 - 16) สรุปไว้ดังนี้

1. การจัดอบรมครู - อาจารย์ ผู้สอนจริยธรรม
2. ครู - อาจารย์ ต้องประพฤติตนเป็นแบบอย่างที่ดี
3. ควรพิจารณา บรรจุครูผู้สอนจริยธรรมที่มีความถนัดในการสอนและ

คุณสมบัติเหมาะสม

4. ควรสอนจริยธรรม โดยให้มีภาคฝึกปฏิบัติ
5. ควรจัดอุปกรณ์ที่เหมาะสมประกอบการเรียนการสอนวิชาจริยธรรม
6. ควรจัดให้มีกิจกรรมทางศาสนา
7. ควรให้มีการยกย่อง ชมเชยครูที่มีความประพฤติดีเป็นแบบอย่าง
8. ควรให้มีการประกวดมารยาทนักเรียน โดยมีรางวัลเป็นกำลังใจ
9. ควรมีการสอนวิชาจริยธรรมแทรกในทุกวิชา
10. ควรให้ครู-อาจารย์ทุกคนเน้นเรื่องจริยธรรมในวิชาอื่น ๆ ด้วย
11. ควรจัดให้มีวิชาจริยธรรมในหลักสูตรทุกชั้น
12. ควรขอให้ครูทุกคนร่วมกันให้การอบรมวิชาจริยธรรม
13. ควรจัดให้มีการทัศนศึกษาที่เกี่ยวกับวิชาจริยธรรม
14. ผู้สอนควรปรับปรุงการสอนให้ทันสมัย หาความรู้เพิ่มเติมอยู่เสมอ
15. ควรจัดทำเอกสาร คู่มือประกอบบทเรียน
16. เชิญวิทยากรในท้องถิ่น ผู้มีความชำนาญในเรื่องจริยธรรม ศาสนา

มาให้การอบรมแก่นักเรียน

17. ควรสอนหลักการแนวปฏิบัติที่ถูกต้องของศาสนา
18. ควรติดตามผลการสอน โดยเน้นการประเมินพฤติกรรมนักเรียน
19. ควรจัดให้มีวิทยากรมาบรรยายพิเศษด้วย

จากที่กล่าวมาข้างต้นนั้น เป็นแนวคิดที่สะท้อนมาจากปัญหาความต้องการที่เกี่ยวข้องกับการส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรมในโรงเรียน โดยตรง ประเด็นดังกล่าว ผู้บริหารควรกำหนดเป็นนโยบายเพื่อส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรมต่อไป คือ

1. ให้ครูประพฤติตนเป็นแบบอย่างที่ดีแก่นักเรียน
 2. ให้ครูกวาดขันนักเรียนทั้งด้านความรู้และความประพฤติ
 3. ให้ครูเฝ้าระวังวันกล่าวอบรมความประพฤตินักเรียนก่อนเข้าห้องเรียน
 4. ให้ครูยกย่องหรือมอบรางวัลแก่นักเรียนที่มีความประพฤติดี
 5. ให้ครูประจำชั้นพบปะกับผู้ปกครองของนักเรียนทุกคนในชั้นเพื่อติดตามผลการเรียน ความประพฤติ และเชือความสัมพันธ์ ความเข้าใจระหว่างบ้านกับโรงเรียน
 6. เชิญผู้นำท้องถิ่นที่ปฏิบัติธรรมมาร่วมให้ข้อคิดหรือเป็นวิทยากรอบรม
 7. ให้ครูสังเกต ติดตามความประพฤตินักเรียนทั้งในและนอกเวลาเรียน
 8. กำหนดระเบียบโรงเรียนว่าด้วยจรรยาบรรณนักเรียน
 9. ให้ครู นักเรียนปฏิบัติกิจกรรมทางศาสนาวัฒนธรรมร่วมกับวัดและชุมชน
 10. ให้นักเรียนเข้าร่วมช่วยเหลือหรือบริการในงานกุศลที่จัดขึ้นที่วัด
- นอกจากนี้ ควรกำหนดคุณลักษณะดังกล่าว ให้เป็นแนวทางสำหรับการปฏิบัติสำหรับครูและนักเรียน โดยมีผู้บริหารคอยนิเทศติดตามผลการจัดกิจกรรมอย่างต่อเนื่อง เพื่อให้การดำเนินงานของโรงเรียนเป็นไปในรูปกระบวนการส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรมอย่างแท้จริง

3.2 การนิเทศการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน

ครูเป็นสิ่งแวดล้อมที่สำคัญยิ่ง ที่ใกล้ชิดกับนักเรียน และการปฏิบัติ การสอนของครูเป็นเครื่องมือจะต้องได้รับการพิจารณา โดยผู้บริหารหรือเพื่อนครู โดย การนิเทศการสอน

พันธ์ หันนาคินทร์ (2541 : 207) ได้กล่าวถึงการนิเทศการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน ไว้ว่า การนิเทศการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนไม่ใช่เรื่องการตรวจจับผิด แต่เป็นการที่ผู้นิเทศเข้าไปเพื่อช่วยเหลือแนะแนวให้เกิดการปรับปรุง หรือแก้ไขปัญหาให้หมดไป ทั้งนี้ การนิเทศการศึกษาภายในโรงเรียนนั้นผู้บริหาร โรงเรียนจะต้องเป็นผู้นำและคอยช่วยเหลือประสานงานตลอดจนให้คำปรึกษาหารือแก่ครูในเรื่องส่วนตัวและในหน้าที่

การงาน ในบรรยากาศที่เป็นประชาธิปไตย การสอนของครูเป็นเครื่องมือสำคัญต่องาน การส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรมในโรงเรียน งานการส่งเสริมจะประสบผลสำเร็จขึ้นอยู่กับ การสอนของครูเป็นสำคัญ

ศีลธรรม โพนะทา (2545 : 30) ได้กล่าวถึงหลักการอย่างกว้าง ๆ เพื่อ การนิเทศการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน เพื่อส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรมในโรงเรียนไว้ดังนี้

1. เสนอแนะให้ครูอบรมความประพฤตินักเรียนพร้อมไปกับการสอน
 2. เสนอแนะให้ครูเน้นพัฒนาการประพฤติปฏิบัติของนักเรียน มากกว่าการตอบคำถาม ข้อสอบ
 3. เสนอแนะให้ครูนำเหตุการณ์ในชีวิตประจำวันในแนวศีลธรรมมา ชี้แนะให้นักเรียน
 4. เสนอแนะให้ครูเอาใจใส่ตักเตือน อบรม สังเกต คำพูด มารยาท ตลอดจนการแต่งกายในโรงเรียนอย่างสม่ำเสมอ
 5. ให้มีการเชิญวิทยากรท้องถิ่นที่เป็นแบบอย่างที่ดีมาแนะนำหรือ สอนประกอบ
 6. จัดหาเอกสาร หนังสือ เกี่ยวกับคุณธรรมจริยธรรมให้นักเรียน ได้ค้นคว้ามากขึ้น
 7. ให้ครูนำนักเรียนที่มีความประพฤติดีใน โรงเรียนมาเป็นวิทยากร ประกอบการสอน
 8. เสนอให้ครูศึกษาภูมิหลังความประพฤตินักเรียน
- จากหลักการดังกล่าว ผู้บริหารควร โน้มน้าวให้คณะครูได้ร่วมกัน ประพฤติปฏิบัติตนให้สอดคล้องกับคุณธรรมจริยธรรม และกรอบคำสอนของตน คือ มุ่งแสวงหาความรู้และประพฤติดีเพื่อเป็นแบบอย่าง จูงใจนักเรียนให้รักความเป็นผู้มีจริยธรรม ทั่วกัน

3.3 การจัดกิจกรรมส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรม

มนุษย์ทุกคนจะได้ขึ้นชื่อว่าเป็นผู้มีคุณธรรมจะต้องมีความประพฤติ ปฏิบัติดี การจัดกิจกรรมส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรมแก่นักเรียน โรงเรียนต้องดำเนินการให้ นักเรียน ได้เรียนรู้ ด้วยการฝึกปฏิบัติร่วมกันเป็นสำคัญเรียกว่า การจัดกิจกรรมนักเรียน

จากนโยบายการพัฒนาการศึกษา ด้านการปฏิรูปการเรียนการสอนให้
 เชื่อมต่อการพัฒนาขีดความสามารถของผู้เรียนให้เต็มตามศักยภาพ ตามจุดประสงค์ของแต่ละ
 ระดับและประเภทการศึกษา โดยมีพื้นฐานความรู้ ความสามารถและทักษะพื้นฐานที่ดีและเข้มแข็ง
 พอที่จะออกไปประกอบอาชีพหรือศึกษาต่อในระดับการศึกษาที่สูงขึ้น มีคุณลักษณะที่
 พึงประสงค์ ใฝ่เรียนรู้ มีระเบียบวินัย และมีคุณธรรมในการอยู่ร่วมกับผู้อื่นในสังคม

นอกจากนี้กรมวิชาการ (2542 : 27) ได้กำหนดกิจกรรมนักเรียนไว้ทั้งหมด
 10 ประการ ซึ่งในจำนวนดังกล่าวนี้ จัดเป็นกิจกรรมที่มีสาระขอบข่ายเกี่ยวข้องกับงานส่งเสริม
 คุณธรรมจริยธรรมในโรงเรียน โดยตรงรวม 3 ประเภท ได้แก่

1. กิจกรรมลูกเสือ หรือยุวกาชาด หรือเนตรนารี หรือกิจกรรม

ผู้นำเพื่อประโยชน์

2. กิจกรรมศาสนา

3. กิจกรรมส่งเสริมวัฒนธรรมไทย

การจัดกิจกรรมนักเรียนในที่นี้ จึงหมายถึง กิจกรรมใด ๆ ที่โรงเรียนจัด
 ขึ้นทั้งในและนอกโรงเรียน ที่เป็นประโยชน์ในด้านการปลูกฝัง พัฒนาบุคลิกลักษณะนิสัย
 นักเรียนให้องกงามด้วยหลักความรู้และความประพฤติคู่กัน

หลักในการจัดกิจกรรมนักเรียนที่สำคัญ คือ คณะครูทุกคนและนักเรียน
 เอาใจใส่ต่อการดำเนินงานให้พร้อมเพรียงเป็นหนึ่งเดียวกัน โดยเฉพาะอย่างยิ่งผู้บริหาร
 โรงเรียนต้องให้ความสนใจ ติดตามผลเพื่อให้งานการจัดกิจกรรมนักเรียนปราศจากปัญหา
 อุปสรรคและสัมฤทธิ์ผลตามวัตถุประสงค์

ภาคปฏิบัติของการจัดกิจกรรมส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรมในโรงเรียน
 เพื่อส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรมแก่นักเรียนนั้น ผู้บริหาร โรงเรียนควรได้คำนึงถึงหลักในการจัด
 กิจกรรมแก่นักเรียน ซึ่งมีผู้เสนอแนะไว้ดังนี้

เปรมฤดี กฤษเจริญ (2542 : 31) ได้เสนอแนะว่า โรงเรียนมีส่วน
 สำคัญในการปลูกฝังความคิด และนิสัยที่ดีให้กับนักเรียนด้วยการจัดกิจกรรมการเรียนหลาย ๆ
 อย่าง จัดทุกเวลา ทุกโอกาส ได้แก่ ส่งเสริมการประกวดแข่งขัน การปฏิบัติของนักเรียนใน
 เรื่องของความรับผิดชอบ ความมีระเบียบ ความซื่อสัตย์ ขยัน อดทน การทำงานกลุ่ม และ
 มรรยาทต่าง ๆ โดยการให้คะแนนหรือรางวัลเป็นเครื่องตอบแทน วิธีการเหล่านี้จะทำให้
 นักเรียนได้พบเห็นแต่สิ่งที่เป็นตัวอย่างสำหรับนำไปคิดแล้วตัดสินใจนำไปปฏิบัติในสิ่งที่ตั้ง
 ต่อไป

กัลยา ศรีปาน (2542 : 31) ได้กล่าวว่า กิจกรรมที่ช่วยพัฒนาทางด้านจิตใจ น้ำใจ และศีลธรรม อาจแบ่งออกเป็น 4 ประเภท คือ

1. กิจกรรมในวันสำคัญต่าง ๆ
2. กิจกรรมทางศาสนาและวัฒนธรรม
3. กิจกรรมชมรมอาสาพัฒนา
4. กิจกรรมลูกเสือ เนตรนารี การอยู่ค่ายพักแรม

ศีลธรรม โพนะทา (2545 : 31) ได้เสนอแนวทางการดำเนินกิจกรรมทางศาสนาและวัฒนธรรมว่า โรงเรียนอาจดำเนินการได้ดังนี้

1. พานักเรียนออกไปทำกิจกรรมนอกสถานที่ เช่น พาไปเวียนเทียน ชมวัด ฟังเทศน์ หรือแนะนำศึกษาสถานที่สำคัญ เป็นต้น
2. การจัดกิจกรรมศาสนาในโรงเรียน เช่น เชิญวิทยากรมาบรรยายธรรมะ จัดให้มีการทำบุญตักบาตรในโรงเรียน นิมนต์พระสงฆ์ การหล่อเทียนเข้าพรรษา เป็นต้น เป็นกิจกรรมที่ควรปฏิบัติสม่ำเสมอ ได้แก่ การนั่งสมาธิ การสวดมนต์ การให้การอบรมศีลธรรม ตลอดจนการให้คำแนะนำที่ควรปฏิบัติ เป็นต้น

จากแนวทางต่าง ๆ เหล่านี้ โรงเรียนอาจนำมาประมวลจัดเป็นกิจกรรมนักเรียน เพื่อส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรมในโรงเรียน เช่น

1. จัดโครงการมอบประกาศนียบัตรหรือรางวัลแก่นักเรียนที่ประพฤติดี
2. นำนักเรียนไปทำบุญตักบาตร หรือเวียนเทียนที่วัดร่วมกับผู้ปกครองนักเรียน
3. จัดประกวดเล่านิทานธรรมะหรือนิทานชาดก
4. จัดการแสดงนักเรียน โดยเน้นเนื้อเรื่องเป็นคติธรรม
5. นิมนต์พระสงฆ์มาแสดงปาฐกถาธรรมที่โรงเรียน เป็นต้น

3.4 การจัดสภาพแวดล้อมภายในโรงเรียน

สภาพแวดล้อมในโรงเรียนเป็นปัจจัยสำคัญส่วนหนึ่งที่จะสนับสนุน จูงใจให้นักเรียนมีพฤติกรรมตามที่พึงประสงค์ เปรมฤดี กฤษเจริญ (2542 : 21) ได้กล่าวถึง การสร้างบรรยากาศและสิ่งแวดลอมเพื่อส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรมในโรงเรียนไว้ดังนี้

1. บริเวณโรงเรียน ไม่ว่าจะคับแคบหรือกว้างขวางต้องให้สะอาด เป็นศรีสง่าแก่โรงเรียน ควรประดับดอกไม้ ต้นไม้ เพื่อจะสร้างบรรยากาศที่ดีแก่สายตา และจิตใจนักเรียนให้รักอาณาบริเวณโรงเรียน โดยเฉพาะหน้าประตู เสาธง ห้องประชุม มีความหมายต่อนักเรียนมาก
 2. สถานที่ควรให้ดูศักดิ์สิทธิ์ น่าเคารพกราบไหว้ เช่น สถานที่ประดิษฐาน พระพุทธรูป หรือที่ตั้งบุคคลสำคัญในระดับต่าง ๆ ควรมีการเปลี่ยนแปลงเครื่องประดับ เปลี่ยนดอกไม้ ให้ดูน่าเกรงขามเสมอ
 3. จัดให้มีป้ายแสดงคตินิยม คำขวัญทางศาสนา ป้ายแสดงปรัชญา คุณธรรมที่โรงเรียนยึดมั่น ตีพิมพ์ประกาศในที่อันควร เพื่อจะได้เป็นการสอนจริยธรรมผ่านสายตาของนักเรียน ทั้งจะทำให้ นักเรียนรักการอ่าน โดยปริยาย
 4. ควรจัดให้มีกิจกรรมนักเรียน เนื่องในวันสำคัญทางศาสนา หรือประเพณีวัฒนธรรม รายละเอียดของกิจกรรมในแนวดังกล่าว จะช่วยให้นักเรียนซาบซึ้งมองเห็นคุณค่า จริยธรรมวัฒนธรรมได้
 5. การจัดงานประจำปีของโรงเรียน เช่น การให้นักเรียนร่วมกันแสดงละครคตินิยม การร่วมมือกันทำงานในโรงเรียน ความใกล้ชิดระหว่างครูและนักเรียน เป็นผลพลอยได้จากกิจกรรมที่ให้คำปรึกษาแก่นักเรียนในการปรับตัวและการอยู่ร่วมกันกับผู้อื่น เป็นการสอนจริยธรรมผ่านการประพาดพิงต่อกัน
 6. แบบอย่างจากคณะครูในโรงเรียน เช่น การทักทาย ไหว้ กราบระหว่างครูและนักเรียน ไม่คุยกันในห้องประชุม การไม่แสดงอารมณ์ฉุนเฉียวใส่ นักเรียน การทักทาย การให้ความเอาใจใส่แก่นักเรียน เป็นช่องทางให้นักเรียนได้พบเห็นจริยธรรมจากการประพฤติปฏิบัติ
- สรุปได้ว่า แนวทางการจัดกิจกรรมเพื่อส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรมภายในโรงเรียน เป็นวิธีการที่มีความสำคัญ และจำเป็นต่อสถานศึกษาแต่ละแห่งในอันที่จะนำไปกำหนดเป็นแนวทางสำหรับการเสริมสร้างคุณธรรมจริยธรรมให้กับนักเรียน ทั้งนี้ต้องได้รับความร่วมมือจากทุกฝ่ายที่มีส่วนเกี่ยวข้อง ตั้งแต่การร่วมกันกำหนดนโยบายและแนวทางการปฏิบัติ การนำหลักการ ไปสู่การปฏิบัติ การจัดสภาพแวดล้อมภายในโรงเรียนให้เอื้อต่อการจัดการเรียนการสอน รวมไปถึงการติดตามผลการดำเนินงาน เพื่อนำข้อมูล ไปเป็นแนวทางสำหรับการพัฒนาและปรับปรุงให้ดียิ่งขึ้นในโอกาสต่อไป

4. กลยุทธ์ในการพัฒนา

ในการพัฒนาคุณธรรมพื้นฐานของนักเรียน โรงเรียนบ้านบัวขาว (วันครู 2500) ผู้วิจัยได้กำหนดกลยุทธ์ในการพัฒนาคือการนิเทศแบบกัลยาณมิตร

4.1 ความหมาย

การนิเทศแบบกัลยาณมิตร หมายถึง การชี้แนะและช่วยเหลือกันด้านการเรียนการสอนในกลุ่มของเพื่อนครูด้วยกัน ในลักษณะของเพื่อนครูช่วยเพื่อนครู หรือผู้บริหารและครูผู้สอนร่วมกันชี้แนะ โดยนำหลักการทฤษฎีเข้าไปผสมผสานกับประสบการณ์จริงในกิจกรรมการเรียนรู้ ช่วยให้ครูผู้สอนได้พัฒนาวิธีการจัดการเรียนรู้ให้ดียิ่งขึ้น มีความมั่นใจในการปรับปรุงกระบวนการขั้นตอนการทำงานของตนเองให้ชัดเจน ซึ่งต้องอาศัยหลักกัลยาณมิตรเพื่อหลอมรวมความรู้สึกให้เป็นหนึ่งเดียว

4.2 กรอบแนวคิด

กรอบความคิดที่เป็นพื้นฐานของรูปแบบกัลยาณมิตรนิเทศคือ หลักธรรมความเป็นกัลยาณมิตรของพระพุทธศาสนาและวัฒนธรรมไทย ได้แก่ ความมีน้ำใจ ร่วมทุกข์ร่วมสุขช่วยเหลือเกื้อกูล แนะนำแนวทางที่ถูกต้องด้วยการยอมรับนับถือซึ่งกันและกัน ดังนั้นผู้นิเทศกับผู้รับการนิเทศจึงมีสถานภาพเท่าเทียมกัน และเปลี่ยนความรู้ ประสบการณ์โดยมุ่งหวังความสำเร็จ คือ การพัฒนาการเรียนรู้ของนักเรียนอย่างมีประสิทธิภาพ (สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ. 2545 : 217)

4.3 หลักการ

หลักการของการนิเทศแบบกัลยาณมิตร ใช้หลักการนิเทศภายในสถานศึกษาที่เป็นรูปแบบกัลยาณมิตร ในลักษณะของการใช้เทคนิคการนิเทศแบบสอนแนะ ซึ่งมีลักษณะที่สำคัญ คือ มีการจัดกลุ่มชี้แนะและช่วยเหลือกันในลักษณะที่ผู้บริหารและเพื่อนครูช่วยเพื่อนครู แต่ละคนต้องยอมรับการวิจารณ์และการแนะนำซึ่งกันและกัน เรื่องที่ปรึกษาหารือและช่วยเหลือกันมากที่สุด (สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ. 2545 : 35)

การพัฒนาคุณภาพการเรียนการสอนที่ได้ผลนั้น เริ่มต้นจากศรัทธาครูที่มีความตั้งใจปรับปรุงวิธีการสอนของตนเอง ผู้บริหารที่มีความเชี่ยวชาญเป็นบุคคลกลุ่มหนึ่งที่ช่วยส่งเสริมแนะนำวิธีการต่าง ๆ ด้านการเรียนการสอนหากได้แรงหนุนอีกด้านหนึ่ง คือ

การแนะนำช่วยเหลือให้แบบอย่างจากเพื่อนครูด้วยกันในรูปแบบกัลยาณมิตรนิเทศก็จะช่วยให้ครูเห็นวิธีการ ขั้นตอนการสอนที่เป็นจริง ชัดเจน สามารถนำไปประยุกต์ใช้ในชั้นเรียนของตนเองให้ดียิ่งขึ้น (สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ, 2545 : 217)

4.4 ประโยชน์ของการนิเทศแบบกัลยาณมิตร

การนำรูปแบบการนิเทศแบบกัลยาณมิตรไปใช้ในสถานศึกษา จะก่อให้เกิดผลดีดังต่อไปนี้ คือ

1. ช่วยให้เกิดความถ่ายโอนประสบการณ์ระหว่างผู้นิเทศกับผู้รับการนิเทศ
2. เปิดโอกาสให้ครู ได้คิดได้สนทนา หรืออภิปรายเกี่ยวกับการจัดการเรียนการสอนมากขึ้น
3. เพิ่มพูนความรู้ความสามารถทั้งผู้นิเทศและผู้รับการนิเทศ
4. ช่วยให้มีการติดต่อสื่อสารระหว่างเพื่อนครูในโรงเรียนด้วยกัน
5. ช่วยให้ครูที่มีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ได้ทดลองแนวคิดใหม่ ๆ ในภาวะแวดล้อมที่ไม่มีความกดดัน
6. ช่วยส่งเสริมความสัมพันธ์ที่ดีต่อกัน
7. ช่วยเสริมสร้างระบบการเกื้อหนุนซึ่งกันและกัน

4.5 รูปแบบกัลยาณมิตรนิเทศ

สำนักงานสภาการศึกษา (<http://suthep.cru.in.th>) ได้กล่าวถึงรูปแบบกัลยาณมิตรนิเทศ ดังนี้

1. ให้อใจ กัลยาณมิตรนิเทศเป็นกระบวนการให้อใจ ถ้าคุณไม่มีให้อใจ คุณมีแต่เงินให้อไม่สำเร็จ คุณต้องมีให้อใจ นั่นคือ ต้องสร้างจิตอาสาที่จะปฏิบัติ เราเคยมีวัฒนธรรมชอบแสดงแต่ความคิดเห็นแต่ถ้าให้อทำไม่ทำ เราจึงไม่แสดงความคิดเห็น เพราะแสดงแล้วคนที่แสดงเป็นคนทำ จิตอาสาไม่มี โรงเรียนไหนก็ตามที่ครูไม่ให้อใจ เลิกเกิน 20 นาที ก็บ่น วันเสาร์มาเรียนคอมพิวเตอร์เพื่อจะมีทักษะคอมพิวเตอร์ก็บ่น ไม่มีให้อใจ ท่านผู้บริหารสถานศึกษาต้องรู้ว่าครูเขามีครอบครัว เขาอาจจะมีปัญหาส่วนตัว เขาต้องปรับตัวกับความเปลี่ยนแปลง ผู้อำนวยการอย่ามาเถียงเข็ญให้พวกเขาทำอะไรมากมาย ถ้าคุณทะเลายคำแพงนี้ไม่ได้ ก็ไม่เชื่อว่าโรงเรียนของคุณจะเข้มแข็ง เพราะครูไม่ให้อใจ ถ้าดิฉันไปเยี่ยมโรงเรียนไหนเจอครูยิ้มให้อจะรู้สึกดีใจมาก เพราะว่าเขาไม่กลัวว่าเราจะมาตรวจอะไร แล้วดูบรรยากาศใน

โรงเรียนถ้ามีคนให้ใจบรรยากาศของโรงเรียนจะเป็นอย่างหนึ่ง คิดค้นสัมผัสได้ทันที ถ้าเข้าไปในสถานที่ที่เขาทะเลาะกันเขาใช้อำนาจข่มขู่กันไปแล้วเราจะรู้สึกเยือกเย็น หงอยเหงา เงียบงันกว่าปกติ

2. ร่วมใจ ก็คือ ไม่เอาดีเด่นดังเฉพาะตัว แต่ทำงานเป็นทีมการทำงานเป็นทีมช่วยให้เกิดพลัง ท่านคงฟังเรื่องนิทาน ไม้ไฟซึกเดียวกับ ไม้ไฟเป็นกำ การทำงานรวมพลังเป็นทีมภาษาบริหารสมัยใหม่คือ synergy คือ การรวบรวมพลังเป็นทวีคูณ ขับเคลื่อนไปสู่ทิศทางที่พึงประสงค์ ถ้าท่านผู้บริหารสถานศึกษาด้านแบบรุ่น 2 แต่ละคนไปทำงานของตน โดยที่สกกศ. เป็นศูนย์กลางในการเสริมแรง (synergy) เพื่อให้ผู้บริหารสถานศึกษาด้านแบบทั้ง 2 รุ่นเป็นพลังขับเคลื่อนให้เกิดกระบวนการบริหารใหม่ขึ้นมาได้ จะเกิดเป็นองค์กรที่มีพลังที่ทำให้รัฐมนตรีว่าการกระทรวงศึกษาธิการต้องรับฟัง เพราะสิ่งที่ผู้บริหารสถานศึกษาทำออกมาไม่ใช่ความเห็น แต่เป็นความรู้และเป็นผลของการปฏิบัติร่วมกันเป็นทีมเพราะฉะนั้นกระบวนการร่วมใจจึงเป็นสิ่งที่สำคัญ

3. ตั้งใจ ผู้บริหารและบุคลากรทุกคนต้องมีความวิริยะอุตสาหะ บากบั่นพยายาม เพราะงานในโรงเรียนของเราต้องมีปัญหาแน่นอน ไม่ว่าจะป็นโรงเรียนใดที่ต้องการสร้างสรรค์คุณภาพ ต้องมีปัญหามา เมื่อมีปัญหาก็เกิดขึ้นถ้าเราตั้งใจที่จะแก้ปัญหาร่วมกัน ให้กำลังใจกัน สร้างสิ่งดี ส่งเสริมเพิ่มเติมสิ่งที่ขาด แล้วหัดวิจารณ์ วิเคราะห์ สรุปข้อแก้ไขปัญหากระบวนการนี้ถ้าไม่ตั้งใจจะทำไม่ได้เพราะมันหนัก มันยาก จึงต้องบากบั่นมานะพยายามตั้งใจที่จะสร้างสรรค์โรงเรียนของเราให้เข้มแข็ง

4. เปิดใจ โรงเรียนของท่านต้องได้รับการตรวจสอบ ทบทวน ประเมิน 3 คำนี้ เป็นคำที่ครูสยดสยอง ครูไม่ชอบ 3 คำนี้ ตรวจสอบ เอาแผนมาตรวจ เอาโครงการมาตรวจ แล้วต้องไปแก้ไขหรือทำใหม่ ซึ่งยุคนี้เราหลีกเลี่ยงกระบวนการตรวจสอบ ทบทวน ที่ประเมินไม่ได้ ถ้าเช่นนั้นเราควรจะใช้การประเมินเชิงบวก คือการตรวจสอบตนเอง การทบทวนดูตนเอง และประเมินตนเอง ให้ 3 คำนี้ เป็นไปเพื่อสร้างความตระหนักว่าเราจะต้องทำอย่างนั้น อย่างนี้ อย่างโน้นเตือนเราไว้ ตรวจสอบทบทวน เพื่อเตือนตนเอง ประเมินเพื่อปรับปรุงตนเอง ซึ่งถ้าเป็นเช่นนี้ เราจะฝึกครูทีละนิด ๆ ให้ประเมินกันให้แสดงความคิดเห็นกันซึ่งหน้าไม่ไปนินทาลับหลังเขาชอบว่าครูชอบนินทา เราไม่นินทากัน แต่เรามาวิจารณ์กัน เรามาฝึกครูให้วิจารณ์กันและพยักหน้ารับได้ ถ้าทำอย่างนี้ได้ ประเทศไทยจะเจริญ เพราะว่าการวิจารณ์ที่รับได้คือการวิจารณ์ตามความเป็นจริง มีเหตุผลปราศจากอคติ

ถ้าเราจะประเมินโครงการต่าง ๆ เราประเมินผลที่เห็นจริงแล้วตามขั้นตอนที่เป็นจริง และประเมินเพื่อจะพัฒนา ไม่ใช่ประเมินเพื่อพิพากษา ผู้ประเมินไม่มีสิทธิ์ที่จะพิพากษาว่าโรงเรียนไหนไร้เป็นคนในวงการศึกษารเราได้ทำบุญทุกวัน คิดจนเชื่ออย่างนั้น คือเราได้ใช้ความสามารถของเราช่วยสร้างชีวิตที่ดีให้แก่ครู และนักเรียนของเราตั้งก็ร้อยคน เพราะฉะนั้นถ้าเราทำดีทำให้เขาดีขึ้นๆ คือ กุศลกรรมอย่างยิ่ง ครูจึงเป็นคนที่จะได้ขึ้นสวรรค์เพราะเราเป็นคนสร้างให้มนุษย์เป็นคนที่ดีขึ้นๆ เรื่อย ๆ แล้วปกป้องเขาไม่ให้เขาไปสู่อบายภูมิและโมหภูมิ เพราะฉะนั้นจึงขอให้กำลังใจผู้บริหารสถานศึกษาทุกท่าน ทุกวันนั้นท่านได้ทำบุญมาก และจะเกิดกุศลกรรมแก่ท่านอย่างยิ่ง

จากการนิเทศแบบกัลยาณมิตรนิเทศที่กล่าวมาแล้วข้างต้น พอสรุปได้ว่า กัลยาณมิตรนิเทศเป็นการให้คำแนะนำ สอนงาน การกำกับ ดูแล ติดตาม ในการดำเนินงานอย่างใดอย่างหนึ่ง ตามรูปแบบ 4 ขั้นตอนของสุมน อมรวิวัฒน์ (2545 : 217) ดังนี้

1. การสร้างศรัทธา เพื่อให้เพื่อนครูเครือข่ายยอมรับและเกิดความสนใจใฝ่รู้ที่จะปรับปรุงการสอน
2. การสาธิตรูปแบบการสอน ครูต้นแบบแสดงให้ประจักษ์ว่า การสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญนั้น ได้ทำจริง และครูเครือข่ายสามารถนำรูปแบบไปประยุกต์ใช้ในชั้นเรียนได้
3. การร่วมคิดแลกเปลี่ยนเรียนรู้ เป็นการแลกเปลี่ยนประสบการณ์ซึ่งกันและกัน ร่วมคิดร่วมแก้ปัญหาาร่วมกัน
4. การติดตามประเมินผลตลอดกระบวนการ เป็นกรนิเทศอย่างสม่ำเสมอ สังเกตและรับฟังข้อมูลป้อนกลับจากบุคคลอื่น ศึกษาและแนวทางแก้ไข เพื่อสร้างสังคมแห่งการเรียนรู้

5. บริบทของโรงเรียนบ้านบัวขาว (วันครู 2500)

5.1 การบริหารโรงเรียนบ้านบัวขาว (วันครู 2500)

โรงเรียนบ้านบัวขาว (วันครู 2500) สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษากาฬสินธุ์ เขต 3 เป็นโรงเรียนเปิดสอนตั้งแต่ระดับปฐมวัย ถึงช่วงชั้นที่ 2 (ชั้นอนุบาล – ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6) มีภารกิจหลักในการจัดการศึกษาเพื่อพัฒนาผู้เรียนตามบทบัญญัติ พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 (แก้ไขเพิ่มเติมฉบับที่ 2 พ.ศ. 2545) โดยมีความมุ่งหมายเพื่อพัฒนาผู้เรียนให้เป็นคนที่มีคุณภาพ มีความสมบูรณ์ทั้งทางร่างกาย จิตใจ สติปัญญา มีความรู้

1. การปฏิรูปการเรียนรู้

- 1.1 สร้างความตระหนักและเจตคติ ให้นักเรียนมีจิตสำนึก
การเป็นคนดี มีคุณธรรม จริยธรรม คุณลักษณะอันพึงประสงค์และมีความรับผิดชอบต่อสังคม
- 1.2 ส่งเสริมนักเรียนให้มีการพัฒนาทักษะนิสัย และเจตคติที่ดี
ต่อการทำงานและประกอบอาชีพที่สุจริต
- 1.3 ส่งเสริมให้โรงเรียนพัฒนาหลักสูตรให้ตรงตามความ
ต้องการของผู้เรียนและท้องถิ่น
- 1.4 ส่งเสริมให้โรงเรียนจัดหา พัฒนาและใช้แหล่งเรียนรู้ทั้งใน
และนอกสถานศึกษา
- 1.5 ปรับเปลี่ยนกระบวนการเรียนรู้โดยมุ่งเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ
- 1.6 พัฒนาผู้เรียนให้มีความรู้ ความสามารถเต็มตามศักยภาพ

2. การปฏิรูปครูและบุคลากร

- 2.1 พัฒนาคูให้มีความสามารถในการปฏิรูปการเรียนรู้
- 2.2 ส่งเสริมพัฒนาบุคลากรในโรงเรียนให้มีโอกาสพัฒนาตนเอง
- 2.3 เตรียมบุคลากรเพื่อเข้าสู่โครงสร้างใหม่ตามพระราชบัญญัติ
การศึกษาแห่งชาติ
- 2.4 ส่งเสริมให้ครูและบุคลากรทางการศึกษามีคุณธรรม
จริยธรรม ดำรงชีวิตตามแนวเศรษฐกิจพอเพียง

3. การปฏิรูประบบบริหารจัดการ

- 3.1 การพัฒนาระบบข้อมูล สารสนเทศของโรงเรียนทุกกลุ่มงาน
- 3.2 ปรับปรุงประสิทธิภาพการดำเนินงานของกลุ่มงานใน
โรงเรียน
- 3.3 พัฒนาระบบประกันคุณภาพภายในให้เข้มแข็ง เพื่อรองรับ
การประเมินภายนอก

5.2 สภาพปัจจุบันของสถานศึกษา

5.2.1 ข้อมูลเกี่ยวกับสถานศึกษา

โรงเรียนบ้านบัวขาว (วันครู 2500) ตั้งอยู่เลขที่ - หมู่ที่ 1 บ้านบัวขาว
ตำบลบัวขาว อำเภอภูผินารายณ์ จังหวัดกาฬสินธุ์ 46110 โทรศัพท์ 043-851194

5.2.2 ข้อมูลเกี่ยวกับนักเรียน (ข้อมูล 10 มิ.ย. พ.ศ. 2549)

โรงเรียนบ้านบัวขาว (วันครู 2500) จัดการศึกษาเป็น 2 ระดับ ตั้งแต่
ชั้นอนุบาล 1 ถึงชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ดังนี้ คือ

- 1) ระดับก่อนประถมศึกษา มี 6 ห้องเรียน ชาย 78 หญิง 90 คน
รวม 168 คน
- 2) ระดับประถมศึกษา มี 30 ห้องเรียน ชาย 598 คน หญิง 608 คน รวม
นักเรียนทั้งหมด 1,374 คน

5.2.3 ข้อมูลครู มีครูทั้งหมด 61 คน ชาย 16 คน หญิง 45 คน

วุฒิปริญญาโท 2 คน

วุฒิปริญญาตรี 56 คน

ต่ำกว่าปริญญาตรี 3 คน

5.2.4 ข้อมูลเกี่ยวกับทรัพยากร

- 1) มีอาคารเรียนทั้งหมด 5 หลัง มีห้องเรียน 27 ห้องเรียน ห้องพิเศษ
5 ห้องเรียน
 - 2) อาคารเรียนหลังที่ 1 อาคารแบบ 008 งบประมาณ 399,000 บาท
ได้มาจากงบประมาณของทางราชการ
 - 3) อาคารเรียนหลังที่ 2 อาคารแบบ ป.1 ฉ. งบประมาณ 368,000 บาท
ได้มาจากงบประมาณของทางราชการ
 - 4) อาคารเรียนหลังที่ 3 อาคารแบบสปช. 105 งบประมาณ 1,500,000 บาท
ได้มาจากงบประมาณของทางราชการ
 - 5) อาคารเรียนหลังที่ 4 อาคารแบบสปช. 105/29 งบประมาณ 1,780,000 บาท
ได้มาจากงบประมาณของทางราชการ
 - 6) อาคารเรียนหลังที่ 5 อาคารแบบสปช.105/29 งบประมาณ 1,640,000 บาท
ได้มาจากงบประมาณของทางราชการ
- อาคารประกอบ
- 1) อาคารเอนกประสงค์ แบบ สปช. 206/26 งบประมาณ 1,500,000 บาท
ได้มาจากงบประมาณของทางราชการ
 - 2) โรงฝึกงานแบบ 312 กรมสามัญ 45,000 บาท ได้มาจากงบประมาณของ
ทางราชการ

3) โรงอาหารแบบ 312 กรมสามัญ 70,000 บาท ได้มาจากงบประมาณของ
ทางราชการ

4) ลานกีฬาอเนกประสงค์ราคา 1,500,000 บาท ได้มาจากการบริจาคของ
คณะกรรมการสถานศึกษา ผู้ปกครองศิษย์เก่า

5.2.5 ข้อมูลเกี่ยวกับชุมชน

- 1) ขนาดของชุมชน จำนวนครัวเรือน 761 ครัวเรือน มีประชากร 4,428 คน
- 2) อาชีพของชุมชน ส่วนใหญ่ประกอบอาชีพเกษตรกรรม กำชาย ฐานะ
ทางเศรษฐกิจยากจน
- 3) ศาสนา นับถือศาสนาพุทธ
- 4) ความสัมพันธ์ระหว่าง โรงเรียนกับชุมชน โรงเรียนบ้านบัวขาว (วันครู 2500)
ได้เข้าร่วมกิจกรรมที่ชุมชนจัดเป็นประจำ โดยจะเป็นทั้งผู้ให้และผู้รับ

5.2.6 การคมนาคม

การคมนาคมสะดวกสบายชุมชนมีถนนเชื่อมติดกับโรงเรียนทุกหมู่บ้าน
นักเรียนบางส่วนเดินเท้ามาโรงเรียนบางส่วนก็ขี่จักรยานยนต์มาโรงเรียนการเดินทางเข้าสู่
อำเภอภูจินารายณ์ สะดวก ระยะทางจากโรงเรียนถึงจังหวัดกาฬสินธุ์ ประมาณ 80
กิโลเมตร ตลอดเส้นทางสะดวกสบายไม่มีอุปสรรค

5.2.7 ระบบข้อมูลสารสนเทศในโรงเรียน

โรงเรียนมีการจัดเก็บข้อมูลต่าง ๆ อย่างเป็นระเบียบโดยแยกเก็บเข้าแฟ้มงาน
ของทางโรงเรียนตามลักษณะงาน ในส่วนหนึ่งจะเก็บข้อมูลต่าง ๆ ที่คอมพิวเตอร์ของโรงเรียน
ในส่วนที่ต้องใช้ประจำเพื่อจ่ายต่อการค้นหาและตรวจสอบ

5.3 การกิจสถานศึกษา

โรงเรียนบ้านบัวขาว (วันครู 2500) ให้บริการการศึกษา 2 ระดับ คือ ระดับ
ก่อนประถมศึกษาจำนวน 168 คน ระดับประถมศึกษา จำนวน 1,206 คน โดยมีภารกิจที่
ต้องดำเนินจัดบริการการศึกษาให้กับชุมชนดังนี้

5.3.1 จัดการศึกษาให้เด็กที่มีอายุย่างเข้าปีที่ 5 ในเขตพื้นที่บริการของโรงเรียน
เพื่อเข้าเตรียมความพร้อมที่จะเรียนในระดับประถมศึกษา

5.3.2 จัดการศึกษาให้เด็กที่มีอายุย่างเข้าปีที่ 7 ในเขตพื้นที่บริการของ
โรงเรียนได้เข้าเรียนในระดับประถมศึกษาจนมีอายุย่างเข้าปีที่ 15 เว้นแต่จะสอบได้
ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ของการศึกษากาฬสินธุ์

5.3.3 จัดทำสาระหลักสูตรในส่วนที่เป็นหลักสูตรท้องถิ่น ภูมิปัญญาท้องถิ่นและ สาระหลักสูตรส่วนที่เป็นวิชาการ วิชาชีพ มุ่งพัฒนาคนให้มีความสมดุลทั้งด้าน ความรู้ ความคิด ความสามารถ ความดีงาม และความรับผิดชอบต่อสังคม

5.3.4 พัฒนาระบบการเรียนการสอนให้มีประสิทธิภาพ โดยเน้นผู้เรียนเป็น สำคัญ ส่งเสริมครูผู้สอนให้สามารถวิจัยเพื่อพัฒนาการเรียนรู้ให้เหมาะสมในแต่ละระดับ การศึกษา

5.3.5 จัดให้มีระบบการประกันคุณภาพภายใน โรงเรียนเพื่อรองรับการประเมินทั้ง ภายใน และภายนอก โดยให้ถือว่าการประกันคุณภาพภายในเป็นส่วนหนึ่งของกระบวนการ บริหารการศึกษาที่ต้องดำเนินการอย่างต่อเนื่อง มีการจัดทำรายงานประจำปีเสนอต่อหน่วยงาน ต้นสังกัด หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง และเปิดเผยต่อสาธารณชน

5.3.6 ดำเนินงานและจัดตั้งแหล่งการเรียนรู้ตลอดชีวิตในโรงเรียน เช่น ห้องสมุด แหล่งข้อมูลและแหล่งการเรียนรู้อื่นอย่างมีประสิทธิภาพ

5.3.7 จัดการประเมินผู้เรียนตามสภาพที่แท้จริง โดยพิจารณาจากพัฒนาการของ ผู้เรียนความประพฤติ สังเกตพฤติกรรมการเรียน การเข้าร่วมกิจกรรม การทดสอบความรู้ ใ้ กับกระบวนการเรียนการสอนตามความเหมาะสมของแต่ละระดับ และรูปแบบ การศึกษา

5.3.8 จัดฐานการเรียนรู้ให้สอดคล้องกับความสามารถ และความสนใจของ ผู้เรียน เพื่อตอบสนองผู้เรียนมีความแตกต่างกัน ให้ได้การศึกษาตามสภาพโรงเรียน เพื่อ พัฒนา ผู้เรียนให้เต็มศักยภาพ

5.3.8 จัดกระบวนการเรียนรู้โดยจัดกิจกรรมให้ผู้เรียนได้เรียนรู้จากประสบการณ์ จริง ฝึกปฏิบัติจริง ให้คิดเป็น ทำเป็น แก้ปัญหาเป็น รักการอ่านและเกิด การเรียนรู้อย่างต่อเนื่อง

5.3.9 จัดกระบวนการเรียนรู้ โดยผสมผสานสาระ บูรณาการความรู้ต่าง ๆ อย่าง ได้สัดส่วนสมดุลกัน รวมทั้งสอดแทรก ปลูกฝังคุณธรรม ค่านิยมที่ดีงาม และคุณลักษณะที่ พึงประสงค์ไว้ในทุกวิชา

5.3.10 จัดกระบวนการเรียนรู้ โดยส่งเสริมสนับสนุนให้ผู้สอนสามารถจัด บรรยากาศสภาพแวดล้อม สื่อการเรียน ให้เอื้อต่อการเรียนรู้ ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ และรอบรู้ อยู่ในโรงเรียนอย่างมีความสุข

5.3.11 จัดการศึกษาสำหรับบุคคลที่มีความสามารถพิเศษ ในรูปแบบที่เหมาะสม ให้มีทักษะและความชำนาญ พัฒนาการไปสู่การเป็นเลิศต่อไป

5.3.12 จัดการศึกษาให้ผู้เรียนมีความรู้เกี่ยวกับตนเอง และความสัมพันธ์ ของตนเองต่อสังคมได้แก่ ครอบครัว ชุมชน และสังคมโลก รวมทั้งเรียนรู้ประวัติศาสตร์ ความเป็นมาของสังคมไทย ระบบการเมืองการปกครอง ในระบอบประชาธิปไตยอันมี พระมหากษัตริย์เป็นประมุข

5.3.13 จัดการศึกษาให้ผู้เรียนมีความรู้และทักษะด้าน วิทยาศาสตร์ และ เทคโนโลยี รวมทั้งความรู้ความเข้าใจประสบการณ์ในเรื่อง การจัดการ การบำรุงรักษา และ การใช้ประโยชน์จากทรัพยากรธรรมชาติ และสิ่งแวดล้อมอย่างสมดุลและยั่งยืน

5.3.14 จัดการศึกษาให้ผู้เรียนมีความรู้เกี่ยวกับ ศาสนา ศิลปะ วัฒนธรรม การ กิจา ภูมิปัญญาไทย และการประยุกต์ใช้ภูมิปัญญา

5.3.15 จัดการศึกษาให้ผู้เรียนมีความรู้ด้านทักษะด้าน คณิตศาสตร์ ภาษาไทย โดยเน้นการใช้ภาษาไทยอย่างถูกต้อง

5.3.16 จัดฐานการเรียนรู้วิชาชีพ ให้ผู้เรียนมีความรู้และทักษะพื้นฐานใน การประกอบอาชีพ และดำรงชีวิตอยู่ในสังคมอย่างมีความสุข

5.3.17 จัดการศึกษาพัฒนาผู้เรียนให้เป็นบุคคลมีคุณธรรม จริยธรรม ค่านิยมที่พึง ประสงค์ มีความสามารถในการวิเคราะห์ สังเคราะห์ มีวิจารณญาณ มีความคิดสร้างสรรค์ คิดไตร่ตรอง และมีวิสัยทัศน์

5.3.18 จัดการศึกษาให้ผู้เรียนมีความรู้ ทักษะที่จำเป็นตามหลักสูตร มีทักษะการ แสวงหาความรู้ด้วยตนเอง รักการเรียนรู้ และพัฒนาการตนเองอย่างต่อเนื่อง

ผลงานที่น่าภาคภูมิใจมีดังนี้

1. เกียรติบัตรโรงเรียนแก้ไขปัญหาปลอดยาเสพติดในสถานศึกษา ลงนาม โดยเลขาธิการ กปช. นายชะลอ กองสุขใจ ปีการศึกษา 2544
2. เป็นโรงเรียนส่งเสริมการประกันคุณภาพภายในเพื่อรองรับการประเมินภายนอก
3. เป็นโรงเรียนคุณภาพของกลุ่มโรงเรียนบัวขาว
4. เป็นโรงเรียนในโครงการส่งเสริมสุขภาพของสำนักงานสาธารณสุขจังหวัด กาฬสินธุ์
5. เป็นโรงเรียนได้รับการคัดเลือกเป็น โรงเรียนเครือข่ายการใช้หลักสูตรการศึกษา ขั้นพื้นฐาน พ.ศ. 2544 สปอ.กุฉินารายณ์

ด้านการบริหารงาน โรงเรียนใช้ระบบการบริหารงานแบบ PDCA ผู้บริหาร มีการกระจายอำนาจบริหารแบบมีส่วนร่วม ทั้งนี้โดยถือว่า ระบบการประกันคุณภาพภายใน เป็นส่วนหนึ่งของการบริหารสถานศึกษาด้วย ส่วนการนิเทศติดตามผลการดำเนินงานนั้น โรงเรียนมีปฏิทินติดตามผลการดำเนินงาน และออกนิเทศติดตามเวลาที่กำหนด อย่างต่อเนื่อง เพื่อตรวจสอบปรับปรุง หามแนวทางแก้ไขร่วมกันต่อไปหากพบปัญหาในการดำเนินงาน เป้าหมายผลผลิตหลัก

ผลผลิตหลักของโรงเรียนบ้านบัวขาว (วันครู 2500) มี 2 ระดับ คือ

- 1)จัดบริการการศึกษาระดับก่อนประถมศึกษา
 - 2)จัดบริการการศึกษาระดับประถมศึกษา
- รายละเอียดปรากฏตามตารางที่ 1

มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
RAJABHAT MAHASARAKHAM UNIVERSITY

ตารางที่ 1 แสดงผลผลิตหลักและเป้าหมายผลผลิต ระยะ 5 ปี

ที่	ผลผลิตหลัก	เป้าหมาย				
		2548	2549	2550	2551	2552
1.	จัดบริการการศึกษาระดับก่อนประถมศึกษา ปริมาณ นักเรียนระดับก่อนประถมศึกษาที่ได้รับบริการ การศึกษา คุณภาพ นักเรียนที่จบชั้นอนุบาล 2 มีความพร้อมเข้าเรียน ชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 (ร้อยละ) ต้นทุน	168	189	195	102	210
2.	ค่าใช้จ่ายในการจัดบริการการศึกษาต่อนักเรียน 1 คน (จำนวน) จัดการศึกษาระดับประถมศึกษา ปริมาณนักเรียนประถมศึกษาได้รับบริการ การศึกษาคุณภาพ นักเรียนประถมศึกษามีคุณภาพตามเกณฑ์ มาตรฐาน (ร้อยละ) เวลานักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ที่จบ การศึกษาในระยะเวลา 6 ปี (ร้อยละ) ต้นทุน	190	190	200	250	250
		1,206	1250	1250	1250	1250
		80	82	85	86	90
		100	100	100	100	100
		270	270	270	300	350

5.4 นโยบายในการดำเนินงานพัฒนาคุณธรรมพื้นฐานนักเรียน

โรงเรียนบ้านบัวขาว (วันครู 2500) ได้มีนโยบายภายใต้กรอบกลยุทธ์ที่โรงเรียนได้กำหนดขึ้นดังต่อไปนี้

1. การจัดอบรมครูผู้สอนคุณธรรม/จริยธรรม
2. ครูต้องประพฤติตนเป็นแบบอย่างที่ดีแก่นักเรียน
3. จัดครูผู้สอนที่มีความถนัดในการสอนและคุณสมบัติเหมาะสม

4. มีการสอนจริยธรรม โดยให้มีภาคฝึกปฏิบัติ
5. จัดอุปกรณ์ที่เหมาะสมประกอบการเรียนการสอนวิชาจริยธรรม
6. จัดให้มีกิจกรรมทางศาสนา
7. ให้มีการยกย่อง ชมเชยนักเรียนที่มีความประพฤติดีเป็นแบบอย่าง
8. ควรให้มีการประกวดมารยาทนักเรียน โดยมีรางวัลเป็นกำลังใจ
9. มีการสอนคุณธรรมแทรกในทุกวิชาโดยการสอนแบบบูรณาการ
10. ให้ครูทุกคนเน้นเรื่องจริยธรรมในวิชาอื่น ๆ ด้วย
11. จัดให้มีกิจกรรมคุณธรรมจริยธรรมในหลักสูตรทุกช่วงชั้น
12. ให้ครูทุกคนร่วมกันให้การอบรมคุณธรรมนักเรียน
13. จัดให้มีค่ายคุณธรรม
14. มีปรับปรุงกิจกรรมการเรียนรู้เกี่ยวกับคุณธรรมให้ทันสมัย
15. ควรจัดทำเอกสาร คู่มือประกอบบทเรียน
16. เชิญวิทยากรในท้องถิ่น ผู้มีความชำนาญในเรื่องจริยธรรม ศาสนา มาให้

การอบรมแก่นักเรียน

17. สอนหลักการแนวปฏิบัติที่ถูกต้องของศาสนา
18. กำกับติดตามผลการสอน โดยเน้นการประเมินพฤติกรรมนักเรียน
19. จัดให้มีวิทยากรมาบรรยายพิเศษใน โอกาสต่าง ๆ

จากนโยบายดังกล่าว ทำให้โรงเรียนบ้านบัวขาว (วันครู 2500) อำเภอภูผินารายณ์ จังหวัดกาฬสินธุ์ ได้ดำเนินการจัดกิจกรรมต่างเกี่ยวกับการที่จะพัฒนาคุณธรรมพื้นฐานนักเรียน เพื่อที่จะให้นักเรียนเป็นผู้ที่มีคุณลักษณะอันพึงประสงค์ได้เป็นอย่างดี

6. การวิจัยปฏิบัติการ

6.1 ความเป็นมาของวิจัยปฏิบัติการ

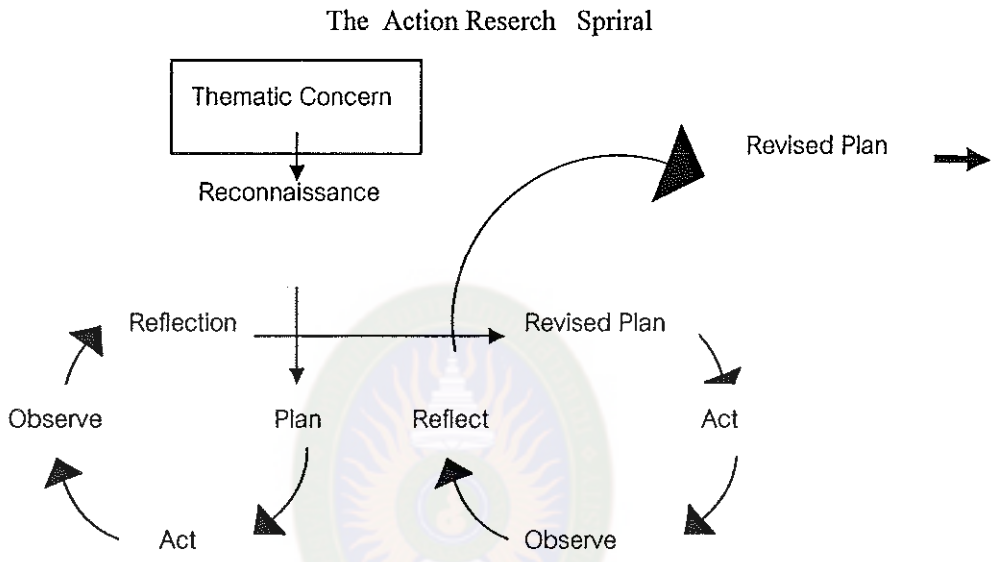
เคมมิส และแม็กแท็กการ์ด Kemmis, S. & McTaggart, R. (1988) ได้เสนอ วงรอบการวิจัยปฏิบัติการ ไว้ดังนี้ ปัญหาเกี่ยวกับการวิจัยและการสำรวจสภาพปัญหาวงรอบแรกประกอบด้วย (1) การวางแผน (2) การปฏิบัติ (3) การสังเกต และ (4) การสะท้อนผล แล้วดำเนินการต่อดัวยวงรอบต่อไปโดยการทบทวนปรับปรุงดังนี้

1. การวางแผน
2. การปฏิบัติ

3. การสังเกต

4. การสะท้อนผล ซึ่งเป็นการปรับปรุงด้วยวงรอบการวิจัยปฏิบัติการ

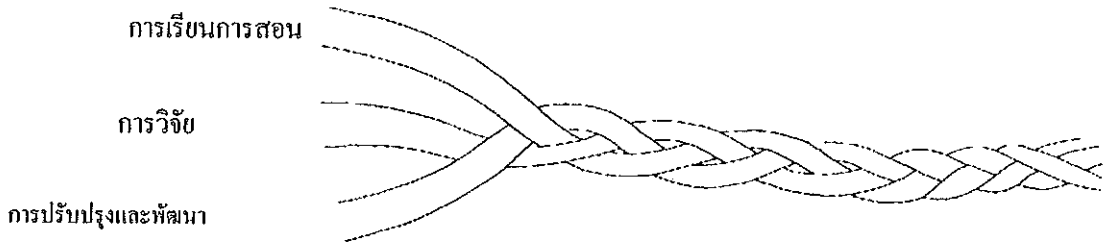
ในการหาข้อค้นพบจากการวิจัย ดังภาพประกอบที่ 1

เคมีส (สุวิมล ว่องวาณิช. 2546 : 23 ; อ้างอิงจาก Kemmis. 1988) Kemmis, S. & McTaggart, R. (1988). The action reserch planner (3rd ed). Victoria,Australia : Deakin University Press.

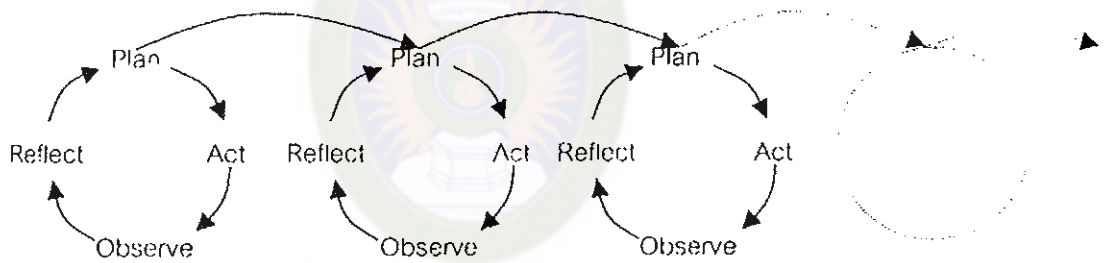
ภาพประกอบที่ 1 วงรอบวิจัยปฏิบัติการของ Kemmis, S. & McTaggart, R. (1988)

เคมีส (สุวิมล ว่องวาณิช. 2546 : 23 ; อ้างอิงจาก Kemmis. S. & McTaggart 1988) ขั้นตอนวิจัยปฏิบัติการในชั้นเรียนวงจรแบบขดลวดตามแนวคิดดั้งเดิมที่เสนอโดย Kemmis (1988) แสดงให้เห็นว่าการวิจัยปฏิบัติการในชั้นเรียนมี 4 ขั้นตอน คือ (1) การวางแผนหลังจากที่วิเคราะห์และกำหนดประเด็นปัญหาที่ต้องการแก้ไข (Plan) (2) การปฏิบัติตามแผนที่กำหนด (Act) (3) การสังเกตผลที่เกิดขึ้นจากการปฏิบัติงาน (Observe) และ (4) การสะท้อนผลหลังจากการปฏิบัติงานให้ผู้ที่มีส่วนร่วมได้วิพากษ์วิจารณ์ ซึ่งนำไปสู่การปรับปรุงแก้ไขการปฏิบัติงานต่อไป (Reflect) วงจรการวิจัยปฏิบัติการนี้เรียกย่อ ๆ ว่า PAOR ดังภาพประกอบที่ 2

เคมมิส (สุวิมล ว่องวาณิช. 2546 : 23 ; อ้างอิงจาก Kemmis. 1988) Kemmis, S. & McTaggart, R. (1988). The action reserch planner (3rd ed). Victoria,Australia : Deakin University Press.

ภาพประกอบที่ 2 วิธีชีวิตของการปฏิบัติการในชั้นเรียนของครู

เคมมิส (สุวิมล ว่องวาณิช. 2546 : 23 ; อ้างอิงจาก Kemmis. 1988) Kemmis, S. & McTaggart, R. (1988). The action reserch planner (3rd ed). Victoria,Australia : Deakin University Press.

ภาพประกอบที่ 3 วงจรการวิจัยปฏิบัติการในชั้นเรียน

สรุปกระบวนการวิจัยปฏิบัติการได้ว่า เป็นขั้นตอนในการแสวงหาคำตอบในการแก้ไขปัญหา และใช้พัฒนางานอย่างเป็นขั้นตอนตามลำดับ ด้วยการศึกษาสภาพ การปฏิบัติงาน (reconnaissance) การวางแผน(planning) การปฏิบัติตามแผน(action) การสังเกต(observation) และการสะท้อนผล(reflection)

ประวัติ เอรารวรรณ์ (2545 : 2-3) กล่าวว่า นับตั้งแต่ Kurt Lewin นักจิตวิทยา สังคมชาวอเมริกัน ได้เขียนบทความชื่อ “Action research and minority problem” ในวารสาร “journal of Social Issues” ตีพิมพ์ในปี 1946 ทำให้เกิดแนวคิดการทำวิจัยเองที่เรียกว่า (Research) ไปพร้อม ๆ กับการปฏิบัติงาน (Action) โดยผู้ปฏิบัติงานเป็นนักวิจัยเองที่เรียกว่า

6.2 ความหมายของการวิจัยเชิงปฏิบัติการ

ประวิต เอรารวรรณ์ ได้ให้ความหมายของการวิจัยเชิงปฏิบัติการ (Action Research) ไว้ว่า การวิจัยเชิงปฏิบัติการหมายถึง กระบวนการศึกษาค้นคว้าร่วมกันอย่างเป็นระบบของกลุ่มผู้ปฏิบัติงาน เพื่อทำความเข้าใจต่อปัญหาหรือข้อสงสัยที่กำลังเผชิญอยู่ และได้ให้แนวทางการปฏิบัติหรือวิธีการแก้ไขปรับปรุงที่ทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงเกิดขึ้นในการปฏิบัติงาน

โกวัฒน์ เทสบุตร (2545 : 1) ได้อธิบายความหมายของการวิจัยเชิงปฏิบัติการ (Action - Research) สรุปไว้ว่า การวิจัยเชิงปฏิบัติการ หมายถึง รูปแบบของวิธีการศึกษาค้นคว้าแบบสะท้อนตนเองเป็นหมู่คณะของกลุ่มผู้ปฏิบัติงาน เพื่อต้องการที่จะพัฒนางานที่กำลังดำเนินอยู่โดยอาศัยความร่วมมือของกลุ่มผู้ปฏิบัติงาน

สมบัติ บุญประคม (2546 : 36) ได้สรุปความหมายของการวิจัยเชิงปฏิบัติการ (Action Research) ไว้ดังนี้ การวิจัยเชิงปฏิบัติการหมายถึงการวิจัยประเภทหนึ่งที่ใช้กระบวนการปฏิบัติอย่างมีระบบ ผู้วิจัยและผู้เกี่ยวข้องมีส่วนร่วมในการปฏิบัติการและการวิเคราะห์วิจารณ์ผลการปฏิบัติโดยใช้วงจร 4 ขั้นตอน คือ การวางแผน การลงมือปฏิบัติจริง การสังเกต และการสะท้อนผลการปฏิบัติ

Kemmis and McTaggart ได้ให้ความหมายของการวิจัยเชิงปฏิบัติการว่าเป็นรูปแบบของการศึกษาวิจัยแบบส่งสะท้อนตนเองของกลุ่มผู้ปฏิบัติงานจากผลการปฏิบัติงานของกลุ่ม เพื่อพัฒนาปรับปรุงวิธีการปฏิบัติให้ถูกต้องชอบธรรมกับบริบททางสังคม รวมทั้งเป็นการสร้างความเข้าใจในการปฏิบัติงานปลงสภาพการณ์ที่เป็นอยู่

จากแนวคิดทั้งหมดสรุปได้ว่า การวิจัยเชิงปฏิบัติการ หมายถึง การวิจัยหรือการศึกษาค้นคว้าที่ผู้วิจัยและผู้เข้าร่วมวิจัยเป็นผู้ปฏิบัติหรือทำงานเอง โดยปัญหาที่ใช้ในการวิจัยจะต้องเป็นปัญหาของผู้เข้าร่วมวิจัยทุกคน มีกระบวนการทำงานที่เป็นระบบภายใต้การมีส่วนร่วมของทุกคน ผลการวิจัยที่ได้จะทำให้งานที่ทุกคนปฏิบัติอยู่ได้รับการพัฒนาให้ดีขึ้น และการวิจัยปฏิบัติการนี้เน้นที่กระบวนการ (Process) มากกว่าผลผลิต (Output) ที่จะเกิดขึ้น

6.3 ความสำคัญของการวิจัยเชิงปฏิบัติการ

สุวิมล ว่องวานิช (2544 : 14) ได้กล่าวถึงความสำคัญของการวิจัยเชิงปฏิบัติการสรุปได้ ดังนี้

1. ให้โอกาสครูในการสร้างองค์ความรู้ ทักษะการวิจัย การประยุกต์ใช้ตระหนักถึงทางเลือกที่เป็นไปได้ที่จะเปลี่ยนแปลง โรงเรียนให้ดีขึ้น
2. เป็นการสร้างชุมชนแห่งการเรียนรู้ นอกเหนือจากการเปลี่ยนแปลง หรือสะท้อนผลการทำงาน
3. เป็นประโยชน์ต่อผู้ปฏิบัติโดยตรง เนื่องจากช่วยพัฒนาตนเองด้านวิชาชีพ
4. เป็นการวิจัยเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของผู้ปฏิบัติการวิจัย
5. ช่วยตรวจสอบการทำงานของครูที่มีประสิทธิผล
6. ทำให้ครูเป็นผู้นำการเปลี่ยนแปลง (Change Agent)

ซึ่งมีความสอดคล้องกับ ประวิต เอรารวรรณ์ (2545 : 6) ที่สรุปถึงลักษณะสำคัญของการวิจัยเชิงปฏิบัติการไว้ดังนี้

1. เป็นการเชื่อมโยง 2 เรื่องเข้าด้วยกัน คือ แนวคิด ซึ่งเป็นทฤษฎีไปสู่การปฏิบัติได้จริง (Practical)
2. ผู้ปฏิบัติงานคือผู้วิจัย
3. เป้าหมาย คือเพื่อแก้ปัญหาและปรับปรุงงานให้ดีขึ้น
4. หัวใจสำคัญแฝงอยู่ในการปฏิบัติ คือ การมีส่วนร่วมของผู้ปฏิบัติ
5. เป็นการศึกษาค้นคว้าแบบวิวัฒน์ (Evolving) คือค่อยๆ เป็นค่อยๆ ไปจากจุดเล็ก ๆ ในหน่วยงานแล้วขยายใหญ่ขึ้น
6. การมีส่วนร่วมในการวิจัยเชิงปฏิบัติการ คือ ร่วมตระหนักในปัญหา ร่วมวางแผน ร่วมตัดสินใจ ร่วมปฏิบัติ ร่วมสะท้อนผล
7. จุดเด่นของการวิจัย คือผู้ปฏิบัติเป็นผู้วิจัยเอง เมื่อสำเร็จจะให้งานของตนดีขึ้น พัฒนาขึ้น ทำให้อยากปรับปรุงต่อไป

สุรางค์ จันทวานิช (2545 : 12 - 15) ได้ศึกษาค้นคว้าเกี่ยวกับการวิจัยเชิงคุณภาพและการวิจัยเชิงปฏิบัติการ สามารถสรุปเกี่ยวกับลักษณะของการวิจัยเชิงคุณภาพได้ว่า

1. เน้นการมองปรากฏการณ์ให้เห็นภาพรวม โดยการมองจากหลายแง่มุม
2. เป็นการศึกษาติดตามระยะยาวและเจาะลึก

3. ศึกษาปรากฏการณ์ในสภาพแวดล้อมตามธรรมชาติ
4. คำนึงถึงความเป็นมนุษย์ของผู้ถูกวิจัย
5. ใช้การพรรณนาและวิเคราะห์แบบอุปนัย
6. เน้นปัจจัยหรือตัวแปรด้านความรู้สึกลึกซึ้งนึกคิด จิตใจ

จากแนวคิดเกี่ยวกับความสำคัญของการวิจัยเชิงปฏิบัติการที่กล่าวมาทั้งหมด สามารถสรุปได้ว่า การวิจัยเชิงปฏิบัติการเป็นการวิจัยเพื่อพัฒนา (Research and Development) เมื่อการปฏิบัติงานเกิดปัญหาที่จะเชื่อมโยงสู่การแก้ปัญหาเชิงการวิจัยเป็นการนำทฤษฎีสู่การปฏิบัติให้เกิดผลผู้วิจัยเป็นผู้ปฏิบัติงานร่วมกับคณะผู้วิจัย จุดเด่นคือ อาศัยความร่วมมือ (Collaboration) จากผู้ร่วมวิจัยทุกคน สิ่งที่มีค่ามากกว่าผลที่เกิดขึ้นคือ กระบวนการ (Process)

6.4 ขั้นตอนกระบวนการวิจัยเชิงปฏิบัติการ

การวิจัยเชิงปฏิบัติการ (Action Research) คือ การวิจัยประเภทหนึ่งซึ่งใช้กระบวนการปฏิบัติงานอย่างมีระบบ โดยผู้วิจัยและผู้เกี่ยวข้องมีส่วนร่วมในการปฏิบัติและวิเคราะห์ผลการปฏิบัติจากการใช้วงจร 4 ขั้นตอน คือ การวางแผน การลงมือกระทำจริง การสังเกต และการสะท้อนการปฏิบัติ การดำเนินการต่อเนื่องไปจนกว่าจะได้ข้อสรุปที่แก้ไขปัญหานั้นแท้จริงหรือพัฒนาสภาพของสิ่งที่ศึกษาได้อย่างมีประสิทธิภาพ (Kemmis and McTaggart, อ้างใน ยาใจ พงษ์บริบูรณ์. 2536 : 3-6) มีวิธีการดังต่อไปนี้

ขั้นที่ 1 ขั้นวางแผน (Plan) เริ่มด้วยการสำรวจปัญหาที่สำคัญที่ต้องการให้มีการแก้ไขร่วมกันระหว่างคณะครู และผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้อง นักเรียน ผู้ปกครอง และผู้บริหารโดยร่วมกันสำรวจสภาพการณ์ปัญหาว่ามีอย่างไร สิ่งที่ต้องการแก้ไข คืออะไร ปัญหานั้นเกี่ยวข้องกับใครจะมีวิธีแก้ไขในรูปใดบ้าง และการปฏิบัติการแก้ไขจะต้องมีการเปลี่ยนแปลงในเรื่องใด

ขั้นที่ 2 ขั้นปฏิบัติการ (Act) เป็นการนำเอาความคิดที่กำหนดเป็นกิจกรรมในขั้นการวางแผนมาดำเนินการ โดยใช้การวิเคราะห์ปัญหาและอุปสรรคที่เกิดขึ้นมาร่วมกันระหว่างทีมงานที่ทำการวิจัย ผลการปฏิบัติจะเป็นข้อมูลย้อนกลับเพื่อนำไปปรับปรุงแก้ไข ฉะนั้นแผนงานที่กำหนดไว้อาจยืดหยุ่นได้

ขั้นที่ 3 ขั้นสังเกตการณ์ (Observe) เป็นขั้นการสังเกตกระบวนการของการปฏิบัติผลของการปฏิบัติ สภาพแวดล้อมและข้อจำกัดในการปฏิบัติโดยใช้เทคนิคในการรวบรวมข้อมูล เช่น จดบันทึกสะสม การใช้บันทึกสนาม การบันทึกและการบรรยาย

พฤติกรรมที่สัมพันธ์กับสิ่งแวดล้อม การวิเคราะห์เอกสาร การใช้เอกสารจากแฟ้มรายงาน การใช้แบบสอบถาม การสัมภาษณ์และอื่น ๆ

ขั้นที่ 4 ขั้นสะท้อนการปฏิบัติ (Reflect) ซึ่งเป็นขั้นสุดท้ายของวงจรการทำวิจัยเชิงปฏิบัติการ คือ การประเมินหรือตรวจสอบกระบวนการ ปัญหา หรือ สิ่งที่เป็นข้อจำกัดที่เป็นอุปสรรคต่อการปฏิบัติ โดยผู้เข้าร่วมวิจัยกับผู้ที่เกี่ยวข้องจะต้องตรวจสอบปัญหาที่เกิดขึ้นในแง่มุมต่าง ๆ ที่สัมพันธ์กับสภาพสังคมและสิ่งแวดล้อมของโรงเรียนและของระบบการศึกษาที่ประกอบกันอยู่โดยผ่านการอภิปรายปัญหาและเป็นพื้นฐานข้อมูลที่จะนำไปสู่การปรับปรุง การวางแผนการปฏิบัติต่อไป

จากแนวคิดและทฤษฎีทั้งหมดสามารถสรุปได้ว่า การวิจัยเชิงปฏิบัติการ (Action Research) เป็นกระบวนการปฏิบัติงาน ทุกคนในหน่วยงานควรนำไปใช้ในการพัฒนางาน เป็นการวิจัยโดยมีผู้ปฏิบัติงานทุกคนต้องมีส่วนร่วมดำเนินการ การวิจัยจะบรรลุผล เป็นแนวทางการนำเอาแนวคิด และทฤษฎีไปสู่การปฏิบัติให้เกิดผลจริงโดยมีกระบวนการขั้นตอนที่ชัดเจนหลายแนวคิด แต่แนวคิดที่ได้รับการปฏิบัติที่ได้ผลดีในปัจจุบันคือ แนวคิดของ (Kemmis and McTaggart) ซึ่งเป็นวงจรคุณภาพ คือ Planing – Action – Observation – Reflection

6.5 ประเภทของการวิจัยปฏิบัติการ

การวิจัยปฏิบัติการแบ่งออกเป็น 3 ประเภท คือ (ประวิต เอราวรรณ์, 2545 : 7 : อ้างอิงมาจาก McKernan, 1996)

1. การวิจัยปฏิบัติการเชิงวิธีการศาสตร์ (Scientific Action Research) เป็นการวิจัยปฏิบัติการที่อาศัยกระบวนการทางวิทยาศาสตร์เป็นวิธีวิจัยหรือวิธีแก้ปัญหา อื่นอย่าง เช่น

1.1 รูปแบบวิจัยปฏิบัติการของ Kurt Lewin มีขั้นตอนคือ การวางแผน (Planning) การค้นหาความจริง (Fact finding) การดำเนินการ (execution) และการวิเคราะห์ผล (analysis)

1.2 รูปแบบวิจัยปฏิบัติการของ Taba – Noel Hilda Taba ซึ่งเป็นนักทฤษฎีหลักสูตรได้ประยุกต์วิธีการของ Dewey ที่มี 5 ขั้นตอน มาใช้กระบวนการพัฒนาหลักสูตรโดยแยกได้เป็น 6 ขั้นตอน คือ 1) ระบุปัญหา 2) วิเคราะห์ปัญหา 3) กำหนดแนวคิด หรือสมมติฐาน 4) ปฏิบัติหรือดำเนินการ 5) ประเมินผลการปฏิบัติ

1.3 รูปแบบวิจัยปฏิบัติการของ Lippitt – Radke ซึ่งมีกระบวนการดังนี้

1.3.1 เริ่มต้นจากกลุ่มที่มีความต้องการที่ค้นหาความรู้ความจริง

1.3.2 ร่วมกันกำหนดว่า อะไรคือสิ่งที่กลุ่มอยากรู้

1.3.3 สร้างเครื่องมือวิจัยที่เป็นวิทยาศาสตร์ขึ้นมา

1.3.4 กำหนดกลุ่มเป้าหมายและทดลองใช้เครื่องมือ

1.3.5 รวบรวมข้อมูลโดยมีการร่วมกันกำกับติดตามอย่างใกล้ชิด

1.3.6 รวบรวมข้อมูลด้านทัศนคติที่เปลี่ยนแปลงไปของผู้ที่เกี่ยวข้อง

เช่น ตั้งคำถามว่ามองสิ่งต่าง ๆ แตกต่างไปจากเดิมหรือไม่เมื่อไม่รู้ความจริง

1.3.7 ร่วมมือกันค้นหาความจริงและนำเสนอความจริงซึ่งอาจต้อง

ใช้เทคนิควิจัยเฉพาะและควรแบ่งงานกันอย่างเสมอภาค

1.3.8 ในบางครั้งข้อค้นพบที่เกิดขึ้นอาจส่งต่อการเปลี่ยนแปลง

ค่านิยมหรือการรู้ทางสังคมของกลุ่มหรือคนใดคนหนึ่ง ซึ่งต้องช่วยกันสำรวจให้พบ

1.3.9 เสนอข้อค้นพบให้กลุ่มอื่นรู้ โดยการสนทนาหรือเขียนเป็น

รายงาน

2. การวิจัยปฏิบัติการ (Practical – Deliberative Action Research)

เป็นการวิจัยปฏิบัติการที่เกี่ยวข้องกับความเข้าใจและปรับปรุงพัฒนาวิธีการปฏิบัติงาน ซึ่งรูปแบบนี้จะเน้นที่การให้เกิดการวิจัยขึ้นจากค่านิยมในการปฏิบัติงาน ผู้ปฏิบัติงานเป็นผู้เริ่มโครงการและบทบาทของผู้วิจัย คือ การกระตุ้น และช่วยให้ผู้ปฏิบัติงานเกิดความเข้าใจและทำการปรับปรุงการปฏิบัติงาน เช่น

2.1 รูปแบบวิจัยปฏิบัติการของ John Elliott จะเน้นวิธีการให้ผู้ปฏิบัติงาน ส่งสะท้อนการพัฒนาตนเอง ในมุมมองของ John Elliott เขาเชื่อว่า การวิจัยปฏิบัติการจะนำไปสู่ การปรับปรุงคุณภาพชีวิตที่ดีในสถานการณ์ทางสังคม

2.2 รูปแบบวิจัยปฏิบัติเชิงอิสระปฏิบัติการของ David Ebbutt ซึ่งเสนอว่า แนวทางที่ดีที่สุดในการคิดเชิงกระบวนการคือ ลำดับขั้นตอนตามวงจรแห่งความสำเร็จ ไม่ใช่ การดำเนินการแบบเกลียว

3. การวิจัยปฏิบัติการเชิงอิสระ (Emancipatory Action Research)

เป็นการวิจัยปฏิบัติการที่เกี่ยวข้องกับการตอบสนองความต้องการขององค์กร โดยมีจุดประสงค์เพื่อสร้างความเข้าใจและปรับปรุงการปฏิบัติโดยกลุ่มผู้วิจัยมีอิสระในการ เสนอญหน้ากับปัญหา และร่วมมือกันแสวงหาวิธีการที่ดีที่สุดที่จะแก้ไข แล้วส่งสะท้อนตนเอง

จากผลการปฏิบัติ เช่น รูปแบบวิจัยปฏิบัติการของมหาวิทยาลัย Deakin หรือการปฏิบัติการตามรูปแบบของ Kemmis และคณะ ซึ่งมีความคิดว่า กระบวนการวิจัยปฏิบัติการมีลักษณะเป็นเกลียว (spiral) ประกอบด้วย การวางแผนการปฏิบัติ การสังเกตผล และการสะท้อนผล กระบวนการวิจัยปฏิบัติการของมหาวิทยาลัย Deakin

ในประเทศออสเตรเลีย Stephen Kemmis ได้นำแนวทางของ Lewin มาประยุกต์ใช้ในการวิจัยปฏิบัติการเพื่อปรับปรุงการจัดการศึกษาของออสเตรเลียจนได้รับและเผยแพร่ไปกว้างขวาง ซึ่งในความคิดของ Kemmis และคณะนั้น การวิจัยปฏิบัติการหรือการวิจัยแบบมีส่วนร่วม และร่วมมือกันเป็นหมู่คณะ จะกระทำคนเดียวไม่ได้เพราะการกระทำเพียงคนเดียวถึงแม้จะเกิดการเปลี่ยนแปลงก็จะทำลายพลังการเปลี่ยนแปลงที่เกิดจากกลุ่ม ดังนั้นในขั้นตอนของการวิจัยปฏิบัติการจึงต้องกำหนดจุดสนใจร่วมกัน เช่น สนใจที่พัฒนาหลักสูตรและวิธีสอนให้มีประสิทธิภาพ หรือพัฒนาให้ผู้เรียนเข้าใจวิธีการทางวิทยาศาสตร์ให้ลึกซึ้ง เมื่อได้จุดสนใจร่วมกันแล้วก็จะนำไปสู่การปฏิบัติที่สำคัญ 4 ประการที่เกี่ยวข้องกันเป็นวงจร คือ

1. การพัฒนาแผนการปฏิบัติเพื่อปรับปรุงสิ่งที่เป็นปัญหา ซึ่งเป็น การปฏิบัติงานที่มีโครงสร้างและแนวทาง การวางแผนต้องมีความยืดหยุ่น และต้องคำนึงถึง การเปลี่ยนแปลงที่จะเกิดขึ้นในอนาคตที่อาจส่งผลกระทบต่อแผนกำหนดไว้ได้
2. การปฏิบัติตามแผน ซึ่งเป็นการดำเนินการตามแนวทางที่ได้ กำหนดไว้อย่างละเอียด รอบคอบ และมีการควบคุมอย่างสมบูรณ์
3. การสังเกตการปฏิบัติ เป็นการบันทึกข้อมูล หลักฐาน หรือร่องรอย ต่าง ๆ อย่างมีวิจารณญาณเกี่ยวกับผลที่ได้จากการปฏิบัติโดยอาจใช้วิธีวัดต่าง ๆ เข้ามาช่วย ซึ่ง สารสนเทศจากการสังเกตนี้จะนำไปสู่การสะท้อนและปรับปรุงการปฏิบัติอย่างเข้าใจและ ถูกทิศทาง
4. การสะท้อนผลการปฏิบัติ เป็นกระบวนการทบทวนการ ปฏิบัติจากบันทึกที่ได้จากการสังเกตว่าได้ผลเป็นอย่างไร มีปัญหาหรือข้อขัดแย้งอย่างไรเพื่อ เป็นพื้นฐานการวางแผนในวงจรต่อไป

ดังนั้น องค์ประกอบที่สำคัญของกระบวนการวิจัยปฏิบัติการของมหาวิทยาลัย Deakin จึงประกอบด้วยจุดสำคัญทั้ง 4 จุด ดังที่กล่าวมา คือ การวางแผน (Plan) การปฏิบัติ (Action) การสังเกตผล (Observation) และการสะท้อนผล (Reflection) ซึ่งมีการเคลื่อนไหว ลักษณะ “เกลียวสว่าน” ไปใน 4 จุด ไม่อยู่นิ่ง และไม่จบลงด้วยตนเอง

7. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

7.1 งานวิจัยในประเทศ

โกเมน ก้วสิทธิ์ (2548 : 79) ได้ศึกษาการพัฒนาส่งเสริมวินัยนักเรียนด้านการประหยัด โรงเรียนชุมชนนาจารย์วิทยา ด้วยกลยุทธ์การนิเทศแบบกัลยาณมิตร พบว่าการสรุปผลการดำเนินการพัฒนาในวงรอบที่ 2 พบว่า จากการพัฒนาวินัยนักเรียนด้านการใช้เวลาว่างให้เป็นประโยชน์ และได้ทำการพัฒนาใหม่ในวงรอบที่ 2 โดยมีการจัดกิจกรรมการประกวดสุดยอดนักเรียนประหยัด และกิจกรรมเพื่อนบอกเพื่อน จึงทำให้การดำเนินงานเพื่อเสริมสร้างวินัยนักเรียนในด้านการประหยัด โรงเรียนชุมชนนาจารย์วิทยา จังหวัดกาฬสินธุ์ มีการดำเนินงานที่มีประสิทธิภาพตามกรอบการประหยัด 2 ด้านพอสรุปได้ ดังนี้

ด้านการใช้เวลาว่างให้เป็นประโยชน์ มีการดำเนินงานในการพัฒนาวินัยนักเรียนด้านกิจกรรมสุดยอดนักเรียนประหยัด นักเรียนส่วนใหญ่สามารถปรับเปลี่ยนพฤติกรรมได้ดี เช่น มีหนี้ออกนอกห้องเรียนไป ไม่แอบเล่นกันในช่วงโมงทำงาน และรู้จักใช้เวลาว่างให้เป็นประโยชน์ แต่จะมีเพียง จำนวน 2 คนที่ยังไม่สามารถปรับเปลี่ยนพฤติกรรมได้ กล่าวคือยังมีการเล่นในช่วงโมงเรียน หรือ ชอบเข้าห้องซั้

ด้านการประหยัดทรัพย์ สิ่งของเครื่องใช้ การดำเนินงานเพื่อเสริมสร้างวินัยในด้านนี้ประสบผลสำเร็จได้เป็นอย่างดีมาก นักเรียนที่เป็นกลุ่มเป้าหมายสามารถมีเงินออมใช้สิ่งของอย่างประหยัด สมุดจดงานสะอาดเรียบร้อย ไม่ฉีกขาด และนักเรียนที่เป็นกลุ่มเป้าหมายมีพฤติกรรมที่ปรับเปลี่ยนไปในทางที่ดีทุกคน

สรุปการดำเนินการพัฒนาในวงรอบที่ 2 โรงเรียนชุมชนนาจารย์วิทยา จังหวัดกาฬสินธุ์ มีการดำเนินงานเพื่อเสริมสร้างวินัยนักเรียนด้านประหยัดเวลา อย่างมีประสิทธิภาพและประสบผลสำเร็จ เป็นที่น่าพอใจ

สุพจน์ คำหงษา (2546 : 102) ได้ศึกษาปัญหาการส่งเสริมวินัยนักเรียนตามทัศนะของผู้บริหารและครูในโรงเรียนมัธยม สังกัดกรมสามัญศึกษา จังหวัดอุดรธานี พบว่าครู-อาจารย์ โดยส่วนรวมและจำแนกตามสถานที่ตั้งทางภูมิศาสตร์ของโรงเรียนเอกชน มีทัศนะเกี่ยวกับปัญหาการส่งเสริมวินัยนักเรียน โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง ยกเว้นครู-อาจารย์ ในโรงเรียนเอกชนที่ตั้งอยู่ในภาคใต้ มีปัญหาอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่าครูอาจารย์ โดยส่วนรวมในภาคเหนือ ภาคกลาง มีทัศนะเกี่ยวกับปัญหาการส่งเสริมวินัย 5 ด้าน อยู่ในระดับมากยกเว้นปัญหา ในด้านการลงโทษ อยู่ในระดับ

ปานกลาง และครู – อาจารย์ ในโรงเรียนเอกชนในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ มีทัศนะเกี่ยวกับปัญหาการส่งเสริมวินัยนักเรียน 4 ด้าน อยู่ในระดับปานกลาง และมีปัญหาอีก 2 ด้าน อยู่ในระดับมาก คือ ด้านความประพฤติ ด้านความรับผิดชอบ

ปัญหาเป็นรายชื่ออยู่ในระดับมาก ในด้านความประพฤติคือ การส่งเสริมให้นักเรียนไม่สูบบุหรี่หรือเสพสิ่งเสพติดอื่น ๆ การส่งเสริมให้นักเรียนรู้จักอ่อนน้อมถ่อมตน มีสัมมาคารวะ และด้านความรับผิดชอบ คือ การส่งเสริมให้ดูแลรักษาความสะอาดของโรงเรียน และการส่งเสริมให้นักเรียนทำงานตามหน้าที่ที่ได้รับมอบหมายจากครูอย่างจริงจัง และรายชื่อที่เป็นปัญหาอยู่ในระดับปานกลางที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด ในด้านการแต่งกาย คือ การส่งเสริมให้นักเรียนไว้ทรงผมตามระเบียบที่โรงเรียนกำหนด ด้านการประหยัดและออม คือ การส่งเสริมให้นักเรียนรู้จักปิดน้ำ-ปิดไฟหลังการใช้ทุกครั้ง ด้านการบำเพ็ญประโยชน์ คือ การส่งเสริมให้นักเรียนรักษาความสะอาด ปราศจากรอยขีดเขียนบน โต๊ะ และด้านการลงโทษ คือ การว่ากล่าวตักเตือนเมื่อนักเรียนไม่รับผิดชอบ หรือทำงานอื่น

ครู-อาจารย์ ที่ปฏิบัติงานในโรงเรียนเอกชนที่ตั้งอยู่ในสภาพภูมิศาสตร์ที่ต่างกัน มีทัศนะเกี่ยวกับปัญหาการส่งเสริมวินัยนักเรียน โดยภาพรวมและเป็นรายด้านทั้ง 6 ด้าน

ปรีชา สังฆรัตน์ (2546 : 104) ได้ศึกษาการพัฒนาวินัยนักเรียน โดยใช้กิจกรรมกลุ่มสัมพันธ์ โรงเรียนคอนปอวิทยา สำนักงานการประถมศึกษาอำเภอศรีบุญเรือง จังหวัดหนองบัวลำภู พบว่า ครูโรงเรียนคอนปอวิทยามีความรู้ความเข้าใจ สามารถสร้างโปรแกรมเพื่อพัฒนาวินัยนักเรียน โดยใช้กิจกรรมกลุ่มสัมพันธ์ได้ 5 กิจกรรม คือ การอภิปราย สถานการณ์จำลอง การแสดงบทบาทสมมติ เกม และการศึกษาเฉพาะกรณี และสามารถนำโปรแกรมกิจกรรมกลุ่มสัมพันธ์ทั้ง 5 กิจกรรม ใช้สอดแทรกในกิจกรรมการเรียนการสอนเพื่อพัฒนาวินัยนักเรียนด้านการตรงต่อเวลา ความซื่อสัตย์ ความรับผิดชอบ ความมีระเบียบได้

พิสมัย สารปรัง (2546 : 117) ได้ศึกษาการปฏิบัติงานการส่งเสริมวินัยนักเรียนของโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา จังหวัดอุบลราชธานี พบว่า บุคลากรโดยส่วนรวมและจำแนกตามสถานภาพ และขนาดโรงเรียนเห็นว่า โรงเรียนมีการปฏิบัติงานการส่งเสริมวินัยนักเรียนของโรงเรียนมัธยมศึกษา โดยภาพรวมและรายด้าน 6 ด้าน อยู่ในระดับมาก โดยด้านที่มีการปฏิบัติงานสูงสุด คือ ด้านตรงต่อเวลา ด้านที่มีการปฏิบัติต่ำที่สุด คือ ด้านการแต่งกาย ปัญหาการปฏิบัติงานการส่งเสริมวินัยนักเรียนของโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา ปัญหาส่วนใหญ่ คือ ครู-อาจารย์ ภายในโรงเรียนไม่ให้ความร่วมมือเอาใจใส่นักเรียนอย่างจริงจัง ในการควบคุมดูแลตรวจการแต่งกายของนักเรียน ก่อนเข้า

ห้องเรียนหรือก่อนการเรียนการสอน นักเรียนขาดความรับผิดชอบ ไม่มีจิตสำนึกในการแสดงความเคารพ และการรักษาความสะอาดของส่วนรวม โรงเรียนขาดการจัดกิจกรรมสร้างจิตสำนึกให้นักเรียนปฏิบัติตามระเบียบข้อบังคับ และแนวปฏิบัติของโรงเรียน และยังพบว่าขาดความร่วมมือเอาใจใส่จากครูในการสร้างเสริมวินัยนักเรียน

7.2 งานวิจัยต่างประเทศ

ครานเลย์ (Cranley .2003 : 405) ได้ศึกษาพฤติกรรมการปฏิบัติในด้านจริยธรรมนักเรียนในโรงเรียนประถมศึกษาในชุมชนเมืองของประเทศไทย การประพฤติกฎปฏิบัติทางด้านจริยธรรมของนักเรียน ประกอบด้วย มาตรการที่โรงเรียนใช้ในการอบรมจริยธรรมของนักเรียน มาตรการที่จะจัดการศึกษาโดยนำเอาจริยธรรมบูรณาการเข้ากับวิชาอื่น และมาตรการเหล่านี้จะเกิดผลอย่างไรต่อนักเรียน การวิจัยนี้ได้กำหนดกรอบความคิดไว้ 6 ด้าน คือ การสอนจริยธรรมเป็นส่วนหนึ่งของหลักสูตรการสอนจริยธรรมในหลักสูตรปกติ การสอนจริยธรรมโดยใช้สถานการณ์ทางประเพณี การสอนจริยธรรมโดยใช้กิจกรรม การสอนที่ต่อเนื่อง การสอนจริยธรรมโดยกำหนดระเบียบ กฎของห้องเรียน การสอนจริยธรรมโดยดำเนินตามนโยบาย และระเบียบของทางราชการ

การวิจัยครั้งนี้ใช้ระยะเวลา 6 เดือนในการเก็บรวบรวมข้อมูล จึงพบว่า การจัดการศึกษาด้านจริยธรรม โดยผู้บริหารและครูเน้นการปลูกฝังความดีงามที่ยึดตามหลักพุทธศาสนา โดยเน้นการควบคุมตนเอง การมีส่วนร่วมตัวที่เป็นแบบอย่างให้กับคนอื่นได้ ความดีโดยวิธีการที่นักเรียนรู้โดยการปฏิบัติ แม้ว่าจะไม่ได้กำหนดไว้อย่างชัดเจนในหลักสูตร สิ่งต้องปฏิบัติต่อกัน การให้เกียรติผู้อื่น เป็นเรื่องที่มีความสำคัญและได้ค้นพบว่าการจัดการเรียนการสอนจริยศึกษา ควรบูรณาการคุณภาพในการจัดการเรียนการสอน จะช่วยให้ นักเรียนเกิดการเรียนรู้ และปฏิบัติได้ ผู้บริหารและครู นอกจากอบรมสั่งสอนควรเป็นแบบอย่างที่ดีการฝึกรอบควรกระทำอย่างต่อเนื่องเพื่อให้เกิดความยั่งยืน อย่างไรก็ตามแม้ว่านักเรียนส่วนใหญ่จะมีความประพฤติที่เหมาะสมตลอดเวลา แต่ก็มึนักเรียนส่วนน้อยที่ต่อต้านในด้านการไม่ยอมเรียน

โบลลิงเกอร์ (Bollinger. 2002 : 2052 - A) ได้ศึกษาผลกระทบของการต่างกายด้วยเครื่องแบบนักเรียนในโรงเรียนทั่ว ๆ ไป และพฤติกรรมด้านระเบียบวินัยของนักเรียนในโรงเรียน ในเมืองโดยมีวัตถุประสงค์เพื่ออธิบายผลกระทบของนโยบายการแต่งกายด้วยเครื่องแบบนักเรียน ในโรงเรียนทั่ว ๆ ไป กับระเบียบวินัยของนักเรียนในโรงเรียนในเมือง

กลุ่มตัวอย่างคือ ครู พ่อแม่ จาก โรงเรียนในเมืองในรัฐเท็กซัส โดยรวบรวมข้อมูลด้วยแบบสำรวจและบันทึกเกี่ยวกับระเบียบวินัยของนักเรียนทั้งสองโรงเรียน ผลการศึกษาพบว่า

1. ไม่มีความสัมพันธ์อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติในโรงเรียนในทั่ว ๆ ไป
2. ไม่มีความสัมพันธ์อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติในโรงเรียนทั่ว ๆ ไปในเขตเมืองที่แต่งตัวเครื่องแบบนักเรียน และไม่ได้แต่งเครื่องแบบนักเรียน
3. ไม่มีความสัมพันธ์อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติระหว่างข้อมูลทางระเบียบวินัยของโรงเรียนจากทั้งสองโรงเรียนในปีการศึกษา 2000 , 2001 และ 2002 ความหมายโดยนัยของการวิจัยก็คือจะ ไม่มีความสัมพันธ์อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติของ นักเรียนในเรื่องของการปรับปรุงนโยบายการแต่งเครื่องแบบระหว่างโรงเรียน แต่ก็มีความสัมพันธ์อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติในเรื่องการปรับปรุงนโยบายการแต่งเครื่องแบบระหว่างโรงเรียนในโรงเรียนเดียวกัน

ฮีตเตอร์ (Heather. 2001 : 209) ได้วิจัยเกี่ยวกับเหตุผลทางจริยธรรมของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย จากพื้นฐานการศึกษาที่หลากหลาย การวิจัยมุ่งประเด็นการศึกษาที่ว่าจัดการศึกษาของโรงเรียน Waldorf ส่งผลต่อการพัฒนาทางจริยธรรมของนักเรียนอย่างไรและระยะเวลาการวิจัยอยู่ระหว่างที่ข้อมูลด้านจริยธรรมของนักเรียนกำลังตกต่ำและไม่เห็นด้วยกับวิธีการที่กำลังดำเนินการอยู่

การวิจัยครั้งนี้ ใช้วิธีการสำรวจการพัฒนาเหตุผลจริยธรรมของนักเรียนแบบสำรวจมีชื่อว่า แบบทดสอบปัญหาทางจริยธรรม และได้ใช้ผลคะแนนเปรียบเทียบของโรงเรียน 3 แห่ง ในเมือง Waldorf คือคะแนนจากโรงเรียนที่มีการสอนคุณธรรมทางศาสนา และคะแนนจากโรงเรียนที่อยู่นอกเมือง Waldorf ที่เป็นโรงเรียนเอกชน มีการทดสอบกลุ่มนักเรียนกลุ่มที่ 4 ที่มีนักเรียนไม่มากนักต่างหาก ซึ่งเป็นนักเรียนที่จบจากโรงเรียนในเมือง Waldorf และมาเข้าเรียนในโรงเรียนใหม่ที่เป็นโรงเรียนเอกชน

ผลจากข้อมูลเชิงคุณภาพ นักเรียนของโรงเรียนในเมือง Waldorf มีคะแนนทางด้าน จริยธรรมสูงกว่านักเรียนโรงเรียนอื่นที่มีการสอนคุณธรรมทางศาสนา แต่นักเรียนชาย และนักเรียนหญิงมีคะแนนเหตุผลทางจริยธรรมไม่แตกต่างกัน

ในการวิจัยเรื่อง “ความกตัญญูและความเป็นธรรม” พบว่า มีข้อจำกัดในการแสดงความกตัญญูด้วยเหตุผลทางด้านคุณธรรมหลายอย่างแต่ก็มีคุณธรรมสำหรับเหตุผลว่าทำไมเราจึงต้องมีความกตัญญู การวิจัยพบว่า ความกตัญญู เป็นแกนของคุณธรรมด้วยว่า ประการแรกคุณธรรมด้านความกตัญญูปรากฏได้ในหลาย ๆ สถานการณ์ในชีวิตประจำวัน

ความกตัญญูนี้เป็นเรื่องที่เราตอบแทนคนอื่นทั้งที่เขาให้ประโยชน์ และทำความเสียหายให้แก่เรา ประการที่สองความคิดในเรื่องความกตัญญูจะให้ความรู้แก่เราในเชิงทฤษฎี ความกตัญญูเกี่ยวข้องกับองค์ประกอบของอารมณ์ เพราะว่าไม่มีใครจะมีความกตัญญูได้หากไม่มีจิตสำนึกในเรื่องความกตัญญู เหตุผลในด้านจริยธรรมในเรื่องความกตัญญูจะส่งเสริมความสำคัญของจริยธรรมในชีวิตประจำวัน ความกตัญญูเป็นคุณธรรมที่เรามุ่งแต่การปฏิบัติในการให้การตอบแทน แต่ไม่ได้เน้นการสร้างจิตสำนึกและความรู้สึกที่มากพอ ประการสุดท้าย ความกตัญญูเป็นเรื่องสำคัญและมีกระบวนการการพัฒนา เป็นเรื่องที่ต้องหลีกเลี่ยงผลที่กระทบต่อเราทั้งทางร่างกายและทางจิตใจ ที่ทำลายความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลอย่างมาก หากพฤติกรรมความกตัญญูลดลง ก็จะทำให้เกิดอันตรายต่อคนอื่น ๆ ทั่วไป

คิม (Kim, 2000 : 2979 – A) ได้ทำการวิจัย ผลการฝึกทางจิตใจของนักศึกษาในสถาบันเทววิทยา โดยกล่าวว่า มนุษย์ที่สมบูรณ์ คือผู้ซึ่งรับรู้สัมพันธ์ภาพด้วยพระเจ้า ด้วยตัวของตนเอง ด้วยเพื่อนและด้วยธรรมชาติ และเพื่อสนับสนุนสัมพันธ์ภาพดังกล่าว ด้วยวิธีการฝึกปฏิบัติด้วยการสวดมนต์ และการศึกษาจากคัมภีร์และเพื่อสนับสนุนสัมพันธ์ภาพด้วยตัวตนเองด้วยการเชื่อในตนเองสำหรับสนับสนุนสัมพันธ์ภาพด้วยเพื่อนก็ด้วยการให้ความรักและกับธรรมชาติ ก็ด้วยการปกป้องธรรมชาติ จากการวิจัยครั้งนี้ ใช้เพื่อนร่วมวางแผนการจัดระเบียบวินัย ในชั้นเรียนมีผลกระทบต่อการจัดระเบียบในชั้นเรียนของลูกและชี้ชัดว่าการพบพ่อพบแม่มีผลกระทบที่แท้จริงต่อพฤติกรรมในชั้นเรียน ซึ่งจากการวิจัยครั้งนี้สนับสนุนถึงความสำคัญในการพบผู้ปกครองเพื่อการพิจารณาวางแผนหรือพัฒนาเกี่ยวกับระเบียบวินัยของนักเรียน สำหรับโรงเรียนอื่น ๆ

เอนคิโซ (Enciso, 2000 : 132) ได้ศึกษาการรับรู้เกี่ยวกับวินัยนักเรียนตามทัศนคติของนักเรียน ครู และผู้บริหาร โดยศึกษาในโรงเรียนระดับกลาง ที่มีนักเรียนประมาณ 1,700 คน ครู 69 คน พฤติกรรมด้านวินัยของนักเรียนคือ พฤติกรรมไม่เหมาะสมและการกล่าวหาที่ก่อให้เกิดอุปสรรคต่อการเรียนของนักเรียนคนอื่น ๆ ในชั้น จากการศึกษาเชิงเอกสารพบว่าความเข้าใจคลาดเคลื่อนเกี่ยวกับการระบุปัญหาวินัยของครูจะต้องรับรู้ก่อนที่ดำเนินการใด ๆ เกี่ยวกับวินัยนักเรียน ผลการศึกษาพบว่า ทั้งครูและนักเรียนไม่มีความรู้สึกว่าการปฏิบัติใด ๆ ต่อปัญหาวินัยนักเรียนมีประสิทธิภาพในการป้องกัน หรือการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมไม่เหมาะสม แต่ผู้บริหารรู้สึกตัวครูเป็นปัจจัยสำคัญในการนำนโยบายการแก้ปัญหาวินัยนักเรียนไปใช้ได้ประสบความสำเร็จ ซึ่งขึ้นอยู่กับประสิทธิภาพในการจัดชั้นเรียน

ของครู และนักเรียนมีความเชื่อว่าผู้ปกครองเป็นปัจจัยสำคัญที่สุดในกระบวนการแก้ไขปัญหาด้านวินัยของนักเรียน

แมคคาเว (Mccaw, 2000 :132) ได้ศึกษากระบวนการและการรับรู้การนำองค์ประกอบหนึ่งของโครงการ ริเริ่มทางพฤติกรรมของรัฐไอโอวา ไปใช้ โดยเน้นการศึกษาความต้องการของนักเรียนด้านสังคม อารมณ์ และพฤติกรรม โดยการเลือกโรงเรียนมาศึกษาและรับการพัฒนาครู โรงเรียนจำนวน 6 โรงเรียน เป็นเวลากว่า 2 ปี เพื่อช่วยคณะครูพัฒนาสิ่งดังกล่าวให้นักเรียนการเก็บรวบรวม ข้อมูลใช้สัมภาษณ์การสังเกตและการสำรวจ ผลการศึกษาพบว่าโรงเรียนมีการทำกลยุทธ์การสอนที่สนับสนุนทักษะทางสังคมไปใช้ โดยมีการให้นิยามความคาดหวังทางพฤติกรรมและได้ปรับปรุงการบังคับใช้สม่ำเสมอ ผู้ปกครองและนักเรียนมีการรับรู้การเปลี่ยนแปลงไปในทางบวก เช่น นักเรียนรับรู้การเปลี่ยนแปลงมากที่สุด ในการปฏิบัติต่อกันและกันด้วยความนับถือ และผู้ปกครองระบุว่าบุตรของตนกำลังเรียนรู้พฤติกรรมและทักษะ และพฤติกรรมทางสังคมที่สำคัญในโรงเรียน ซึ่งด้านความเชื่อ วิธีการสอนและวินัยของนักเรียน มีปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อกระบวนการนำไปใช้ได้แก่ คุณลักษณะของการเปลี่ยนแปลง เช่น ความต้องการและความชัดเจนของท้องถิ่น และปัจจัยภายนอกแนวคิดสำคัญที่สัมพันธ์กับผลของการศึกษารั้งนี้มี 2 ประการ คือ ผู้ระรานแบบเรื้อรัง และข้อสรุปทั่วไปเกี่ยวข้องกับทักษะทางสังคมการรับรู้โดยรวมของครู ผู้บริหาร ผู้ปกครองและนักเรียนก็คือ ความพยายามของทั้งโรงเรียนนี้ส่งผลกระทบต่อบรรดาภาครโรงเรียน ปฏิสัมพันธ์ระหว่างครูกับนักเรียน พฤติกรรมของครูและพฤติกรรมของนักเรียน

ข้อสรุปจากงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาคุณธรรมนักเรียนนับเป็นประโยชน์ต่อการพัฒนานักเรียนในทุก ๆ ด้าน เพราะหากนักเรียนขาดคุณธรรมพื้นฐานที่ดีแล้วยากนักที่จะพัฒนานักเรียนให้ได้เต็มตามศักยภาพ ดังนั้นการดำเนินงานการพัฒนาคุณธรรมพื้นฐาน จึงถือเป็นเรื่องที่สำคัญและเป็นประโยชน์ต่อการพัฒนานักเรียนได้อย่างมีประสิทธิภาพ และเกิดประสิทธิผลต่อการจัดการศึกษาของสถานศึกษาได้เป็นอย่างดี

บทที่ 3

วิธีดำเนินการวิจัย

การพัฒนาคุณธรรมพื้นฐานนักเรียนของโรงเรียนบ้านบัวขาว (วันครู 2500) อำเภอภูผินารายณ์ จังหวัดกาฬสินธุ์ โดยใช้รูปแบบรูปแบบวิจัยปฏิบัติการ (Action-Research) ซึ่งประกอบด้วย 4 ขั้นตอนคือ การวางแผน (Planning) การปฏิบัติ (Action) การสังเกต (Observation) การสะท้อนผล (Reflection) ผู้วิจัยได้เสนอตามลำดับขั้นตอน ดังต่อไปนี้

1. กลุ่มผู้ร่วมวิจัยและกลุ่มผู้ให้ข้อมูล
2. ขั้นตอนการวิจัย
3. เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล
4. การเก็บรวบรวมข้อมูล
5. การจัดกระทำ และการวิเคราะห์ข้อมูล

กลุ่มผู้ร่วมวิจัยและกลุ่มผู้ให้ข้อมูล

การวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้กำหนดขอบเขตของการวิจัยเน้นเฉพาะการพัฒนาคุณธรรมพื้นฐานนักเรียน โรงเรียนบ้านบัวขาว (วันครู 2500) อำเภอภูผินารายณ์ จังหวัดกาฬสินธุ์ ดังนี้

1. กลุ่มผู้ร่วมวิจัยและผู้ให้ข้อมูล
 - 1.1 กลุ่มผู้ร่วมวิจัย มีจำนวน 4 คน ซึ่งได้มาโดยความสมัครใจที่จะเข้าร่วมวิจัย ประกอบด้วย
 - 1.1.1 ผู้วิจัย ซึ่งเป็นผู้บริหารสถานศึกษา
 - 1.1.2 รองผู้อำนวยการโรงเรียน
 - 1.1.3 หัวหน้าฝ่ายปกครอง
 - 1.1.4 หัวหน้าสายชั้นประถมศึกษาปีที่ 5
 2. กลุ่มเป้าหมาย (Target Group) ประกอบด้วย นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 จำนวน 130 คน

3. กลุ่มผู้ให้ข้อมูลเพิ่มเติม จำนวน 40 คน ประกอบด้วย

3.1 ครูโรงเรียนโรงเรียนบ้านบัวขาว(วันครู 2500) อำเภอภูผินารายณ์ ที่เป็นครูผู้รับผิดชอบงานวินัยนักเรียน จำนวน 10 คน

3.2 นักเรียนที่เป็นคณะกรรมการนักเรียน จำนวน 30 คน

ขั้นตอนการวิจัย

การพัฒนาคุณธรรมพื้นฐานนักเรียน ของโรงเรียนบ้านบัวขาว (วันครู 2500) อำเภอภูผินารายณ์ จังหวัดกาฬสินธุ์ ตามกรอบคุณธรรมพื้นฐาน 4 ด้าน คือ ความซื่อสัตย์สุจริต ความซื่อสัตย์และความสามัคคี ภายใต้กลยุทธ์รูปแบบกัลยาณมิตรนิเทศ 4 ขั้นตอน (สุมน อมรวิวัฒน์. 2541 : 219) ได้แก่ 1. การสร้างความศรัทธา 2. การสาธิตรูปแบบการส่งเสริมคุณธรรม 3. การร่วมคิดแลกเปลี่ยนเรียนรู้ 4. การติดตามประเมินผลตลอดกระบวนการโดยใช้วิธีการวิจัยปฏิบัติการ (Action Research) โดยผู้วิจัยได้นำเอาวิธีการและขั้นตอนตามแนวคิดของ Kemmis and Mc Taggart (ประวิต เอรารวรรณ. 2545 : 15 - 16) เป็นกระบวนการในการดำเนินการวิจัยซึ่งประกอบด้วย ขั้นตอนการวางแผน (Planning) ขั้นตอนปฏิบัติการ (Action) ขั้นตอนสังเกต (Observation) ขั้นตอนสะท้อนผล (Reflection) และได้กำหนดระยะเวลาในการดำเนินการวิจัย ระหว่าง เดือนกันยายน 2550 ถึง เดือนธันวาคม พ.ศ. 2550 ได้ดำเนินการดังนี้

1. การวางแผน (Planning) ดำเนินการดังนี้

กลุ่มผู้ร่วมวิจัยได้ร่วมกันวางแผนในการวิจัยอย่างละเอียดทุกขั้นตอน

ดังต่อไปนี้

1.1 ก่อนการพัฒนาได้ศึกษาสภาพปัจจุบันปัญหาการดำเนินงานและปัญหาตามกรอบภารกิจด้านคุณธรรมพื้นฐาน 4 ด้าน โดยวิธีการระดมความคิดแลกเปลี่ยนความคิดเห็นและใช้การวิเคราะห์ระบบโดยเทคนิค (SWOT) ซึ่งวิเคราะห์ โอกาส อุปสรรค ปัจจัยภายนอก และปัจจัยภายในของการพัฒนาคุณธรรมพื้นฐานนักเรียนของโรงเรียน โดยการศึกษารายละเอียดจากแผนงานการดำเนินงานในรอบปีที่ผ่านมา ว่าโครงการที่กำหนดไว้ในแผนงานได้มีการนำไปสู่การปฏิบัติมากน้อยเพียงใด โครงการและกิจกรรมที่มีไว้ในแผนงานได้มีการประเมินผลตามตัวชี้วัดหรือไม่ และศึกษารายละเอียดจากรายงานการประเมินตนเองตามตัวมาตรฐานที่ต้องปรับปรุง ตลอดจนร่วมสนทนาในเรื่องพฤติกรรมของนักเรียนโดยรวม ทั้งนี้กลุ่มผู้ร่วมวิจัยได้กำหนดกรอบในการหาหรือ ทำ SWOT อยู่ 4 ด้าน คือ ซื่อสัตย์สุจริต

ข้อสัคย์ สามัคคี จากการระดมสมอง ปรีกษาหารือ คีกษาเอกสาร และร่วมกันอภิปรายในปัญหาตามกรอบทั้ง 4 ด้าน ดังนี้

ด้านที่ 1 ขยัน พบว่านักเรียนส่วนใหญ่มีพฤติกรรมไม่ชอบอ่านหนังสือ ไม่ตั้งใจเรียนและชอบขาดเรียน

ด้านที่ 2 ประหยัด พบว่า ในด้านนี้นักเรียนมีพฤติกรรมใช้จ่ายสุรุ่ยสุร่าย ใช้สมุดหนังสือเรียนอย่างไม่คุ้มค่า ไม่ปิดน้ำ ปิดไฟและพัดลมในห้องเรียนในช่วงพักกลางวันและหลังเลิกเรียน นอกจากนี้แล้วเวลาใช้น้ำตามก๊อกน้ำในโรงเรียนก็ไม่ปิด หรือปิดก็ไม่สนิท มีการใช้จ่ายเงินซื้อขนมไม่เป็นประโยชน์ ซึ่อยู่ตลอดเวลาไม่ว่าเวลาว่างหรือเวลาเรียน และในเวลาเรียนนักเรียนขออนุญาตครูไปเข้าห้องน้ำ ในขณะที่นักเรียนเดินทางไปกลับเข้าห้องน้ำก็แวะซื้อขนม

ด้านที่ 3 ซื่อสัตย์ ในด้านนี้ นักเรียนโรงเรียนบ้านบัวขาว (วันครู 2500) ประมาณร้อยละ 30 ของนักเรียนทั้งหมด ชอบพูดเท็จ ชอบหยิบฉวยของคนอื่นมาเป็นของตัวเอง ไม่ชอบทำเวรความสะอาดในห้อง ชอบมาโรงเรียนสาย เดินลักสนาม

ด้านที่ 4 สามัคคี ในด้านนี้ นักเรียนโรงเรียนบ้านบัวขาว (วันครู 2500) ประมาณร้อยละ 30 ของนักเรียนทั้งหมดไม่รู้จัคบทบาทหน้าที่ของตนเอง ไม่ค่อยจะยอมรับความคิดเห็นของคนอื่น มีการทะเลาะเบาะแว้ง รังแกเพื่อน ไม่มีการเสียสละ และมีความขัดแย้งกับเพื่อน

จากการศึกษาสภาพปัจจุบันปัญหาการขาดคุณธรรมพื้นฐานของนักเรียนโรงเรียนบ้านบัวขาว (วันครู 2500) กลุ่มผู้ร่วมวิจัยได้ร่วมกันสังเกต สัมภาษณ์ กลุ่มผู้ให้ข้อมูล จึงสรุปสภาพปัจจุบันปัญหาคุณธรรมพื้นฐานนักเรียน ดังนี้

1.1.1 นักเรียนขาดคุณธรรมพื้นฐานในการปฏิบัติตนในด้านความขยัน ความประหยัด ความซื่อสัตย์ และความสามัคคี

1.1.2 ครูไม่มีการกำกับ ดูแล ติดตามนักเรียนอย่างสม่ำเสมอ

1.1.3 ผู้รับผิดชอบในด้านคุณธรรมไม่ดำเนินงานอย่างต่อเนื่อง

1.1.4 แผนการปฏิบัติงานในการพัฒนาด้านคุณธรรมพื้นฐานของนักเรียนขาดความครอบคลุม

1.2 กลยุทธ์ในการพัฒนาคุณธรรมพื้นฐาน นักเรียนโรงเรียนบ้านบัวขาว (วันครู 2500) กลุ่มผู้ร่วมวิจัยได้กำหนดแนวทางการพัฒนาการดำเนินการพัฒนาด้วยกลยุทธ์การนิเทศแบบกัลยาณมิตรนิเทศ (สุนน อมรวิวัฒน์.2541: 219) 4 ขั้นตอน ดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 การสร้างความศรัทธา เป็นการพัฒนาคุณธรรมพื้นฐาน 4 ด้าน ใช้กิจกรรมโฮมรูม ให้ความรู้และสร้างความตระหนักให้กับนักเรียนกลุ่มเป้าหมาย เพื่อให้นักเรียนเห็นความสำคัญของการเป็นบุคคลที่มีคุณธรรมพื้นฐาน และเห็นประโยชน์ของคุณธรรมซึ่งในขั้นตอนนี้จะดำเนินการพัฒนาในทุกวันศุกร์ของคาบเรียนสุดท้าย ครูผู้ร่วมวิจัย เป็นผู้ดำเนินการร่วมกับนักเรียนกลุ่มเป้าหมาย ให้ความรู้และแลกเปลี่ยนแนวคิดในการประพฤติปฏิบัติตนให้เป็นคนมีคุณธรรมพื้นฐานจนได้ข้อสรุป

ขั้นตอนที่ 2 การสาธิตรูปแบบการส่งเสริมคุณธรรมพื้นฐาน 4 ด้าน เพื่อให้ได้นักเรียนที่มีความประพฤติดี เพื่อเป็นตัวอย่างในการสาธิตการประพฤติปฏิบัติตนแก่นักเรียนทั่วไป โดยกลุ่มผู้ร่วมวิจัย ได้จัดกิจกรรมประกวดนักเรียนตัวอย่างที่มีความประพฤติ และพฤติกรรมที่เป็นคนที่มีความขยัน ความประหยัด ความซื่อสัตย์และความสามัคคี ทั้งนี้ในการประกวดนักเรียนตัวอย่าง ในครั้งนี้ นักเรียนกลุ่มเป้าหมาย จะต้องเป็นผู้ดำเนินการสำรวจหา นักเรียนในโรงเรียนบ้านบัวขาว (วันครู 2500) ที่มีคุณลักษณะตามกรอบการประกวด แล้วนำเสนอรายชื่อเพื่อประกาศเกียรติคุณหน้าเสาธงเพื่อให้เพื่อนนักเรียนเห็นเป็นตัวอย่างในการประพฤติปฏิบัติตนในวันจันทร์ ทุกวันจันทร์ต้นสัปดาห์ ใช้เวลา 1 เดือน ติดต่อกัน

ขั้นตอนที่ 3 การร่วมคิดแลกเปลี่ยนเรียนรู้ ขั้นตอนนี้ใช้กิจกรรมเพื่อนบอกเพื่อน ขั้นตอนนี้กลุ่มผู้ร่วมวิจัย ได้ชี้แจงแนวทาง วิธีการจัดกิจกรรมเพื่อนบอกเพื่อน แก่นักเรียนตัวอย่าง เพื่อให้นักเรียนตัวอย่างมีความเข้าใจในวิธีการและแนวทางในการจัดกิจกรรม เช่น การทำความดีรายวัน การบอกต่อกันในการทำความดีระหว่างนักเรียนตัวอย่างกับเพื่อน ได้แก่ การบอกกันในการทำความสะอาด การบอกกันระหว่างเพื่อนไม่หนีชั่วโมงเรียนไปซื้อขนม การช่วยกันปิดน้ำปิดไฟหลังจากการใช้แล้ว ซึ่งในการจัดกิจกรรมดังกล่าวนี้ กำหนดว่านักเรียนตัวอย่างต้องมีกิจกรรมเพื่อนบอกเพื่อนคนละไม่ต่ำกว่า 2-3 กิจกรรมต่อหนึ่งสัปดาห์ จากนั้นนักเรียนตัวอย่างรวบรวมผลการจัดกิจกรรมเพื่อนบอกเพื่อนรายงานต่อนักเรียนกลุ่มเป้าหมายเพื่อนักเรียนกลุ่มเป้าหมายจะได้รายงานต่อครูกลุ่มผู้ร่วมวิจัย ใช้เวลาพักเที่ยง เป็นระยะเวลาดำเนินการ

ขั้นตอนที่ 4 การติดตามประเมินผลตลอดกระบวนการ ในขั้นตอนนี้กลุ่มผู้ร่วมวิจัยได้ดำเนินการประเมินผลการดำเนินงานตามกิจกรรมต่างๆตามข้อมูลที่รวบรวมได้ตั้งแต่ขั้นตอนที่ 1 ถึงขั้นตอนที่ 3 โดยการรวบรวมข้อมูลเพื่อประเมินผลการพัฒนาคุณธรรมพื้นฐานนักเรียน ครูกลุ่มผู้ร่วมวิจัยได้รวบรวมข้อมูลตามกิจกรรมที่รวบรวมมาได้แล้วสรุปผล

เพื่อประกาศผลการดำเนินการพัฒนาคุณธรรมนักเรียนให้เป็นที่ประจักษ์ หลังจากการพัฒนาแต่ละด้านตามกรอบงาน 4 ด้าน คือ ความซื่อสัตย์ การประหยัด ความซื่อสัตย์ และความสามัคคี

1.3 แผนปฏิบัติการ (Action plan) กลุ่มผู้ร่วมวิจัยได้กำหนดรายละเอียดของกิจกรรมการปฏิบัติงาน กำหนดเป้าหมาย ระยะเวลาในการดำเนินกิจกรรม วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล เครื่องมือที่ใช้เก็บข้อมูล และผู้ให้ข้อมูล โดยเสนอตั้ง ตารางที่ 2 ดังนี้

มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
RAJABHAT MAHASARAKHAM UNIVERSITY

ตารางที่ 2 แผนปฏิบัติการพัฒนาคุณธรรมพื้นฐานนักเรียนของ โรงเรียนบ้านบัวขาว (วันครู 2500) อำเภอภูพานารายณ์ จังหวัดกาฬสินธุ์

กิจกรรม	เป้าหมาย	ระยะเวลา	ผู้เกี่ยวข้อง	วิธีเก็บรวบรวมข้อมูล	เครื่องมือที่ใช้เก็บรวบรวมข้อมูล	ผู้ให้ข้อมูล
การสร้างศรัทธา การสร้างความตระหนัก - กิจกรรมประชุม	- เพื่อให้กลุ่มเป้าหมายเข้าใจและเห็นความสำคัญของคุณธรรมพื้นฐาน - เพื่อทราบปัญหาและหาแนวทางในการแก้ไข - กำหนดประเด็นการพัฒนา	ก.ย.50	- ผู้วิจัย - กลุ่มผู้ร่วมวิจัย - กลุ่มผู้ให้ข้อมูล	- บันทึกการประชุม - สัมภาษณ์ - สอบถาม	- แบบบันทึก - แบบสัมภาษณ์ - แบบสังเกต	- ผู้ร่วมวิจัย - ผู้ร่วมวิจัย - ผู้ให้ข้อมูล
การสาธิตรูปแบบ - กิจกรรมประกวด นักรียนตัวอย่าง	- เพื่อให้กลุ่มเป้าหมายได้เห็นวิธีการและรูปแบบการปฏิบัติตนให้มีคุณธรรมตลอดจนเข้าร่วมกิจกรรมประกวดนี้ก็เรียนตัวอย่าง - เพื่อให้กลุ่มเป้าหมายได้แสดงออกทางคุณธรรมและเข้าร่วมกิจกรรมการแข่งขัน	ก.ย.50	- กลุ่มผู้ร่วมวิจัย - ผู้ให้ข้อมูล - กลุ่มเป้าหมาย	- การสัมภาษณ์ - การสังเกต - จากการประชุม พฤติกรรมด้านการ ประหยัดของกลุ่ม เป้าหมาย	- แบบสัมภาษณ์ - แบบสังเกต - แบบประเมินพฤติ กรรมด้านการ ประหยัด	- ผู้ร่วมวิจัย - ผู้ให้ข้อมูล - กลุ่มเป้าหมาย

ตารางที่ 2 (ต่อ)

กิจกรรม	เป้าหมาย	ระยะเวลา	ผู้เกี่ยวข้อง	วิธีเก็บรวบรวมข้อมูล	เครื่องมือที่ใช้เก็บรวบรวมข้อมูล	ผู้ให้ข้อมูล
3.การแลกเปลี่ยนเรียนรู้ - กิจกรรมเพื่อนบอกเพื่อน	-เพื่อให้กลุ่มเป้าหมายได้เข้าใจและสามารถดำเนินการตามวิธีการและแนวทางการที่ดำเนินกิจกรรมคุณธรรมทั้ง 4 ด้าน	ก.ย.50	-กลุ่มผู้ร่วมวิจัย -ผู้ให้ข้อมูล -กลุ่มเป้าหมาย	-การสัมภาษณ์ - การสังเกต - การบันทึก	-แบบสัมภาษณ์ -แบบสังเกต -แบบบันทึก	-ผู้ร่วมวิจัย -ผู้ให้ข้อมูล -กลุ่มเป้าหมาย
4.การติดตามผลและประเมินผลตลอดกระบวนการ	-เพื่อประเมินผลการดำเนินงาน การเสริมสร้างวินัยด้านประหัตถ์ของกลุ่มเป้าหมายทั้ง 2 ด้าน	ธ.ค.50	-กลุ่มผู้ร่วมวิจัย -กลุ่มเป้าหมาย	- การสัมภาษณ์ -การสังเกต -การบันทึก	-แบบสัมภาษณ์ -แบบสังเกต -แบบบันทึก	-กลุ่มผู้ร่วมวิจัย -กลุ่มเป้าหมาย

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้กลุ่มผู้ร่วมวิจัยได้ดำเนินการสร้างเครื่องมือดังนี้

1. ประเภทและลักษณะของเครื่องมือ

1.1 แบบประเมิน ใช้ประเมินตามกิจกรรมประกวดนักเรียนตัวอย่างตามกรอบการพัฒนาทั้ง 4 ด้าน

1.2 แบบสังเกต เป็นแบบสังเกตแบบไม่มีส่วนร่วมใช้สังเกตการปฏิบัติกิจกรรมของกลุ่มผู้ร่วมวิจัยและกลุ่มเป้าหมาย

1.3 แบบสัมภาษณ์ เป็นแบบสัมภาษณ์ความรู้ ความเข้าใจ ในการดำเนินงาน

1.4 แบบบันทึกประจำวัน เป็นการบันทึกรายละเอียดการปฏิบัติกิจกรรมประจำวันแต่ละวันของผู้วิจัยในการดำเนินงานพัฒนา

2. วิธีสร้างเครื่องมือ

การสร้างเครื่องมือในการวิจัย ผู้วิจัยดำเนินการตามขั้นตอน ดังนี้

2.1 แบบประเมิน ดำเนินการสร้างดังนี้

2.1.1 ศึกษาเอกสารเกี่ยวกับการพัฒนาคุณธรรมพื้นฐาน

2.1.2 ศึกษาหลักเกณฑ์ รูปแบบ และวิธีการสร้างเครื่องมือแบบประเมินจากตำราการวิจัยของ บุญชม ศรีสะอาด (2543 : 50 - 57) โดยใช้แบบประเมินมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale)

2.1.3 สร้างเครื่องมือตามที่วิจัย ให้ครอบคลุมขอบเขตการวิจัย นำเครื่องมือที่ศึกษานำเสนออาจารย์ที่ปรึกษา เพื่อตรวจสอบความถูกต้อง และเหมาะสม ตลอดจนการขอคำแนะนำปรับปรุงแก้ไขที่ปรับปรุงแก้ไขแล้ว ไปทดลองใช้เพื่อตรวจสอบคุณภาพ

2.1.4 นำเครื่องมือเสนอผู้มีประสบการณ์ตรวจสอบแก้ไข ผู้มีประสบการณ์ได้แก่

1) นายกิตติศักดิ์ อารมณเสิต ผู้อำนวยการโรงเรียนกุศลิม-วิทยาสาร สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษากาฬสินธุ์ เขต 3 การศึกษา กศ.ม. (การบริหารการศึกษา)

2) นางพรทิพย์ สามารถ ผู้อำนวยการโรงเรียนบ้านโคกเจริญ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษากาฬสินธุ์ เขต 1 การศึกษา กศ.ม. (การบริหารการศึกษา)

3) นางเลิศสิทธะ สุรสิทธิ์ ศึกษานิเทศก์ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาภาคเหนือ เขต 1 การศึกษา กศ.ม. (การวิจัย)

4) นางประภาวดี มงเพชร ครูเชี่ยวชาญ สาขาภาษาไทย โรงเรียนสมเด็จพระพิทยาคม อำเภอสมเด็จ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาภาคเหนือ เขต 3

3. เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลเพื่อสะท้อนผลการปฏิบัติการ
ดำเนินการสร้างดังนี้

3.1 แบบบันทึกการสังเกต

3.1.1 ศึกษารูปแบบการสร้างแบบบันทึกการสังเกตผลการ
ปฏิบัติงาน

3.1.2 กำหนดขอบข่ายของสิ่งที่ต้องการบันทึกจากการสังเกตในแต่ละ
ครั้ง

3.1.3 นำเสนออาจารย์ที่ปรึกษาและผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบแก้ไข

3.1.4 ปรับปรุงตามข้อเสนอแนะ

3.1.5 นำไปใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลสำหรับการสะท้อนผล

3.2 แบบสัมภาษณ์ เป็นการสัมภาษณ์ที่ผู้วิจัยใช้ในการสัมภาษณ์ระหว่าง
การปฏิบัติงานและหลังการปฏิบัติงานในแต่ละวงจร มีลักษณะเป็นคำถามปลายเปิดเพื่อ
เปิดโอกาสให้กลุ่มผู้ร่วมวิจัยได้แสดงความคิดเห็นและความรู้สึกของตนเอง มีการสร้างดังนี้

3.2.1 ศึกษารูปแบบการสร้างแบบสัมภาษณ์

3.2.2 กำหนดขอบข่ายที่ต้องการสัมภาษณ์

3.2.3 สร้างแบบสัมภาษณ์ตามกรอบ

3.2.4 นำเสนออาจารย์ที่ปรึกษาและผู้เชี่ยวชาญพิจารณา

3.2.5 ปรับปรุงแก้ไขตามข้อเสนอแนะ

3.2.6 นำไปใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลในขั้นการสะท้อนผล

3.3 แบบบันทึกประจำวัน

3.3.1 ศึกษารูปแบบการสร้างแบบบันทึกประจำวัน

3.3.2 กำหนดขอบข่ายการบันทึก

3.3.3 สร้างแบบบันทึกตามกรอบนำเสนออาจารย์ที่ปรึกษาและผู้เชี่ยวชาญ
พิจารณาปรับปรุงแก้ไขตามข้อเสนอแนะนำไปใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลในขั้นการสะท้อนผล

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลดังนี้

1. เริ่มดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลการพัฒนาคุณธรรมพื้นฐานนักเรียนตามกิจกรรมในชั้นตอนต่าง ๆ ตามกรอบกลยุทธ์ 4 ชั้นตอนกับผู้ร่วมวิจัย ด้วยวิธีสัมภาษณ์ สังเกต และการจดบันทึก การดำเนินกิจกรรมของผู้ร่วมวิจัย
2. การประเมิน ใช้แบบประเมินกับกลุ่มเป้าหมายเพื่อที่จะได้ข้อมูลในการประกวดกิจกรรมนักเรียนตัวอย่าง
3. การสังเกต เป็นการบันทึกการสังเกตในระหว่างการปฏิบัติงานของกลุ่มผู้ร่วมวิจัย
4. การสัมภาษณ์ เป็นการสัมภาษณ์กลุ่มผู้ร่วมวิจัยเกี่ยวกับสภาพปัจจุบันปัญหาในการพัฒนาคุณธรรมพื้นฐานนักเรียน และสัมภาษณ์กับกลุ่มผู้ร่วมวิจัยเกี่ยวกับการพัฒนาคุณธรรมพื้นฐานนักเรียน
5. การบันทึกประจำวัน เป็นการจดบันทึกส่วนตัวของผู้วิจัย เกี่ยวกับเหตุการณ์ต่าง ๆ ประจำวันที่เกี่ยวข้องกับการปฏิบัติกิจกรรมในชั้นตอนต่าง ๆ ของการพัฒนาคุณธรรมพื้นฐานนักเรียน

การจัดกระทำและการวิเคราะห์ข้อมูล

การจัดกระทำและการวิเคราะห์ข้อมูล ดำเนินการดังต่อไปนี้

1. นำข้อมูลที่รวบรวมจากแบบบันทึก ผลการสัมภาษณ์ มาวิเคราะห์จากข้อมูลการดำเนินกิจกรรมแต่ละกิจกรรมในแผนการวิจัย มาจัดหมวดหมู่ตามกรอบแนวคิดการพัฒนาคุณธรรมพื้นฐานนักเรียน โดยแยกระหว่างข้อมูลเชิงปริมาณ และข้อมูลเชิงคุณภาพ
2. การตรวจสอบคุณภาพข้อมูลแบบหลายมิติ (Triangulation) ในการวิจัยครั้งนี้ เป็นการตรวจสอบหลายมิติด้านวิธีการและเครื่องมือที่ใช้เป็นการเก็บข้อมูลด้วยแบบบันทึก แบบสังเกต และแบบสัมภาษณ์
3. ศึกษาและทำความเข้าใจข้อมูลที่รวบรวมมาได้ทั้งหมด หลาย ๆ ครั้ง (Read and Re-read) เพื่อหาความสัมพันธ์ของข้อมูล การพัฒนาคุณธรรมพื้นฐานนักเรียน ในลักษณะใดลักษณะหนึ่งในการกำหนดทิศทาง (Trend) แล้ววิเคราะห์และแปลผล โดย อิงกรอบการวิจัย แล้วนำเสนอโดยการบรรยายเชิงพรรณนาวิเคราะห์

บทที่ 4

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

เพื่อพัฒนาคุณธรรมพื้นฐานนักเรียนของโรงเรียนบ้านบัวขาว (วันครู 2500) อำเภอภูมินารายณ์ จังหวัดกาฬสินธุ์ โดยอาศัยหลักการวิจัยปฏิบัติการมาใช้ในการพัฒนา
ขอนำเสนอตามลำดับ ดังต่อไปนี้

1. การดำเนินการพัฒนาในวงรอบที่ 1
2. การสะท้อนผลการพัฒนาในวงรอบที่ 1
3. การดำเนินการพัฒนาในวงรอบที่ 2
4. การสะท้อนผลการพัฒนาในวงรอบที่ 2

การดำเนินการพัฒนาในวงรอบที่ 1

1. การศึกษาสภาพปัจจุบันและปัญหา

1.1 ศึกษาสภาพปัจจุบันปัญหาของการพัฒนาคุณธรรมพื้นฐานนักเรียนของโรงเรียนบ้านบัวขาว (วันครู 2500) อำเภอภูมินารายณ์ จังหวัดกาฬสินธุ์ ทำให้เห็นความสำคัญของการพัฒนาคุณธรรมพื้นฐานของนักเรียน กลุ่มผู้ร่วมวิจัย จึงร่วมกันสะท้อนปัญหาพร้อมกำหนดแนวทางในการพัฒนาคุณธรรมพื้นฐานของนักเรียนตามกรอบ 4 ด้านดังนี้ ความซื่อสัตย์ ความซื่อสัตย์ และความสามัคคี ใช้วงรอบวิจัยปฏิบัติการ 4 ขั้นตอนเป็นแนวทางในการพัฒนาพัฒนา ประกอบด้วย การวางแผน การปฏิบัติ การสังเกต และ การสะท้อนผล ดำเนินการพัฒนาคุณธรรมพื้นฐานนักเรียนในเดือนกันยายน พ.ศ. 2550 ถึงเดือน ธันวาคม 2550 ใช้กลยุทธ์ในการพัฒนาคือ กลยุทธมิตรนิเทศ 4 ขั้นตอน เริ่มที่ขั้นตอนกิจกรรมประชุมและระดมความคิดเพื่อที่จะได้กำหนดแนวทางในการสร้างความศรัทธาให้แก่กลุ่มเป้าหมายในการสร้างคุณลักษณะคุณธรรมพื้นฐานของนักเรียนทั้ง 4 ด้าน โดยมีเป้าหมายเพื่อให้กลุ่มเป้าหมายมีความเข้าใจ เห็นความสำคัญในเรื่องความซื่อสัตย์ ความซื่อสัตย์ และความสามัคคีของนักเรียน ตลอดจนเพื่อทราบปัญหาและกำหนดกรอบประเด็นในการพัฒนาทั้งนี้กลุ่มผู้ร่วมวิจัยต้องร่วมกันศึกษาสภาพการพัฒนาและระดมความคิดในการศึกษาสภาพปัจจุบันปัญหา เริ่มประชุมในวันที่ 8 กันยายน 2550 ณ ห้องประชุมเล็ก

โรงเรียนบ้านบัวขาว (วันครู 2500) โดยมีการศึกษารายละเอียด เริ่มจากการศึกษาสภาพ ปัจจุบันปัญหาของการพัฒนาคุณธรรมพื้นฐานนักเรียนทั้ง 4 ด้าน คือ ความขยัน ความประหยัด ความซื่อสัตย์และความสามัคคี ของนักเรียน โดยได้ข้อสรุปดังนี้

ด้านที่ 1 ความขยัน พบว่า นักเรียนส่วนใหญ่มีพฤติกรรมไม่ชอบอ่านหนังสือ ไม่ตั้งใจเรียนและชอบขาดเรียน

ด้านที่ 2 ความประหยัด ในด้านนี้ นักเรียนของโรงเรียน มีพฤติกรรมที่ส่งถึงการขาดวินัยอย่างมาก คือ มีพฤติกรรมไม่ประหยัดการใช้เงินเงิน ใช้สมุดหนังสือเรียนอย่างไม่คุ้มค่า ไม่ปิดน้ำ ปิดไฟ และพัดลมไม่ปิดไฟ และพัดลมในห้องเรียนในช่วงพักกลางวัน และหลังเลิกเรียน นอกจากนี้แล้วเวลาใช้น้ำตามก๊อกน้ำในโรงเรียนก็ไม่ปิด หรือปิดก็ไม่สนิท มีการใช้จ่ายเงินซื้อขนมไม่เป็นประโยชน์ และซื้ออยู่ตลอดเวลาไม่ว่าเวลาว่างหรือเวลาเรียน โดยในเวลาเรียนนักเรียนขออนุญาตครูไปเข้าห้องน้ำ ในขณะที่นักเรียนเดินทางไป - กลับเข้าห้องน้ำก็แะซื้อขนม หรือ ซื้อสิ่งของที่ไม่จำเป็น ใช้จ่ายเงินสุรุ่ยสุร่าย

ด้านที่ 3 ความซื่อสัตย์ ในด้านนี้ นักเรียนโรงเรียนบ้านบัวขาว (วันครู 2500) ประมาณร้อยละ 30 ของนักเรียนทั้งหมด ไม่ชอบทำเวรความสะอาดในห้อง ครูต้องคอยกำกับดูแลอยู่เสมอ ในการมาโรงเรียน ชอบมาโรงเรียนสาย เดินลัดสนาม

ด้านที่ 4 ความสามัคคี ในด้านนี้ นักเรียนโรงเรียนบ้านบัวขาว (วันครู 2500) ประมาณร้อยละ 30 ของนักเรียนทั้งหมด ไม่รู้จักบทบาทหน้าที่ของตนเอง ไม่สามารถแก้ปัญหาความขัดแย้งระหว่างเพื่อนได้

จากการศึกษาสภาพปัจจุบันปัญหาการขาดคุณธรรมพื้นฐานของนักเรียน โรงเรียนบ้านบัวขาว (วันครู 2500) กลุ่มผู้ร่วมวิจัยได้ร่วมกันสังเกต สัมภาษณ์ กลุ่มผู้ให้ข้อมูล จึงสรุปสภาพปัจจุบันปัญหาคุณธรรมพื้นฐานนักเรียน ดังนี้

1. นักเรียนขาดคุณธรรมพื้นฐานในการปฏิบัติตนในด้าน ความขยัน ความประหยัด ความซื่อสัตย์ และความสามัคคี
2. ครูไม่มีการกำกับ ดูแล ติดตามนักเรียนอย่างสม่ำเสมอ
3. ผู้รับผิดชอบในด้านคุณธรรมไม่ดำเนินงานอย่างต่อเนื่อง
4. แผนการปฏิบัติงานในการพัฒนาคุณธรรมพื้นฐานของนักเรียนขาดความครอบคลุม

1.2 ศึกษาความเป็นไปได้และความเหมาะสมของการพัฒนาคุณธรรมพื้นฐานของนักเรียนโรงเรียนบ้านบัวขาว (วันครู 2500) กลุ่มผู้ร่วมวิจัยได้ร่วมกันอภิปราย โดยมีความคิดเห็นร่วมกันว่า การที่จะให้การดำเนินงานเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ ครูผู้รับผิดชอบงานวินัยนักเรียนจำเป็นต้องมีการกำกับ ติดตามดูแลดำเนินงานอย่างต่อเนื่อง ใช้กิจกรรมที่เสริมสร้างการที่จะทำให้การพัฒนาเป็นไปอย่างต่อเนื่อง และกำหนดแนวทางตลอดจนกิจกรรมให้ชัดเจนเพื่อที่จะให้นักเรียน ได้มีแนวทางที่จะปฏิบัติกิจกรรมนั้นอย่างสม่ำเสมอและต่อเนื่อง อันเป็นภารกิจหลักของครูผู้รับผิดชอบจึงร่วมกันกำหนดกิจกรรม ในการพัฒนาคุณธรรมพื้นฐานนักเรียนของนักเรียนขึ้น

1.3 กิจกรรมที่กลุ่มเป้าหมายสนใจ กลุ่มผู้ร่วมวิจัย ได้ระดมความคิดเห็นในที่ประชุมอย่างกว้างขวางในส่วนที่เป็นกิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับความต้องการของกลุ่มเป้าหมาย ตามกรอบการพัฒนา ทั้ง 4 ด้าน

1.4 กำหนดเป้าหมาย วิธีการ ในการพัฒนาคุณธรรมพื้นฐานนักเรียน ที่ประชุมมีความเห็นว่าควรดำเนินการในส่วนนักเรียนในชั้นใดชั้นหนึ่งก่อน ที่ประชุมมีมติให้ชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 เป็นกลุ่มเป้าหมายที่จะใช้เป็นกลุ่มตัวอย่างในการพัฒนาตามกรอบงานทั้ง 4 ด้าน โดยมีกิจกรรมที่จะใช้การพัฒนาตามกรอบงานคือ กิจกรรมโฮมรูม กิจกรรมประกวดนักเรียนตัวอย่าง กิจกรรมเพื่อนบอกเพื่อน

1.5 สรุปผลการประชุม ที่ประชุมมีมติเห็นด้วยกับการที่จะพัฒนาคุณธรรมพื้นฐานนักเรียนตามกิจกรรมที่นำเสนอ

จากการสังเกต การรับฟังความคิดเห็นในที่ประชุมและการสัมภาษณ์ ผู้ร่วมวิจัยแล้ว พบว่า ผู้ร่วมวิจัยมีความต้องการที่จะให้มีการดำเนินงานอย่างต่อเนื่องตามกิจกรรมใหม่ที่กำหนด ปรากฏตามตัวอย่างข้อมูลที่รวบรวมมาได้ดังนี้

“...สาเหตุใหญ่ของการพัฒนาคุณธรรมนักเรียนได้นั้น ครูผู้รับผิดชอบงานจะต้องมีความต่อเนื่องในการดำเนินงาน...”

(รองผู้อำนวยการโรงเรียน. 8 กันยายน 2550 : สัมภาษณ์)

“การพัฒนาคุณธรรมพื้นฐานนักเรียนในปัจจุบันไม่มีการประเมินผล
การดำเนินงานเลย...”

(หัวหน้าฝ่ายปกครอง. 8 กันยายน 2550 : สัมภาษณ์)

“...หากจะให้การพัฒนาคุณธรรมนักเรียนมีประสิทธิภาพควรทดลองเป็นรายชั้น
ก่อน...”

(ครูประจำชั้นประถมศึกษาปีที่ 5. 8 กันยายน 2550 : สัมภาษณ์)

“...ในการดำเนินกิจกรรมของผู้ร่วมวิจัยในวันที่ 8 กันยายน 2550 ใน ขั้นตอน
การสร้างควมสร้างศรัทธาในกิจกรรมประชุม ทำให้ทราบถึงปัญหาของผู้ร่วมวิจัยที่ได้ให้
รายละเอียดโดยการแลกเปลี่ยนความคิดเห็นและแสดงเหตุผลตลอดจนร่วมกันค้นหาสาเหตุของ
ปัญหาและกำหนดแนวทางในการแก้ไขการพัฒนาคุณธรรมพื้นฐานนักเรียนทั้ง 4 ด้าน ให้มี
ประสิทธิภาพนั้นต้องมีการดำเนินการอย่างต่อเนื่อง และมีการประเมินผลทุกครั้ง...”

(ผู้วิจัย. 8 กันยายน 2550 : แบบบันทึกประจำวัน)

สรุปผลจากการดำเนินการประชุม ทำให้ผู้ร่วมวิจัยได้ทราบถึงปัญหาและสาเหตุ
ของปัญหาเพื่อที่จะได้นำปัญหาเหล่านั้น ไปพัฒนาคุณธรรมพื้นฐานนักเรียนต่อไป

2. การพัฒนาคุณธรรมพื้นฐานนักเรียน ตามกรอบ 4 ด้าน

2.1 ความขยัน การพัฒนาคุณธรรมพื้นฐานนักเรียนในด้านความขยัน ดำเนินการ ดังนี้

ขั้นตอนการสร้างควมตระหนัก ดำเนินการในวันที่ 11 กันยายน 2550
ใช้กิจกรรมโฮมรูม มีการบรรยายประกอบการให้นักเรียนร่วมแสดงความคิดเห็น มุ่งเน้นให้
นักเรียนเห็นว่าการชอบอ่านหนังสือ การเข้าใช้ห้องสมุด การตั้งใจเรียนและการไม่ขาดเรียน
เป็นสิ่งที่ดีและควรอย่างยิ่งที่นักเรียนจะได้ประพฤติปฏิบัติตน ในขณะที่ทำกิจกรรมโฮมรูม
ครูผู้ร่วมวิจัยให้นักเรียนมีการระดมความคิด ระดมสมองร่วมกันหาข้อสรุปถึงผลดีในการเป็น
คนขยัน แล้วร่วมกันอภิปรายจากการระดมความคิด

จากการสังเกต ของผู้วิจัย พบว่า นักเรียนที่เป็นกลุ่มเป้าหมายมีความเข้าใจและ
สนใจในการร่วมกิจกรรมกับครูผู้ร่วมวิจัย เป็นอย่างดี มีความกระตือรือร้น ให้ความร่วมมือใน
การระดมความคิดปรากฏตามตัวอย่างข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์นักเรียนที่เป็นกลุ่มเป้าหมาย
ดังต่อไปนี้

“...หนูว่าหากจะให้ให้นักเรียนมีความขยันคุณครูต้องคอยช่วยดูนักเรียนด้วย ว่าหากมีนักเรียนไม่ปฏิบัติตามข้อตกลงที่ทางโรงเรียนกำหนดไว้ ก็ให้คุณครูลงโทษได้เลย...”
(นักเรียนคนที่ 1. 11 กันยายน 2550 : สัมภาษณ์)

“...ผมว่าครูควรตรวจการบ้านนักเรียนทุกวันครับ นักเรียนคนใดไม่ทำการบ้านให้ตีได้เลยครับ...”
(นักเรียนคนที่ 2. 11 กันยายน 2550 : สัมภาษณ์)

“...หนูเห็นว่าการเข้าห้องสมุดดีมากเลย แต่ก่อนหนูไม่รู้ด้วยซ้ำว่าทำไมครูถึงให้เราเข้าห้องสมุด...”
(นักเรียนคนที่ 3. 11 กันยายน 2550 : สัมภาษณ์)

“...ผมว่าควรมีรางวัลให้คนมาโรงเรียนแต่เช้านะครับ ...”
(นักเรียนคนที่ 4. 11 กันยายน 2550 : สัมภาษณ์)

“...การพัฒนาคุณธรรมด้านความขยันตามขั้นตอนการสร้างความสำเร็จด้วยกิจกรรมโฮมรูม พบว่า นักเรียนเห็นความสำคัญของการประพฤติปฏิบัติตนให้เป็นคนขยันได้เป็นอย่างดี นักเรียนมีความกระตือรือร้นในการร่วมกิจกรรม....”
(ผู้วิจัย. 11 กันยายน 2550 : แบบบันทึกประจำวัน)

สรุปผลในขั้นตอนนี้กลุ่มเป้าหมายมีการร่วมกิจกรรมได้ดีมาก มีความกระตือรือร้น มีความต้องการที่จะปฏิบัติตนตนในการมาโรงเรียนแต่เช้า ขยันอ่านหนังสือ การเข้าห้องสมุด และไม่ขาดเรียน

ขั้นการสาธิตรูปแบบ ดำเนินการในวันที่ 28 กันยายน 2550 ใช้กิจกรรมประกวดนักเรียนตัวอย่างในด้านความขยัน เช่น มาทัน โรงเรียน ส่งงานครูทุกชิ้นและทันตามกำหนด มีการเข้าห้องสมุดอยู่เป็นประจำ และไม่ขาดโรงเรียน โดยครูผู้ร่วมวิจัยเป็นผู้คัดเลือกจากนักเรียนที่มีพฤติกรรมดังกล่าวข้างต้น เพื่อให้ให้นักเรียนตัวอย่างเป็นแบบอย่างและได้สาธิตการเป็นคนมีคุณธรรมด้านความขยันให้กับเพื่อนนักเรียน ในวันจันทร์ตอนเช้าหน้าเสาธง

จากการสังเกต ของผู้วิจัย พบว่า นักเรียนที่เป็นกลุ่มเป้าหมายมีความสนใจและกระตือรือร้นในการที่จะประพฤติปฏิบัติตนให้เป็นคนมีคุณธรรมด้านความขยัน ให้ความร่วมมือในการทำกิจกรรมการประกวด และมีความต้องการที่จะเป็นนักเรียนตัวอย่าง ปรากฏตามตัวอย่างข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์ผู้ร่วมวิจัยและนักเรียนที่เป็นกลุ่มเป้าหมาย ดังต่อไปนี้

“...นักเรียนกระตือรือร้นมากในการแข่งขันประกวดนักเรียนตัวอย่าง ในด้านความขยัน ทำให้นักเรียนในชั้น ป.5 ส่งงานที่ครูให้ทำทันตามกำหนดเวลามากขึ้น มาโรงเรียนแต่เช้าและไม่ขาดเรียนบ่อยเหมือนที่เป็นมา...”

(รองผู้อำนวยการโรงเรียน. 28 กันยายน 2550 : สัมภาษณ์)

“...นักเรียนสนใจที่จะทำความดีแข่งขันว่าใครจะมีสามารถปฏิบัติตามกรอบที่ครูกำหนดได้มากกว่ากัน...”

(หัวหน้าฝ่ายปกครอง. 28 กันยายน 2550 : สัมภาษณ์)

“...นักเรียนมาโรงเรียนเข้าชั้น ทันเช้าแถว ขยันเข้าห้องสมุด...”

(ครูประจำชั้นป.5. 28 กันยายน : สัมภาษณ์)

“...ตั้งแต่มีการประกวดหนูส่งงานและส่งการบ้านทันเวลาทุกครั้ง...”

(นักเรียนคนที่ 1. 28 กันยายน 2550 : สัมภาษณ์)

“...หนูอยากเป็นนักเรียนตัวอย่าง ทำให้หนูมาโรงเรียนแต่เช้าและขยันเรียนด้วย หนูว่าคุณครูก็รักหนูมากขึ้นนะคะ...”

(นักเรียนคนที่ 2. 28 กันยายน 2550 : สัมภาษณ์)

“...ผมว่าเดี๋ยวนี้ครูดูตลอดเวลาเลยว่ามีใครส่งการบ้าน ใครเข้าห้องสมุด เลขทำให้ผมไม่กล้าขาดเรียนและไม่ส่งการบ้าน...”

(นักเรียนคนที่ 3. 28 กันยายน 2550 : สัมภาษณ์)

“...หนูอยากให้คุณประกวคอย่างนี้ตั้งนานแล้วค่ะ...”

(นักเรียนคนที่ 4. 28 กันยายน 2550 : สัมภาษณ์)

“...การแข่งขันกิจกรรมการประกวดนักเรียนตัวอย่างของนักเรียนที่เป็นกลุ่มเป้าหมายทำให้ทราบว่านักเรียนได้รับการกระตุ้นให้รู้จักการใช้ชีวิตอย่างมีคุณธรรมด้านความซื่อสัตย์มากขึ้นและให้ความร่วมมือกับกิจกรรมได้เป็นอย่างดี...”

(ผู้วิจัย. 28 กันยายน 2550 : แบบบันทึก)

สรุปผลในการพัฒนาคุณธรรมพื้นฐานนักเรียนในชั้นตอนนี้ นักเรียนมีความสุขในการเข้าร่วมกิจกรรม เพราะทุกคนเห็นว่าการร่วมกิจกรรมนี้เป็นผลดีต่อตัวเอง
 ขั้นการแลกเปลี่ยนเรียนรู้

ในการพัฒนาคุณธรรมพื้นฐานนักเรียนด้านความซื่อสัตย์ในชั้นตอนนี้ผู้ร่วมวิจัยได้จัดกิจกรรมเพื่อนบอกเพื่อน โดยหลังจากมีการประกวดนักเรียนตัวอย่างเสร็จสิ้นลง กลุ่มผู้ร่วมวิจัยได้ให้นักเรียนที่เป็นกลุ่มเป้าหมายได้ดำเนินการเป็นผู้ขยายผลในการปฏิบัติตนให้เป็นคนซื่อสัตย์ และเริ่มทำกิจกรรมเพื่อนบอกเพื่อนในวันที่ 30 ตุลาคม 2550 ทั้งนี้กลุ่มผู้ร่วมวิจัยได้มีการแจ้งแนวทาง และกำหนดแนวทางในการดำเนินงานในเรื่องของการทำกิจกรรมให้แก่กลุ่มเป้าหมายอย่างชัดเจน โดยให้นักเรียนที่เป็นกลุ่มเป้าหมายคือนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 จำนวน 4 คน นำเรื่องราวของการทำกิจกรรมการประกวดนักเรียนตัวอย่างด้านความซื่อสัตย์มีผลคืออย่างไรบ้าง จากการทำกิจกรรมดังกล่าวของนักเรียนกลุ่มเป้าหมาย พบว่านักเรียนในชั้นอื่น ๆ ที่ได้รับรู้ รับทราบทำให้ทุกคนอยากเข้าร่วมกิจกรรม ปราบกฏตามตัวอย่างข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์ผู้ร่วมวิจัยและนักเรียนกลุ่มเป้าหมายดังต่อไปนี้

“...จากการสังเกตที่นักเรียนทำกิจกรรมด้านความซื่อสัตย์เป็นที่ประทับใจมากและนักเรียนกลุ่มที่ไม่ได้เป็นกลุ่มเป้าหมายก็ปฏิบัติตามบ้าง...”

(รองผู้อำนวยการโรงเรียน. 3 ตุลาคม 2550 : สัมภาษณ์)

“...นักเรียนส่วนใหญ่เริ่มมีพฤติกรรมด้านความซื่อสัตย์ขึ้น รู้จักการเข้าห้องสมุด มาเรียนแต่เช้า และไม่ขาดเรียน...”

(หัวหน้าฝ่ายปกครอง. 3 ตุลาคม 2550 : สัมภาษณ์)

“...นักเรียนในห้องส่งงานทันเวลามากขึ้น ขยันเข้าห้องสมุด ขยันอ่านหนังสือ ไม่หนีออกนอกห้องเรียนเหมือนเคย...”
(ครูประจำชั้น ป.5. 3 ตุลาคม 2550 : สัมภาษณ์)

“...หนูได้บอกเพื่อนในเรื่องการทำตัวให้เป็นคนที่มีความขยันแล้ว เพื่อนหนูสนใจมาก...”
(นักเรียนคนที่ 1. 3 ตุลาคม 2550 : สัมภาษณ์)

“...เพื่อนบางคนก็พูดยากแต่ก็จะพยายามบอกถึงประโยชน์ของการเป็นคนขยันว่าคืออะไร...”
(นักเรียนคนที่ 2. 3 ตุลาคม 2550 : สัมภาษณ์)

“...เพื่อนหนูบอกว่าดีมากเลยและจะทำตามที่เพื่อนบอกล่ะ...”
(นักเรียนคนที่ 3. 3 ตุลาคม 2550 : สัมภาษณ์)

“...เพื่อนหนูบอกว่าอยากทำอย่างหนูบ้างจะได้เป็นนักเรียนตัวอย่างและจะได้รางวัลและอยากให้ครูชมว่าเป็นคนดี...”
(นักเรียนคนที่ 4. 3 ตุลาคม 2550 : สัมภาษณ์)

“...ในการพัฒนาคุณธรรมพื้นฐานนักเรียนด้านความขยันทำให้นักเรียนมาเรียนแต่เช้า ขยันเข้าห้องสมุดและมีความกระตือรือร้นในการเรียนหนังสือ...”
(ผู้วิจัย. 3 ตุลาคม 2550 : แบบบันทึก)

สรุปผลการดำเนินงานในขั้นตอนนี้ นักเรียนที่เป็นกลุ่มเป้าหมายได้ร่วมกิจกรรมเพื่อนบอกเพื่อนอย่างมีความสุขและสนใจที่จะปฏิบัติตนให้เป็นคนขยัน
ขั้นตอนการติดตามผลและประเมินผล
ในการพัฒนาคุณธรรมพื้นฐานนักเรียนด้านความขยัน ในขั้นตอนนี้กลุ่มผู้
ร่วมวิจัยได้ดำเนินการติดตามผลและประเมินผลโดยใช้การสังเกต การสัมภาษณ์ผลการจัด
กิจกรรมต่าง ๆ ที่กำหนดในการพัฒนา พบว่า การพัฒนาคุณธรรมพื้นฐานนักเรียนตามกลยุทธ์

ภายใต้กรอบงานคุณธรรม ด้านความซื่อสัตย์ นั้น สามารถให้นักเรียนมีการมาเรียนแต่เช้า รู้จักคุณค่าของการเข้าไปใช้ห้องสมุด ไม่ขาดเรียน ส่งงานและส่งการบ้านทันตามกำหนด ผู้วิจัยและผู้ร่วมวิจัยมีการติดตามผลและประเมินผลทุกครั้งหลังการจัดกิจกรรม ดังตัวอย่างข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์ ดังนี้

“...การประเมินผลการดำเนินกิจกรรมต่าง ๆ ปรากฏว่าประสบผลสำเร็จพอสมควร นักเรียนให้ความร่วมมือในกิจกรรมดี...”

(รองผู้อำนวยการโรงเรียน. 8 ตุลาคม 2550 : สัมภาษณ์)

“...นักเรียนมีความกระตือรือร้นในการร่วมกิจกรรมนักเรียนตัวอย่างและมีความพอใจในการประกวดนักเรียนตัวอย่างมีนักเรียนจำนวน 10 คน ที่ยังไม่ปรับเปลี่ยนพฤติกรรมในการเป็นผู้มีคุณธรรมพื้นฐาน คือนักเรียนจากชั้นประถมศึกษาปีที่ 5/1 จำนวน 6 คน นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5/2 จำนวน 4 คน...”

(หัวหน้าฝ่ายปกครอง. 8 ตุลาคม 2550 : สัมภาษณ์)

“...นักเรียนในชั้น ป.5/1 ที่ยังไม่ปรับเปลี่ยนพฤติกรรมในด้านความซื่อสัตย์มีจำนวนน้อยลงกว่าเดิม...”

(ครูประจำชั้น ป.5. 8 ตุลาคม 2550 : สัมภาษณ์)

“...จากการพัฒนาคุณธรรมด้านความซื่อสัตย์ พบว่านักเรียนจำนวนมากกว่า 80 % มีพฤติกรรมในด้านความซื่อสัตย์ไปในทางที่ดีขึ้น และกลุ่มผู้ร่วมวิจัยก็ดำเนินการพัฒนาได้ดีเป็นที่น่าพอใจ แต่จะมีเพียงบางกิจกรรม คือ การเข้าใช้ห้องสมุดที่นักเรียนยังไม่สามารถปรับเปลี่ยนได้...”

(ผู้วิจัย. 8 ตุลาคม 2550 : แบบบันทึก)

สรุปในขั้นตอนการติดตามผลและประเมิน พบว่า ผู้ร่วมวิจัยได้เข้าใจในวิธีการพัฒนาคุณธรรมพื้นฐานนักเรียนด้านความซื่อสัตย์ตามรูปแบบของกิจกรรมได้เป็นที่น่าพอใจ และนักเรียนที่เป็นกลุ่มเป้าหมายสามารถเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมในการเป็นคนที่มีความซื่อสัตย์มากขึ้น

2.2 ด้านความประหยัดการพัฒนาคุณธรรมพื้นฐานนักเรียนในด้านความประหยัด
ดำเนินการดังนี้

ขั้นตอนการสร้างความตระหนัก ดำเนินการในวันที่ 11 กันยายน 2550 ใช้กิจกรรมโฮมรูม มีการบรรยายประกอบการให้นักเรียนร่วมแสดงความคิดเห็น มุ่งเน้นให้นักเรียนเห็นว่า การไม่ประหยัดการใช้เงินเงิน ใช้สมุดหนังสือเรียนอย่างไม่คุ้มค่า ไม่ปิดน้ำ ปิดไฟและพัดลมในห้องเรียนในช่วงพักกลางวัน และหลังเลิกเรียน นอกจากนี้แล้วเวลาใช้น้ำตามก๊อกน้ำในโรงเรียนก็ไม่ปิด หรือปิดก็ไม่สนิท มีการใช้จ่ายเงินซื้อขนมไม่เป็นประโยชน์ และซื้ออยู่ตลอดเวลาไม่ว่าเวลาว่างหรือเวลาเรียน โดยในเวลาเรียนนักเรียนขออนุญาตครู ไปเข้าห้องน้ำ ในขณะที่นักเรียนเดินทางไปกลับเข้าห้องน้ำก็แวะซื้อขนมหรือซื้อสิ่งของที่ไม่จำเป็น ใช้จ่ายเงินสุรุ่ยสุร่าย เป็นสิ่งที่ไม่ดีไม่ควรอย่างยิ่งที่นักเรียนจะประพฤติปฏิบัติตนอย่างนั้นในเวลาที่ทำกิจกรรม โฮมรูม ครูผู้ร่วมวิจัยให้นักเรียนมีการระดมความคิด ระดมสมองร่วมกันหาข้อสรุปถึงผลดีในการเป็นคนที่มีรู้จักประหยัด แล้วร่วมกันอภิปรายจากการระดมความคิด

จากการสังเกต ของผู้วิจัย พบว่า นักเรียนที่เป็นกลุ่มเป้าหมายมีความเข้าใจและสนใจในการร่วมกิจกรรมกับครูผู้ร่วมวิจัย เป็นอย่างดี มีความกระตือรือร้น ให้ความร่วมมือในการระดมความคิดปรากฏตามตัวอย่างข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์นักเรียนที่เป็นกลุ่มเป้าหมายดังต่อไปนี้

“...หนูว่าหากจะให้ให้นักเรียนมีความประหยัดคุณครูต้องมีกฎระเบียบที่เคร่งครัดกว่านี้โดยเฉพาะในเรื่องปิดน้ำ-ปิดไฟ ปิดพัดลมเมื่อไม่ใช้แล้ว...”

(นักเรียนคนที่ 1. 11 กันยายน 2550 : สัมภาษณ์)

“...ผมว่าครูควรให้นักเรียนมีกระเป๋าออมสิน และไม่ให้นักเรียนออกนอกห้องไปซื้อขนมถ้าใครออกไปให้ตีได้เลยครับ...”

(นักเรียนคนที่ 2. 11 กันยายน 2550 : สัมภาษณ์)

“...หนูเห็นว่าครูรู้จักประหยัดดีมากมาย แต่ก่อนหนูใช้จ่ายเงินมาก พอรู้อย่างนี้หนูสงสารพ่อแม่จัง...”

(นักเรียนคนที่ 3. 11 กันยายน 2550 : สัมภาษณ์)

“...ผมว่าตอนนี้ผมรู้แล้วว่าความประหัยคืออะไร ...”

(นักเรียนคนที่ 4. 11 กันยายน 2550 : สัมภาษณ์)

“...การพัฒนาคุณธรรมด้านความประหัยตามขั้นตอนการสร้างเสริมศรัทธา ด้วยกิจกรรมโฮมรูม พบว่า นักเรียนเห็นความสำคัญของการประพฤติปฏิบัติตนให้เป็นคนที่ รู้จักความประหัยได้เป็นอย่างดี นักเรียนมีความกระตือรือร้นในการร่วมกิจกรรม....

(ผู้วิจัย. 11 กันยายน 2550 : แบบบันทึกประจำวัน)

สรุปผลในขั้นตอนนี้กลุ่มเป้าหมายมีการร่วมกิจกรรมได้ดีมาก มีความกระตือรือร้น มีความต้องการที่จะปฏิบัติตนคนในการรู้จักปิดน้ำปิดไฟเมื่อไม่ใช้แล้ว รู้จักการเก็บออมเงิน

ขั้นการสาธิตรูปแบบ ดำเนินการในวันที่ 28 กันยายน 2550 ใช้กิจกรรมประกวดนักเรียนตัวอย่างในด้านความประหัย เช่น ปิดน้ำปิดไฟและพัดลมเมื่อไม่ใช้แล้ว การเก็บออมเงิน ไม่ใช้จ่ายสุรุ่ยสุร่าย การใช้สมุดอย่างคุ้มค่า ไม่ฉีกสมุดเรียน ไม่เขียนข้ามหน้า มีครูผู้ร่วมวิจัยเป็นผู้คัดเลือกจากนักเรียนที่มีพฤติกรรมดังกล่าวข้างต้น เพื่อให้นักเรียนตัวอย่างเป็นแบบอย่างและได้สาธิตการเป็นคนมีคุณธรรมด้านความประหัยให้กับเพื่อนนักเรียน ในวันจันทร์ตอนเช้าหน้าเสาธง

จากการสังเกต ของผู้วิจัย พบว่า นักเรียนที่เป็นกลุ่มเป้าหมายมีความสนใจและกระตือรือร้นในการที่จะประพฤติปฏิบัติตนให้เป็นคนมีคุณธรรมด้านความประหัย ให้ความร่วมมือในการทำกิจกรรมการประกวด และมีความต้องการที่จะเป็นนักเรียนตัวอย่าง ปรากฏตามตัวอย่างข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์ผู้ร่วมวิจัยและนักเรียนที่เป็นกลุ่มเป้าหมาย ดังต่อไปนี้

“...นักเรียนกระตือรือร้นมากในการแข่งขันประกวดนักเรียนตัวอย่าง ในด้านความประหัย ทำให้นักเรียนในชั้น ป.5 ปิดน้ำปิดไฟและปิดพัดลมเมื่อไม่ใช้แล้ว ทุกคนมีการออมเงิน...”

(รองผู้อำนวยการโรงเรียน. 28 กันยายน 2550 : สัมภาษณ์)

“...นักเรียนสนใจที่จะทำกิจกรรมความประหัยแข่งขันว่าใครจะมีสามารถปฏิบัติตามกรอบที่ครูกำหนดได้มากกว่ากัน...”

(หัวหน้าฝ่ายปกครอง. 28 กันยายน 2550 : สัมภาษณ์)

“...นักเรียนรู้จักความประหยัดใช้จ่ายเงิน ไม่ใช้จ่ายสุรุ่ยสุร่าย รู้จักการเก็บออม ไม่ฟุ้งสุมค่ออย่างที่เคยเป็น...”

(ครูประจำชั้นป.5. 28 กันยายน : สัมภาษณ์)

“...ตั้งแต่มีการประกวดหนูไม่ใช้เงินเก่งและไม่ฟุ้งสุมค่อเรียนอีกแล้วและหนูเห็นใครไม่ปิดน้ำหนูกี่ปิดให้ทุกทีเลยคะ...”

(นักเรียนคนที่ 1. 28 กันยายน 2550 : สัมภาษณ์)

“...หนูอยากเป็นนักเรียนตัวอย่าง ทำให้หนูเป็นคนประหยัดไม่ใช้เงินมากอย่างที่เคยเป็นและหนูกี่ปิดพัดลมทุกครั้ง...”

(นักเรียนคนที่ 2. 28 กันยายน 2550 : สัมภาษณ์)

“...ผมว่าเดี๋ยวนี้ครูและคุณแม่ผมชมผมบ่อยขึ้นว่าผมเป็นคนรู้จักประหยัดเงินผมดีใจมากครับ...”

(นักเรียนคนที่ 3. 28 กันยายน 2550 : สัมภาษณ์)

“...หนูอยากให้ครูประกวดอย่างนี้ตั้งนานแล้วคะ...”

(นักเรียนคนที่ 4. 28 กันยายน 2550 : สัมภาษณ์)

“...การแข่งขันกิจกรรมการประกวดนักเรียนตัวอย่างของนักเรียนที่เป็นกลุ่มเป้าหมายทำให้ทราบว่านักเรียนได้รับการกระตุ้นให้รู้จักการใช้ชีวิตอย่างมีคุณธรรมด้านความประหยัดมากขึ้นและให้ความร่วมมือกับกิจกรรมได้เป็นอย่างดี...”

(ผู้วิจัย. 28 กันยายน 2550 : แบบบันทึก)

สรุปผลในการพัฒนาคุณธรรมพื้นฐานนักเรียนด้านความประหยัดในชั้นตอนนี้ นักเรียนมีความกระตือรือร้นและมีความสุขในการร่วมกิจกรรม เพราะทุกคนเห็นว่าการร่วมกิจกรรมนี้เป็นผลดีต่อตัวเอง

ชั้นการแลกเปลี่ยนเรียนรู้

ในการพัฒนาคุณธรรมพื้นฐานนักเรียนด้านความประหัดในชั้นตอนนี้ ผู้ร่วมวิจัยได้จัดกิจกรรมเพื่อนบอกเพื่อน โดยหลังจากมีการประกวดนักเรียนตัวอย่างเสร็จสิ้นลง กลุ่มผู้ร่วมวิจัยได้ให้นักเรียนที่เป็นกลุ่มเป้าหมายได้ดำเนินการเป็นผู้ขยายผลในการปฏิบัติตน ให้เป็นคนรู้จักความประหัด ดำเนินการในวันที่ 30 ตุลาคม 2550 ทั้งนี้กลุ่มผู้ร่วมวิจัยได้มีการแจ้งแนวทาง กำหนดแนวทางในการดำเนินงานในเรื่องของการทำกิจกรรมให้แก่ กลุ่มเป้าหมายอย่างชัดเจน ให้นักเรียนที่เป็นกลุ่มเป้าหมายได้แก่นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 จำนวน 4 คน นำแนวทางการจัดกิจกรรมการประกวดนักเรียนตัวอย่างด้านความประหัด มีผลคืออย่างไรบ้าง จากการทำกิจกรรมดังกล่าวของนักเรียนกลุ่มเป้าหมาย พบว่านักเรียนในชั้นอื่น ๆ ที่ได้รับรู้ รับทราบทำให้ทุกคนอยากเข้าร่วมกิจกรรม ปรากฏตามตัวอย่างข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์ผู้ร่วมวิจัยและนักเรียนกลุ่มเป้าหมายดังต่อไปนี้

“...จากการสังเกตที่นักเรียนทำกิจกรรมด้านความประหัดเป็นที่ ประทับใจมากและนักเรียนกลุ่มที่ไม่ได้เป็นกลุ่มเป้าหมายก็ปฏิบัติตามบ้าง...”
(รองผู้อำนวยการโรงเรียน. 3 ตุลาคม 2550 : สัมภาษณ์)

“...นักเรียนส่วนใหญ่เริ่มมีพฤติกรรมด้านความประหัดดีขึ้น รู้จักปิดน้ำ ปิดไฟ ไม่ใช้จ่ายฟุ่มเฟือย และมีเงินออม...”
(หัวหน้าฝ่ายปกครอง. 3 ตุลาคม 2550 : สัมภาษณ์)

“...นักเรียนในห้องมีกระปุกออมสิน และไม่ฉีกสมุดเรียน ปิดน้ำปิดไฟ ทุกครั้ง ไม่หนีออกนอกห้องเรียนไปซื้อขนมเหมือนเคย...”
(ครูประจำชั้น ป.5. 3 ตุลาคม 2550 : สัมภาษณ์)

“...หนูได้บอกเพื่อนในเรื่องการทำตัวให้เป็นคนที่มีความประหัดแล้ว เพื่อนหนูสนใจมากโดยเฉพาะการเก็บเงิน...”
(นักเรียนคนที่ 1. 3 ตุลาคม 2550 : สัมภาษณ์)

“...เพื่อนบางคนก็พูดยากแต่ก็จะพยายามบอกถึงประโยชน์ของการเป็นคนประหยัดว่าคืออะไร...”

(นักเรียนคนที่ 2. 3 ตุลาคม 2550 : สัมภาษณ์)

“...เพื่อนหนูบอกว่าดีมากเลยและจะทำตามที่เพื่อนบอกค่ะ...”

(นักเรียนคนที่ 3. 3 ตุลาคม 2550 : สัมภาษณ์)

“...เพื่อนหนูบอกว่าอยากทำอะไรอย่างหนูบ้างจะได้เป็นนักเรียนตัวอย่างและจะได้รางวัลและอยากให้ครูชมว่าเป็นคนดี...”

(นักเรียนคนที่ 4. 3 ตุลาคม 2550 : สัมภาษณ์)

“...ในการพัฒนาคุณธรรมพื้นฐานนักเรียนด้านความประหยัดทำให้นักเรียนมีพฤติกรรมที่ดี เช่น ปิดน้ำปิดไฟเมื่อไม่ใช่แล้ว รู้จักเก็บออมเงิน...”

(ผู้วิจัย. 3 ตุลาคม 2550 : แบบบันทึก)

สรุปผลการดำเนินงานในขั้นตอนนี้ นักเรียนที่เป็นกลุ่มเป้าหมายได้ร่วมกิจกรรมเพื่อนบอกเพื่อนอย่างมีความสุขและสนใจที่จะปฏิบัติตนให้เป็นคนประหยัด

ขั้นตอนการติดตามผลและประเมินผล

ในการพัฒนาคุณธรรมพื้นฐานนักเรียนด้านความประหยัด ในขั้นตอนนี้ กลุ่มผู้ร่วมวิจัยได้ดำเนินการติดตามผลและประเมินผลโดยใช้การสังเกต การสัมภาษณ์ผล การจัดกิจกรรมต่าง ๆ ที่กำหนดในการพัฒนา พบว่า การพัฒนาคุณธรรมพื้นฐานนักเรียนตามกลยุทธ์ภายใต้กรอบงานคุณธรรม ด้านความประหยัด นั้น สามารถให้นักเรียนรู้จักการออม ปิดน้ำปิดไฟ ปิดพัดลม ผู้วิจัยและผู้ร่วมวิจัยมีการติดตามผลและประเมินผลทุกครั้งหลังการจัดกิจกรรม ดังตัวอย่างข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์ ดังนี้

“...การประเมินผลการดำเนินกิจกรรมต่าง ๆ ปรากฏว่าประสบความสำเร็จพอสมควร นักเรียนให้ความร่วมมือในกิจกรรมดี...”

(รองผู้อำนวยการโรงเรียน. 8 ตุลาคม 2550 : สัมภาษณ์)

“...นักเรียนมีความกระตือรือร้นในการร่วมกิจกรรมนักเรียนตัวอย่างและมีความพอใจในการประกวดนักเรียนตัวอย่างได้เป็นอย่างดี...”

(หัวหน้าฝ่ายปกครอง. 8 ตุลาคม 2550 : สัมภาษณ์)

“...นักเรียนในชั้น ป.5 มีการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมในด้านความประหยัดได้ดีขึ้น...”

(ครูประจำชั้น ป.5. 8 ตุลาคม 2550 : สัมภาษณ์)

“...จากการพัฒนาคุณธรรมด้านความประหยัด พบว่า นักเรียนส่วนมากมีพฤติกรรมในด้านความประหยัดดีขึ้น และกลุ่มผู้ร่วมวิจัยก็ดำเนินการพัฒนาได้ดีเป็นที่น่าพอใจ แต่จะมีเพียงบางกิจกรรม คือ การออมเงินเปลี่ยนแปลงได้น้อย ...”

(ผู้วิจัย. 8 ตุลาคม 2550 : แบบบันทึก)

สรุปในขั้นตอนการติดตามผลและประเมิน พบว่า ผู้ร่วมวิจัยเข้าใจในวิธีการพัฒนาคุณธรรมพื้นฐานนักเรียนด้านความประหยัดตามรูปแบบของกิจกรรม นักเรียนที่เป็นกลุ่มเป้าหมายสามารถเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมในการเป็นคนที่มีความประหยัดมากขึ้นแต่ก็ยังมีบางส่วนที่มีพฤติกรรมไม่เปลี่ยนแปลง คือยังไม่รู้จักความประหยัดเท่าที่ควร เช่น การไม่รู้จักการออม การใช้จ่ายสุรุ่ยสุร่าย ยังฉีกสมุดเขียนข้ามหน้า

2.3 ด้านความซื่อสัตย์ การพัฒนาคุณธรรมพื้นฐานนักเรียนในด้านความซื่อสัตย์ ดำเนินการดังนี้

ขั้นตอนการสร้างความตระหนัก ดำเนินการในวันที่ 11 กันยายน 2550 ใช้กิจกรรมโฮมรูม มีการบรรยายให้ความรู้จากนั้นให้นักเรียนร่วมแสดงความคิดเห็น มุ่งเน้นให้นักเรียนเห็นว่า การทุจริต การที่หยิบฉวยของคนอื่นมาเป็นของตัวเอง การไม่ชอบทำเวรในห้อง การมาโรงเรียนสาย และการเดินถัดสนาม ไม่ควรอย่างยิ่งที่นักเรียนจะประพฤติปฏิบัติตนอย่างนั้น ในขณะที่ทำกิจกรรมโฮมรูม ครูผู้ร่วมวิจัยให้นักเรียนมีการระดมความคิด ระดมสมองร่วมกันหาข้อสรุปถึงผลดีในการเป็นคนที่มีความซื่อสัตย์ต่อตัวเองและผู้อื่น แล้วร่วมกันอภิปรายจากการระดมความคิด

จากการสังเกต ของผู้วิจัย พบว่า นักเรียนที่เป็นกลุ่มเป้าหมาย มีความเข้าใจ และสนใจในการร่วมกิจกรรมกับครูผู้ร่วมวิจัย เป็นอย่างดี มีความกระตือรือร้น ให้ความร่วมมือในการระดมความคิดปรากฏตามตัวอย่างข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์นักเรียนที่เป็นกลุ่มเป้าหมาย ดังต่อไปนี้

“...หนูว่าความซื่อสัตย์ มีความจำเป็นต่อการปฏิบัติตัวเป็นอย่างมาก ...”

(นักเรียนคนที่ 1. 11 กันยายน 2550 : สัมภาษณ์)

“...ผมว่าการปฏิบัติตัวให้เป็นคนมีความซื่อสัตย์ทั้งต่อตัวเองและผู้อื่นไม่ใช่เรื่องยากเลยหลังจากที่ผมฟังคุณครูและเพื่อน ๆ ให้แนวทาง...”

(นักเรียนคนที่ 2. 11 กันยายน 2550 : สัมภาษณ์)

“...หนูเห็นว่าความซื่อสัตย์ เป็นสิ่งที่หนูสัญญาว่าหนูจะปฏิบัติตนให้เป็นแบบอย่างที่ดีแก่เพื่อน ๆ ได้...”

(นักเรียนคนที่ 3. 11 กันยายน 2550 : สัมภาษณ์)

“...ผมว่าหากเรามีความซื่อสัตย์ เราจะมีความสุขมากครับ...”

(นักเรียนคนที่ 4. 11 กันยายน 2550 : สัมภาษณ์)

“...การพัฒนาคุณธรรมด้านความซื่อสัตย์ ตามขั้นตอนการสร้างความสำเร็จ ด้วยกิจกรรมไฮมูม พบว่า นักเรียนเห็นความสำคัญของการประพฤติปฏิบัติตนให้เป็นคน ที่รู้จักการปฏิบัติตนเป็นที่มีซื่อสัตย์ทั้งต่อตัวเองและผู้อื่น ได้เป็นอย่างดี และนักเรียนมีความกระตือรือร้นในการร่วมกิจกรรมดีมาก....

(ผู้วิจัย. 11 กันยายน 2550 : แบบบันทึกประจำวัน)

สรุปผลในขั้นตอนนี้กลุ่มเป้าหมายมีการร่วมกิจกรรมได้ดีมาก มีความกระตือรือร้น มีความต้องการที่จะปฏิบัติตนตน ไม่พูดเท็จ ไม่หยิบฉวยของคนอื่นมาเป็นของตัวเอง ชอบทำเวรความสะอาดในห้องมากขึ้น การมาโรงเรียนทันเสมอ และไม่เดินลัดสนาม

ชั้นการสาธิตรูปแบบ ดำเนินการในวันที่ 28 กันยายน 2550 ใช้กิจกรรม ประกวนนักเรียนตัวอย่างในด้านความซื่อสัตย์ ไม่พูดเท็จ ไม่หยิบบนของผู้อื่นมาเป็นของตัวเอง ชอบทำเวรความสะอาดในห้อง มาโรงเรียนทันเสมอและไม่เดินลัดสนาม โดยครูผู้ร่วมวิจัยเป็นผู้คัดเลือกจากนักเรียนที่มีพฤติกรรมดังกล่าวข้างต้น เพื่อให้นักเรียนตัวอย่างเป็นแบบอย่างและสาธิตการเป็นคนมีคุณธรรมด้านความซื่อสัตย์ให้กับเพื่อนนักเรียน ในวันจันทร์ ตอนเช้าหน้าเสาธง

จากการสังเกต ของผู้วิจัย พบว่า นักเรียนที่เป็นกลุ่มเป้าหมายมีความสนใจ และกระตือรือร้นในการที่จะประพฤติปฏิบัติตน ให้เป็นคนมีคุณธรรมด้านความซื่อสัตย์ ให้ความร่วมมือในการทำกิจกรรมการประกวน และมีความต้องการที่จะเป็นนักเรียนตัวอย่าง ปรากฏตามตัวอย่างข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์ผู้ร่วมวิจัยและนักเรียนที่เป็นกลุ่มเป้าหมาย ดังต่อไปนี้

“...นักเรียนกระตือรือร้นมากในการแข่งขันประกวนนักเรียนตัวอย่าง ในด้านความซื่อสัตย์ทำให้นักเรียนในชั้น ป.5 มีพฤติกรรมที่ดี เช่น ไม่พูดเท็จ ทำความสะอาดห้องโดยที่ครูไม่ต้องบังคับและไม่เดินลัดสนาม...”

(รองผู้อำนวยการโรงเรียน. 28 กันยายน 2550 : สัมภาษณ์)

“...นักเรียนสนใจที่จะทำกิจกรรม โดยมีการแข่งขันว่าใครจะมีสามารถปฏิบัติ ตามกรอบที่ครูกำหนดได้มากกว่ากัน...”

(หัวหน้าฝ่ายปกครอง. 28 กันยายน 2550 : สัมภาษณ์)

“...นักเรียนรู้จักทำความสะอาดในห้องเรียนโดยที่ไม่มีครูคอยบังคับ ไม่ลักขโมยดินสอ ปากกา เหมือนเคย...”

(ครูประจำชั้นป.5. 28 กันยายน : สัมภาษณ์)

“...ตั้งแต่มีการประกวนหามาทัน โรงเรียนเสมอ หนูไม่เดินลัดสนามให้คุณครูเหนื่อยอีกแล้ว...”

(นักเรียนคนที่ 1. 28 กันยายน 2550 : สัมภาษณ์)

“...หนูอยากเป็นนักเรียนตัวอย่าง เลยเลยทำกิจกรรมอย่างที่คุณครูบอก...”
(นักเรียนคนที่ 2. 28 กันยายน 2550 : สัมภาษณ์)

“...ผมว่าเดี๋ยวนี้ครูและคุณแม่ผมชมผมบ่อยขึ้นว่าผมเป็นเด็กดี ผมดีใจมาก
ครับ...”
(นักเรียนคนที่ 3. 28 กันยายน 2550 : สัมภาษณ์)

“...หนูอยากให้คุณครูประวคอย่างนี้ตั้งนานแล้วละ...”
(นักเรียนคนที่ 4. 28 กันยายน 2550 : สัมภาษณ์)

“...การแข่งขันกิจกรรมการประกวดนักเรียนตัวอย่างของนักเรียนที่เป็น
กลุ่มเป้าหมายทำให้ทราบว่านักเรียนได้รับการกระตุ้นให้รู้จักการใช้ชีวิตอย่างมีคุณธรรมด้าน
ความซื่อสัตย์มากขึ้นและให้ความร่วมมือกับกิจกรรมได้เป็นอย่างดี...”
(ผู้วิจัย. 28 กันยายน 2550 : แบบบันทึก)

สรุปผลในการพัฒนาคุณธรรมพื้นฐานนักเรียนด้านความซื่อสัตย์ในชั้นตอนนี้
นักเรียนมีความกระตือรือร้นและมีความสุขในการร่วมกิจกรรม เพราะทุกคนเห็นว่าการร่วม
กิจกรรมนี้เป็นผลดีต่อตัวเอง

ขั้นการแลกเปลี่ยนเรียนรู้

ในการพัฒนาคุณธรรมพื้นฐานนักเรียนด้านความซื่อสัตย์ในชั้นตอนนี้
ผู้ร่วมวิจัยได้จัดกิจกรรมเพื่อนบอกเพื่อน โดยหลังจากมีการประกวดนักเรียนตัวอย่างเสร็จสิ้นลง
กลุ่มผู้ร่วมวิจัยได้ให้นักเรียนที่เป็นกลุ่มเป้าหมายได้ดำเนินการเป็นผู้ขยายผลในการปฏิบัติตน
ให้เป็นคนรู้จักการปฏิบัติตนเป็นคนซื่อสัตย์ เริ่มทำกิจกรรมเพื่อนบอกเพื่อนในวันที่ 30
ตุลาคม 2550 กลุ่มผู้ร่วมวิจัยได้มีการแจ้งแนวทางและกำหนดแนวทางในการดำเนินงาน
ในเรื่องของการร่วมทำกิจกรรมให้แก่กลุ่มเป้าหมายอย่างชัดเจน นักเรียนที่เป็นกลุ่มเป้าหมาย
ได้แก่นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 จำนวน 4 คน นำแนวทางการจัดกิจกรรมการประกวด
นักเรียนตัวอย่างด้านความซื่อสัตย์ มีผลคืออย่างไรบ้าง จากการทำกิจกรรมดังกล่าวของนักเรียน
กลุ่มเป้าหมาย พบว่านักเรียนในชั้นอื่น ๆ ที่ได้รับรู้ รับทราบทำให้ทุกคนอยากเข้าร่วมกิจกรรม
ปรากฏตามตัวอย่างข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์ผู้ร่วมวิจัยและนักเรียนกลุ่มเป้าหมายดังต่อไปนี้

“...จากการสังเกตที่นักเรียนทำกิจกรรมด้านความซื่อสัตย์เป็นที่ประทับใจ
มากและนักเรียนกลุ่มที่ไม่ได้เป็นกลุ่มเป้าหมายก็ปฏิบัติตามบ้าง...”
(รองผู้อำนวยการโรงเรียน. 3 ตุลาคม 2550 : สัมภาษณ์)

“...นักเรียนส่วนใหญ่เริ่มมีพฤติกรรมด้านความซื่อสัตย์ดีขึ้น รู้จักทำความสะอาด
สะอาดห้องเรียน โดยที่ไม่มีใครบังคับ ไม่เดินลัดสนามและไม่ลักเล็กขโมยน้อยต่อไป...”
(หัวหน้าฝ่ายปกครอง. 3 ตุลาคม 2550 : สัมภาษณ์)

“...นักเรียนในห้องช่วยกันทำความสะอาดตามหน้าที่ของตัวเอง และไม่มี
การพูดเท็จ ไม่เดินลัดสนามอีกต่อไป...”
(ครูประจำชั้น ป.5. 3 ตุลาคม 2550 : สัมภาษณ์)

“...หนูได้บอกเพื่อนในเรื่องการทำตัวให้เป็นคนที่มีความซื่อสัตย์แล้ว
เพื่อนหนูสนใจมากและบอกว่าจะทำตาม...”
(นักเรียนคนที่ 1. 3 ตุลาคม 2550 : สัมภาษณ์)

“...บอกเพื่อน ๆ ว่าการเป็นคนที่มีความซื่อสัตย์ต้องทำตัวอย่างไร
เพื่อน ๆ บอกว่าดีมากมายและจะทำตามที่บอก...”
(นักเรียนคนที่ 2. 3 ตุลาคม 2550 : สัมภาษณ์)

“...เพื่อนหนูบอกว่าดีมากมายและจะทำตามที่เพื่อนบอกค่ะ...”
(นักเรียนคนที่ 3. 3 ตุลาคม 2550 : สัมภาษณ์)

“...เพื่อนหนูบอกว่าอยากทำอย่างหนูบ้างจะได้เป็นนักเรียนตัวอย่างและ
จะได้รางวัลและอยากให้ครูชมว่าเป็นคนดี...”
(นักเรียนคนที่ 4. 3 ตุลาคม 2550 : สัมภาษณ์)

“...ในการพัฒนาคุณธรรมพื้นฐานนักเรียนด้านความซื่อสัตย์ทำให้นักเรียนมาโรงเรียนทันเวลาเสมอ ไม่พูดเท็จ ทำความสะอาดห้องเรียนอย่างที่ไม่มีใครบังคับและไม่เดินลัดสนาม...”

(ผู้วิจัย. 3 ตุลาคม 2550 : แบบบันทึก)

สรุปผลการดำเนินงานในชั้นตอนนี้ นักเรียนที่เป็นกลุ่มเป้าหมายได้ร่วมกิจกรรมเพื่อนบอกเพื่อนอย่างมีความสุขและสนใจที่จะปฏิบัติตนให้เป็นคนที่มีคุณซื่อสัตย์
ขั้นตอนการติดตามผลและประเมินผล

ในการพัฒนาคุณธรรมพื้นฐานนักเรียนด้านความซื่อสัตย์ ในชั้นตอนนี้ กลุ่มผู้ร่วมวิจัยได้ดำเนินการติดตามผลและประเมินผลโดยใช้การสังเกต การสัมภาษณ์ผล การจัดกิจกรรมต่าง ๆ ที่กำหนดในการพัฒนา พบว่า การพัฒนาคุณธรรมพื้นฐานนักเรียนตามกลยุทธ์ภายใต้กรอบงานคุณธรรม ด้านความซื่อสัตย์ นั้น สามารถให้นักเรียนรู้จักการปฏิบัติตนเป็นคนซื่อสัตย์ทั้งต่อตัวเองและคนอื่น โดยผู้วิจัยและผู้ร่วมวิจัยมีการติดตามผลและประเมินผลทุกครั้งหลังการจัดกิจกรรม ดังตัวอย่างข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์ ดังนี้

“...การประเมินผลการดำเนินกิจกรรมต่าง ๆ ปรากฏว่าประสบผลสำเร็จพอสมควร นักเรียนให้ความร่วมมือในกิจกรรมดี...”

(รองผู้อำนวยการโรงเรียน. 8 ตุลาคม 2550 : สัมภาษณ์)

“...นักเรียนมีความกระตือรือร้นในการร่วมกิจกรรมนักเรียนตัวอย่างและมีความพอใจในการประกวดนักเรียนตัวอย่างได้เป็นอย่างดี...”

(หัวหน้าฝ่ายปกครอง. 8 ตุลาคม 2550 : สัมภาษณ์)

“...นักเรียนในชั้น ป.5 มีการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมในด้านความซื่อสัตย์
ได้ดีขึ้น...”

(ครูประจำชั้น ป.5. 8 ตุลาคม 2550 : สัมภาษณ์)

“...จากการพัฒนาคุณธรรมด้านความซื่อสัตย์ พบว่า นักเรียนส่วนมาก
มีพฤติกรรมในด้านความซื่อสัตย์ดีขึ้น และกลุ่มผู้ร่วมวิจัยก็ดำเนินการพัฒนาได้ดีเป็นที่
น่าพอใจ ...”

(ผู้วิจัย. 8 ตุลาคม 2550 : แบบบันทึก)

สรุปในขั้นตอนการติดตามผลและประเมิน พบว่า ผู้ร่วมวิจัยได้เข้าใจใน
วิธีการพัฒนาคุณธรรมพื้นฐานนักเรียนด้านความซื่อสัตย์ตามรูปแบบของกิจกรรมได้เป็นที่น่า
พอใจและนักเรียนที่เป็นกลุ่มเป้าหมายสามารถเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมในการเป็นคนที่มีความ
ซื่อสัตย์มากขึ้น

2.4 ด้านความสามัคคี การพัฒนาคุณธรรมพื้นฐานนักเรียนในด้านความสามัคคี
ดำเนินการดังนี้

ขั้นตอนการสร้างความรัก ความตระหนัก ดำเนินการในวันที่ 11 กันยายน 2550
ใช้กิจกรรมไฮมรุม มีการบรรยายประกอบการให้นักเรียนร่วมแสดงความคิดเห็น มุ่งเน้น
ให้นักเรียนเห็นว่า การจับทบทวนหน้าที่ของตนเอง การยอมรับความคิดเห็นของคนอื่น
การไม่ทะเลาะเบาะแว้งกัน การรักเพื่อน การเสียสละ การไม่มีความขัดแย้งกับเพื่อน เป็นสิ่งที่
นักเรียนควรจะต้องปฏิบัติตนเป็นอย่างยิ่ง ในขณะที่ทำกิจกรรมไฮมรุม ครูผู้ร่วมวิจัยให้
นักเรียนมีการระดมความคิด ระดมสมองร่วมกันหาข้อสรุปถึงผลดีในการเป็นคนที่มีความ
สามัคคี แล้วร่วมกันอภิปรายจากการระดมความคิด

จากการสังเกต ของผู้วิจัย พบว่า นักเรียนที่เป็นกลุ่มเป้าหมายมีความเข้าใจและ
สนใจในการร่วมกิจกรรมกับครูผู้ร่วมวิจัย เป็นอย่างดี มีความกระตือรือร้น ให้ความร่วมมือใน
การระดมความคิดปรากฏตามตัวอย่างข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์นักเรียนที่เป็นกลุ่มเป้าหมาย
ดังต่อไปนี้

“...หนูว่าความสามัคคี มีความสำคัญมากเพราะเดี๋ยวนี้ถือว่าแต่โรงเรียนเรา
เลย ประเทศเราก็เหมือนกันไม่มีความสามัคคีเลย ...”

(นักเรียนคนที่ 1. 11 กันยายน 2550 : สัมภาษณ์)

“...ผมว่าความสามัคคีเป็นเรื่องที่มีความสำคัญและจำเป็นมาก หากทุกคนมีความสามัคคีโรงเรียนของเราและประเทศของเราก็จะเจริญขึ้น...”

(นักเรียนคนที่ 2. 11 กันยายน 2550 : สัมภาษณ์)

“...หนูเห็นว่าความสามัคคีเป็นสิ่งที่ดี หนูสัญญาว่าหนูจะรักเพื่อนและเสียสละให้แก่เพื่อน ๆ ได้...”

(นักเรียนคนที่ 3. 11 กันยายน 2550 : สัมภาษณ์)

“...ผมว่าหากเรามีความสามัคคี เราจะมีความสุขมากครับ...”

(นักเรียนคนที่ 4. 11 กันยายน 2550 : สัมภาษณ์)

“...การพัฒนาคุณธรรมด้านความสามัคคี ตามขั้นตอนการสร้างเสริมสร้างวัฒนธรรมโฮมรูม พบว่า นักเรียนเห็นความสำคัญของการประพฤติปฏิบัติตนให้เป็นคนที่รู้จักการปฏิบัติตนเป็นที่มีความสามัคคีได้เป็นอย่างดี และนักเรียนมีความกระตือรือร้นในการร่วมกิจกรรมดีมาก....”

(ผู้วิจัย. 11 กันยายน 2550 : แบบบันทึกประจำวัน)

สรุปผลในขั้นตอนนี้กลุ่มเป้าหมายมีการร่วมกิจกรรมได้ดีมาก มีความกระตือรือร้น มีความต้องการที่จะปฏิบัติตนคน ไม่ทะเลาะเบาะแว้ง รักเพื่อน รู้จักการเสียสละ ไม่มีความขัดแย้งกับเพื่อน

ขั้นการสาธิตรูปแบบ ดำเนินการในวันที่ 28 กันยายน 2550 ใช้กิจกรรมประกวดนักเรียนตัวอย่างในด้านความสามัคคี ไม่ทะเลาะเบาะแว้ง รักเพื่อน รู้จักเสียสละ ไม่มีความขัดแย้งกับเพื่อน โดยครูผู้ร่วมวิจัย เป็นผู้คัดเลือกจากนักเรียนที่มีพฤติกรรมดังกล่าวข้างต้น เพื่อให้นักเรียนตัวอย่างเป็นแบบอย่างและได้สาธิตการเป็นคนมีคุณธรรมด้านความสามัคคีให้กับเพื่อนนักเรียน ในวันจันทร์ตอนเช้าหน้าเสาธง

จากการสังเกต ของผู้วิจัย พบว่า นักเรียนที่เป็นกลุ่มเป้าหมายมีความสนใจและกระตือรือร้นในการที่จะประพฤติปฏิบัติตนให้เป็นคนมีคุณธรรมด้านความสามัคคี ให้ความร่วมมือในการทำกิจกรรมการประกวด และมีความต้องการที่จะเป็นนักเรียนตัวอย่าง ปรากฏตามตัวอย่างข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์ผู้ร่วมวิจัยและนักเรียนที่เป็นกลุ่มเป้าหมาย ดังต่อไปนี้

“...นักเรียนกระตือรือร้นมากในการแข่งขันประกวดนักเรียนตัวอย่าง ในด้าน
ความสามัคคีทำให้นักเรียนในชั้น ป.5 มีพฤติกรรมที่ดี เช่น ไม่ทะเลาะเบาะแว้ง รักเพื่อน รู้จัก
การเสียสละ ไม่มีความขัดแย้งกับเพื่อน ...”

(รองผู้อำนวยการโรงเรียน. 28 กันยายน 2550 : สัมภาษณ์)

“...นักเรียนสนใจที่จะทำกิจกรรมโดยมีการแข่งขันว่าใครจะมีสามารถปฏิบัติ
ตามกรอบที่ครูกำหนดได้มากกว่ากัน...”

(หัวหน้าฝ่ายปกครอง. 28 กันยายน 2550 : สัมภาษณ์)

“...นักเรียนรู้จักรักเพื่อน ให้อภัยเพื่อน ไม่ทะเลาะกันในห้องเรียน เหมือนเคย”

(ครูประจำชั้นป.5. 28 กันยายน : สัมภาษณ์)

“...ตั้งแต่มีการประกวดหนูรักเพื่อนและโรงเรียนมากขึ้น หนูรู้ว่าหากเรา
รักใคร เขาก็รักเราด้วย...”

(นักเรียนคนที่ 1. 28 กันยายน 2550 : สัมภาษณ์)

“...หนูอยากเป็นนักเรียนตัวอย่าง เลขเลขทำกิจกรรมอย่างที่คุณครูบอก...”

(นักเรียนคนที่ 2. 28 กันยายน 2550 : สัมภาษณ์)

“...ผมว่าเดี๋ยวนี้ครูชมผมบ่อยขึ้นว่าผมเป็นเด็กดี ไม่รังแกเพื่อน ผมดีใจมาก

ครับ...”

(นักเรียนคนที่ 3. 28 กันยายน 2550 : สัมภาษณ์)

“...หนูอยากให้ครูประกวดอย่างนี้ตั้งนานแล้วล่ะ...”

(นักเรียนคนที่ 4. 28 กันยายน 2550 : สัมภาษณ์)

“...การแข่งขันกิจกรรมการประกวดนักเรียนตัวอย่างของนักเรียนที่เป็นกลุ่มเป้าหมายทำให้ทราบว่านักเรียนได้รับการกระตุ้นให้รู้จักการใช้ชีวิตอย่างมีคุณธรรมด้านความสามัคคีมากขึ้นและให้ความร่วมมือกับกิจกรรมได้เป็นอย่างดี...”

(ผู้วิจัย, 28 กันยายน 2550 : แบบบันทึก)

สรุปผลในการพัฒนาคุณธรรมพื้นฐานนักเรียนด้านความสามัคคีในชั้นตอนนี้ นักเรียนมีความกระตือรือร้นและมีความสุขในการร่วมกิจกรรม เพราะทุกคนเห็นว่าการร่วมกิจกรรมนี้เป็นผลดีต่อตัวเอง

ขั้นการแลกเปลี่ยนเรียนรู้

ในการพัฒนาคุณธรรมพื้นฐานนักเรียนด้านความสามัคคีในชั้นตอนนี้ ผู้ร่วมวิจัยได้จัดกิจกรรมเพื่อนบอกเพื่อน โดยหลังจากมีการประกวดนักเรียนตัวอย่างเสร็จสิ้นลง กลุ่มผู้ร่วมวิจัยได้ให้นักเรียนที่เป็นกลุ่มเป้าหมายได้ดำเนินการเป็นผู้ขยายผลในการปฏิบัติตน ให้เป็นคนรู้จักการปฏิบัติตนให้รักเพื่อน เสียสละ และยอมรับฟังเพื่อนมากขึ้น เริ่มทำกิจกรรมเพื่อนบอกเพื่อนในวันที่ 30 ตุลาคม 2550 ทั้งนี้ กลุ่มผู้ร่วมวิจัยได้มีการแจ้งแนวทาง และ กำหนดแนวทางในการดำเนินงานในเรื่องของการทำกิจกรรมให้แก่กลุ่มเป้าหมายอย่างชัดเจน โดยให้นักเรียนที่เป็นกลุ่มเป้าหมายได้แก่นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 จำนวน 4 คน นำแนวทางการจัดกิจกรรมการประกวดนักเรียนตัวอย่างด้านความสามัคคี มีผลดีอย่างไรบ้าง จากการทำกิจกรรมดังกล่าวของนักเรียนกลุ่มเป้าหมาย พบว่านักเรียนในชั้นอื่น ๆ ที่ได้รับรู้ รับทราบทำให้ทุกคนอยากเข้าร่วมกิจกรรม ปราบกฏตามตัวอย่างข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์ ผู้ร่วมวิจัยและนักเรียนกลุ่มเป้าหมายดังต่อไปนี้

“...จากการสังเกตที่นักเรียนทำกิจกรรมด้านความสามัคคีเป็นที่ประทับใจมากและนักเรียนกลุ่มที่ไม่ได้เป็นกลุ่มเป้าหมายก็ปฏิบัติตามบ้าง...”

(รองผู้อำนวยการโรงเรียน, 3 ตุลาคม 2550 : สัมภาษณ์)

“...นักเรียนส่วนใหญ่เริ่มมีพฤติกรรมด้านความสามัคคีดีขึ้น รู้จักรักเพื่อน ไม่รังแกกันและยอมรับความคิดเห็นเพื่อมากขึ้น...”

(หัวหน้าฝ่ายปกครอง, 3 ตุลาคม 2550 : สัมภาษณ์)

“...นักเรียนในห้องรักกัน ไม่ชกต่อยกันอีกแล้ว เวลาทำงานก็ช่วยกันดี ...”

(ครูประจำชั้น ป.5, 3 ตุลาคม 2550 : สัมภาษณ์)

“...หนูได้บอกเพื่อนในเรื่องการทำตัวให้เป็นคนที่มีควมสามัคคีแล้ว เพื่อนหนูสนใจมากและบอกว่าจะทำตาม...”

(นักเรียนคนที่ 1. 3 ตุลาคม 2550 : สัมภาษณ์)

“...บอกเพื่อน ๆ ว่าหากเราสามัคคีกันเราก็จะมีความสุข และรักกันมากขึ้น มีอะไรเราก็ได้ช่วยเหลือกัน เพื่อน ๆ บอกว่าดีมากเลยและจะทำตัวตามที่บอก...”

(นักเรียนคนที่ 2. 3 ตุลาคม 2550 : สัมภาษณ์)

“...เพื่อนหนูบอกว่าดีมากเลยและจะทำตามที่เพื่อนบอกค่ะ...”

(นักเรียนคนที่ 3. 3 ตุลาคม 2550 : สัมภาษณ์)

“...เพื่อนหนูบอกว่าอยากทำอย่างหนูบ้างจะได้เป็นนักเรียนตัวอย่างและจะได้รางวัลและอยากให้ครูชมว่าเป็นคนดี...”

(นักเรียนคนที่ 4. 3 ตุลาคม 2550 : สัมภาษณ์)

“...ในการพัฒนาคุณธรรมพื้นฐานนักเรียนด้านความสามัคคีทำให้นักเรียนรักกันมากขึ้น ไม่มีการทะเลาะวิวาทกัน ไม่ถกเถียงกันจนเกิดเรื่อง ...”

(ผู้วิจัย. 3 ตุลาคม 2550 : แบบบันทึก)

สรุปผลการดำเนินงานในขั้นตอนนี้ที่นักเรียนที่เป็นกลุ่มเป้าหมายได้ร่วมกิจกรรมเพื่อนบอกเพื่อนอย่างมีความสุขและสนใจที่จะปฏิบัติตนให้เป็นคนที่มีควมสามัคคี
ขั้นตอนการติดตามผลและประเมินผล

ในการพัฒนาคุณธรรมพื้นฐานนักเรียนด้านความสามัคคี ในขั้นตอนนี้ กลุ่มผู้ร่วมวิจัยได้ดำเนินการติดตามผลและประเมินผลโดยใช้การสังเกต การสัมภาษณ์ ผลการจัดกิจกรรมต่าง ๆ ที่กำหนดในการพัฒนา พบว่า การพัฒนาคุณธรรมพื้นฐานนักเรียนตามกลยุทธ์ภายใต้กรอบงานคุณธรรม ด้านความสามัคคีนั้น สามารถให้นักเรียนรู้จักการปฏิบัติตนเป็นคนที่ยอมรับความคิดเห็นของผู้อื่น รักกันมากขึ้น รู้จักเสียสละ โดยผู้วิจัยและผู้ร่วมวิจัยมีการติดตามผลและประเมินผลทุกครั้งหลังการจัดกิจกรรม ดังตัวอย่างข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์ ดังนี้

“...การประเมินผลการดำเนินกิจกรรมต่าง ๆ ปรากฏว่าประสบผลสำเร็จพอสมควร นักเรียนให้ความร่วมมือในกิจกรรมดี...”

(รองผู้อำนวยการโรงเรียน. 8 ตุลาคม 2550 : สัมภาษณ์)

“...นักเรียนมีความกระตือรือร้นในการร่วมกิจกรรมนักเรียนตัวอย่างและมีความพอใจในการประกวดนักเรียนตัวอย่างได้เป็นอย่างดี...”

(หัวหน้าฝ่ายปกครอง. 8 ตุลาคม 2550 : สัมภาษณ์)

“...นักเรียนในชั้น ป.5 รักกันมากขึ้น ไม่ถกเถียงกันและไม่ทะเลาะกันมีพฤติกรรมดีขึ้น...”

(ครูประจำชั้น ป.5. 8 ตุลาคม 2550 : สัมภาษณ์)

“...จากการพัฒนาคุณธรรมด้านความสามัคคีพบว่า นักเรียนส่วนมากมีพฤติกรรมในด้านความสามัคคีดีขึ้น และกลุ่มผู้ร่วมวิจัยก็ดำเนินการพัฒนาได้ดีเป็นที่น่าพอใจ...”

(ผู้วิจัย. 8 ตุลาคม 2550 : แบบบันทึก)

สรุปในขั้นตอนการติดตามผลและประเมิน พบว่า ผู้ร่วมวิจัยได้เข้าใจในวิธีการพัฒนาคุณธรรมพื้นฐานนักเรียนด้านความสามัคคีตามรูปแบบของกิจกรรมได้เป็นที่น่าพอใจและนักเรียนที่เป็นกลุ่มเป้าหมายสามารถเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมในการเป็นคนที่มีความสามัคคีมากขึ้น

การสะท้อนผลการพัฒนาในวงรอบที่ 1

จากการพัฒนาคุณธรรมนักเรียนพื้นฐาน ของโรงเรียนบ้านบัวขาว (วันครู 2500) อำเภอกุฉินารายณ์ จังหวัดกาฬสินธุ์ ด้วยวิธีกัลยาณมิตรนิเทศ ภายใต้กิจกรรมไฮมรุม กิจกรรมประกวดนักเรียนตัวอย่าง กิจกรรมเพื่อนบอกเพื่อน พบว่า ผู้ร่วมวิจัยสามารถพัฒนาคุณธรรมพื้นฐานนักเรียนทั้ง 4 ด้าน ได้ดังนี้

ด้านความขยัน ด้านนี้ประสบผลสำเร็จได้เป็นอย่างดี สังเกตจากนักเรียนไม่ขาดเรียน ส่งการบ้านครบถ้วนและทันตามกำหนด

ด้านความประหยัด ในด้านนี้ยังไม่สามารถบรรลุเป้าหมายที่วางไว้เท่าที่ควร ทั้งนี้เพราะผู้ร่วมวิจัยมีเวลาน้อยในการพัฒนาและจัดหากิจกรรมให้นักเรียนที่เป็นกลุ่มเป้าหมายได้ปฏิบัติ

ด้านการซื้อสัตย์ ในด้านนี้ประสบผลสำเร็จตามวัตถุประสงค์ที่วางไว้เพราะนักเรียนไม่ลักขโมย มีความซื่อสัตย์ต่อตนเองได้ เช่น รู้จักรับผิดชอบในงานที่นักเรียนรับผิดชอบได้เป็นอย่างดี

ด้านความสามัคคี ในด้านนี้นักเรียนกลุ่มเป้าหมายสามารถปรับเปลี่ยนพฤติกรรมได้เป็นอย่างดี เช่น รู้จักรักเพื่อน มีความเสียสละไม่เกี่ยงกันเวลาทำงานกลุ่ม ไม่ก่อเรื่องทะเลาะวิวาท

สรุปผลการพัฒนาคุณธรรมพื้นฐานนักเรียนทั้ง 4 ด้าน พบว่า ด้านประหยัด นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 จำนวน 4 คนยังยึดติดพฤติกรรมเดิม ๆ คือยังไม่รู้จักความประหยัดเท่าที่ควร เช่น การไม่รู้จักรออม การใช้จ่ายสุรุ่ยสุร่าย ยังฉีกสมุดเขียนข้ามหน้า ผู้วิจัยและครูผู้ร่วมวิจัยจึงร่วมกันประชุมกัน เพื่อหาแนวทางในการแก้ไขปัญหาดังกล่าวจึงมีมติร่วมกันว่า ควรจะพัฒนาคุณธรรมในด้านประหยัดให้กับนักเรียนที่เป็นกลุ่มเป้าหมายอีกครั้งหนึ่ง โดยใช้กิจกรรมประกวดนักเรียนตัวอย่าง เป็นกิจกรรมในการพัฒนาอีกครั้งหนึ่งในวงรอบที่ 2 ต่อไป

การดำเนินการพัฒนาในวงรอบที่ 2

จากปัญหาที่ได้พบในการพัฒนา ในวงรอบที่ 1 คือ นักเรียนยังขาดลักษณะนิสัยที่ดีในด้านความประหยัด เพราะนักเรียนบางส่วนยังไม่ปรับเปลี่ยนพฤติกรรมในด้านการไม่รู้จักการออม การใช้จ่ายสุรุ่ยสุร่าย ฉีกสมุดเขียนข้ามหน้าจากปัญหาดังกล่าว ผู้วิจัยและผู้ร่วมวิจัยได้ประชุมปรึกษาหารือเพื่อวางแผนและหาแนวทางในการแก้ไขปรับปรุงในส่วนที่มีปัญหาที่เป็นข้อค้นพบในการดำเนินงานในวงรอบที่ 1 นำไปพัฒนาคุณธรรมพื้นฐานนักเรียนด้านความประหยัด ในวงรอบที่ 2 ในวันที่ 20 พฤศจิกายน 2550 ซึ่งจากการระดมความคิดและระดมสมองทำให้พบข้อควรที่จะดำเนินการพัฒนาคุณธรรมพื้นฐานนักเรียน ด้านความประหยัดอีกครั้งหนึ่ง ได้กำหนดกิจกรรมในการพัฒนาคุณธรรมด้านประหยัด คือ กิจกรรมประกวดนักเรียนตัวอย่าง และกิจกรรมเพื่อนบอกเพื่อนใหม่อีกครั้งหนึ่ง ผู้ร่วมวิจัย เพิ่มการกำกับดูแล ติดตามการดำเนินงานตามกิจกรรมอย่างใกล้ชิดและต่อเนื่องและเพิ่มการเสริมแรงขึ้นอีก หลังจากการประชุมวางแผนร่วมกันและมีข้อตกลงในแนวทางแก้ปัญหา โดยมีเป้าหมายในการพัฒนา ลักษณะนิสัยด้านความประหยัด กล่าวคือผู้ร่วมวิจัย จึงได้ลงมือดำเนินการจัดกิจกรรมประกวด

นักเรียนตัวอย่าง และกิจกรรมเพื่อนบอกเพื่อน อีกครั้งหนึ่งเพื่อให้กลุ่มเป้าหมายได้มีการลงมือทำกิจกรรมตามกรอบตัวบ่งชี้ภายใต้กิจกรรมต่าง ๆ ให้มากยิ่งขึ้น กำหนดรายละเอียดปฏิบัติการดำเนินให้ดีขึ้น มีการจัดกิจกรรมที่หลากหลายภายใต้กิจกรรมเพื่อบอกเพื่อน เป็นต้นว่า ให้เพื่อแต่ละกลุ่ม นำบอกข่าวเล่าเรื่อง แต่อีกกลุ่มหนึ่งสลับปรับเปลี่ยนกันอย่างนี้ในทุก ๆ วัน วันละ 5 – 10 นาที และจัดกิจกรรมการประกวดสุดยอดนักประหยัคก็ดำเนินการดีขึ้น จาก 2 วัน / สัปดาห์ ก็ปรับเป็น 3 วัน/ สัปดาห์ โดยมีการจัดการประกวดจำนวนครั้งดีขึ้น การจัดกิจกรรมเพื่อนบอกเพื่อน ในการจัดกิจกรรมนี้ ผู้ร่วมวิจัย ได้จัดให้มีการดำเนินงานให้มากขึ้น ภายใต้การดูแล ติดตามของผู้ร่วมวิจัยอย่างใกล้ชิดและต่อเนื่อง ตลอดจนมีการเสริมแรง โดยการประกาศความดีหน้าเสาธง การให้ดาวในชั้นเรียนเป็นรายวัน และให้ดาวเป็นภาคเช้าและภาคบ่าย

ผลการดำเนินการพัฒนาในวงรอบที่ 2 จากการสังเกตและจากการจดบันทึกของผู้วิจัย ตลอดจนการสัมภาษณ์ผู้ร่วมวิจัยพบว่า นักเรียนที่เป็นกลุ่มเป้าหมาย มีความกระตือรือร้น ให้ความร่วมมือกับการจัดกิจกรรมมากขึ้น ตลอดจนมีการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมไปในทิศทางที่ดีขึ้น จะมีเพียงนักเรียนจำนวนเพียง 2 คนที่ยังต้องคอยกำกับ ติดตาม ดูแลในความประหยัค ปรากฏตามตัวอย่างข้อมูลที่รวบรวมมาได้ดังนี้

“...ในการพัฒนาการดำเนินงานในครั้งที่ 2 นี้พบว่านักเรียนที่เป็นกลุ่มเป้าหมายมีพฤติกรรมที่ดีขึ้น เช่น รู้จักการใช้จ่ายเงิน ไม่ฉีกสมุดเรียน...”

(รองผู้อำนวยการ โรงเรียน. 20 พฤศจิกายน 2550 : สัมภาษณ์)

“...นักเรียนจำนวน 8 คน มีพฤติกรรมไปในทางที่ดีขึ้น แต่อีก 2 คน ยังต้องคอยกำกับ ดูแล ติดตามอยู่เสมอ...”

(หัวหน้าฝ่ายปกครอง 20. พฤศจิกายน 2550 : สัมภาษณ์)

“...นักเรียนในชั้น ป.5/1 จำนวน 2 คน ยังคงคอยที่จะหนีออกไปซื้อขนมตอนขออนุญาตไปเข้าห้องน้ำ และยังชอบฉีกสมุดอยู่เสมอหากมีเวลา...”

(ครูประจำชั้น ป.5. 20 พฤศจิกายน 2550 : สัมภาษณ์)

“...การประเมินในการดำเนินกิจกรรมทั้ง 3 กิจกรรม นักเรียนชั้น ป.5 จำนวน 2 คน ยังไม่ปรับเปลี่ยนพฤติกรรมตามเป้าหมายที่วางไว้ นอกนั้นที่เข้าร่วมกิจกรรมมีพฤติกรรมที่ดีขึ้นจนเห็นได้ชัดและมีความกระตือรือร้นในการร่วมกิจกรรมเป็นอย่างดี โดยเฉพาะกิจกรรมประกวดนักเรียนตัวอย่าง...”

(ผู้วิจัย. 20 พฤศจิกายน 2550 : แบบบันทึก)

สรุปผลการดำเนินการในวงรอบ ที่ 2 การพัฒนาการดำเนินงานคุณธรรมพื้นฐานนักเรียนด้านความประหยัด เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ นักเรียนภายในโรงเรียนให้การร่วมมือสนับสนุนส่งเสริมกิจกรรมเป็นอย่างดี แต่ที่ยังมีจำนวนนักเรียนที่ยังไม่สามารถปรับเปลี่ยนพฤติกรรมความประหยัด ก็มีเพียง 2 คนเท่านั้น ทั้งนี้อาจจะเป็นเพราะนักเรียนดังกล่าวมีนิสัยที่ชอบใช้จ่ายสุรุ่ยสุร่ายไม่เห็นคุณค่าของการใช้จ่ายอย่างประหยัด หรืออาจจะเป็นเพราะสาเหตุปัจจัยอื่นที่ทำให้นักเรียนที่เป็นกลุ่มเป้าหมาย ทั้ง 2 คนยังไม่สามารถพัฒนาคุณธรรมด้านความประหยัดได้ตามที่วางเป้าหมายไว้ ทั้งนี้กลุ่มผู้ร่วมวิจัยจะได้ดำเนินงานในการพัฒนาการดำเนินงานต่อไปเพื่อที่จะได้หาแนวทางกิจกรรมอื่น ๆ ที่หลากหลายภายใต้กลยุทธ์อื่นมาพัฒนาต่อไป

การสะท้อนผลการพัฒนาในวงรอบที่ 2

จากการพัฒนาคุณธรรมพื้นฐานนักเรียน ด้วยการจัดกิจกรรมการประกวดนักเรียนตัวอย่าง และกิจกรรมเพื่อนบอกเพื่อน จึงทำให้การพัฒนาคุณธรรมพื้นฐานนักเรียนของโรงเรียนบ้านบัวขาว (วันครู2500) อำเภอภูฉิมรายณ์ จังหวัดกาฬสินธุ์ มีการดำเนินงานที่มีประสิทธิภาพตามกรอบคุณธรรมด้านความประหยัด ดังนี้

ด้านความประหยัด มีการพัฒนาลักษณะนิสัยด้านความประหยัดของนักเรียนด้วยกิจกรรมประกวดนักเรียนตัวอย่าง นักเรียนส่วนใหญ่สามารถปรับเปลี่ยนพฤติกรรมได้ดี เช่น รู้จักประหยัดเงิน ไม่ใช้จ่ายฟุ่มเฟือย ไม่ฉีกสมุด แต่จะมีเพียง จำนวน 2 คนที่ยังไม่สามารถปรับเปลี่ยนพฤติกรรมได้ กล่าวคือ ยังคงคอยที่จะหนีออกไปซื้อขนมตอนขออนุญาตไปเข้าห้องน้ำ และยังชอบฉีกสมุดอยู่เสมอหากมีเวลา

สรุปการดำเนินการพัฒนาคุณธรรมพื้นฐานนักเรียนของโรงเรียนบ้านบัวขาว (วันครู 2500) อำเภอภูฉิมรายณ์ จังหวัดกาฬสินธุ์ ในวงรอบที่ 2 มีการพัฒนาคุณธรรมนักเรียนด้านความประหยัด ได้อย่างมีประสิทธิภาพ และประสบผลสำเร็จ เป็นที่น่าพอใจ

บทที่ 5

สรุป อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

การวิจัย เรื่อง การพัฒนาคุณธรรมพื้นฐานนักเรียนของโรงเรียนบ้านบัวขาว (วันครู 2500) อำเภอภูผินารายณ์ จังหวัดกาฬสินธุ์ โดยใช้หลักการวิจัยปฏิบัติการ ผู้วิจัยได้สรุปผล อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ ตามลำดับต่อไปนี้

1. วัตถุประสงค์ของการวิจัย
2. สรุปผลการวิจัย
3. อภิปรายผล
4. ข้อเสนอแนะ

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาสภาพปัจจุบันปัญหาของคุณธรรมพื้นฐานนักเรียน โรงเรียนบ้านบัวขาว (วันครู 2500) อำเภอภูผินารายณ์ จังหวัดกาฬสินธุ์
2. เพื่อพัฒนาคุณธรรมพื้นฐานนักเรียนด้านความซื่อสัตย์ ด้านการประหยัด ด้านความซื่อสัตย์ และ ด้านความสามัคคี ของ โรงเรียนบ้านบัวขาว (วันครู 2500) อำเภอภูผินารายณ์ จังหวัดกาฬสินธุ์

สรุปผลการวิจัย

จากการพัฒนาคุณธรรมพื้นฐานนักเรียนของโรงเรียนบ้านบัวขาว (วันครู 2500) อำเภอภูผินารายณ์ จังหวัดกาฬสินธุ์ สามารถสรุปผลการวิจัย ได้ดังนี้

1. สภาพปัจจุบันปัญหาการพัฒนาคุณธรรมพื้นฐานนักเรียน ของโรงเรียนบ้านบัวขาว (วันครู 2500) อำเภอภูผินารายณ์ จังหวัดกาฬสินธุ์ พบว่า นักเรียนขาดคุณธรรมพื้นฐานในการปฏิบัติตนในด้าน ความซื่อสัตย์ ความประหยัด ความซื่อสัตย์ และความสามัคคี ครูไม่มีการกำกับ ดูแล ติดตามนักเรียนอย่างสม่ำเสมอ ผู้รับผิดชอบงานคุณธรรมพื้นฐานไม่ดำเนินงานอย่างต่อเนื่อง แผนการปฏิบัติงานเพื่อส่งเสริมคุณธรรมพื้นฐาน ของนักเรียนไม่ชัดเจน และไม่มีการกำกับติดตามอย่างเป็นระบบ

2. การพัฒนาคุณธรรมพื้นฐานนักเรียนของโรงเรียนบ้านบัวขาว(วันครู 2500) อำเภอภูผินารายณ์ จังหวัดกาฬสินธุ์ ตามกลยุทธ์ กัลยาณมิตรนิเทศ 4 ชั้นตอน ในวงรอบที่ 1 พบว่า

ด้านความขยัน ด้านนี้ประสบผลสำเร็จได้เป็นอย่างดี สังเกตจากนักเรียนไม่ขาดเรียน ส่งการบ้านครบถ้วนและทันตามกำหนด

ด้านความประหยัด ในด้านนี้ยังไม่สามารถบรรลุเป้าหมายที่วางไว้เท่าที่ควร ทั้งนี้เพราะผู้ร่วมวิจัยมีเวลาน้อยในการพัฒนาและจัดหากิจกรรมให้นักเรียนที่เป็นกลุ่มเป้าหมายได้ปฏิบัติ

ด้านการซื่อสัตย์ ในด้านนี้ประสบผลสำเร็จตามวัตถุประสงค์ที่วางไว้ เพราะนักเรียนไม่ลักขโมย มีความซื่อสัตย์ต่อตนเองได้ เช่น รู้จักรับผิดชอบในงานที่นักเรียนรับผิดชอบได้เป็นอย่างดี

ด้านความสามัคคี ในด้านนี้นักเรียนกลุ่มเป้าหมายสามารถปรับเปลี่ยนพฤติกรรมได้เป็นอย่างดี เช่น รู้จักรักเพื่อน มีความเสียสละไม่เกี่ยงกันเวลาทำงานกลุ่ม ไม่ก่อเรื่องทะเลาะวิวาท

สรุปผลการพัฒนาคุณธรรมพื้นฐานนักเรียนทั้ง 4 ด้าน พบว่า ด้านประหยัด นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 จำนวน 4 คนยังยึดติดพฤติกรรมเดิม ๆ คือยังไม่รู้จักการประหยัดเท่าที่ควร เช่น การไม่รู้จักรักการออม การใช้จ่ายสุรุ่ยสุร่าย ยังฉีกสมุดเขียนข้ามหน้าวงรอบที่ 2

นักเรียนส่วนใหญ่สามารถปรับเปลี่ยนพฤติกรรมได้ดี เช่น รู้จักการประหยัดเงิน ไม่ใช้จ่ายฟุ่มเฟือย ไม่ฉีกสมุด แต่จะมีเพียง จำนวน 2 คนที่ยังไม่สามารถปรับเปลี่ยนพฤติกรรมได้ กล่าวคือ ยังคงคอยที่จะหนีออกไปซื้อขนมตอนขออนุญาตไปเข้าห้องน้ำ และยังชอบฉีกสมุดอยู่เสมอหากมีเวลา

สรุปการดำเนินการพัฒนาคุณธรรมพื้นฐานนักเรียนของโรงเรียนบ้านบัวขาว (วันครู 2500) อำเภอภูผินารายณ์ จังหวัดกาฬสินธุ์ ในวงรอบที่ 2 มีการพัฒนาคุณธรรมนักเรียนด้านการประหยัด ได้อย่างมีประสิทธิภาพ และประสบผลสำเร็จ เป็นที่น่าพอใจ

จากการพัฒนาคุณธรรมพื้นฐานนักเรียนของโรงเรียนบ้านบัวขาว (วันครู 2500) อำเภอภูผินารายณ์ จังหวัดกาฬสินธุ์ ทั้ง 2 วงรอบ สามารถปรับเปลี่ยนพฤติกรรมของนักเรียนที่เป็นกลุ่มเป้าหมายมีพฤติกรรมที่เปลี่ยนแปลงไปในทางที่ดีทั้ง 4 ด้าน ดังต่อไปนี้

1. ด้านความขยัน นักเรียนส่วนใหญ่มีพฤติกรรมในความขยันได้ดี เช่น รู้จักส่งการบ้านให้ทันเวลาตามที่ครูกำหนด มาโรงเรียนเช้าขึ้น ช่วยกิจกรรมต่าง ๆ ของโรงเรียน เก็บเศษกระดาษ โดยไม่ต้องมีครูกำกับ

2. ด้านการประหยัด ในด้านนี้นักเรียนที่เป็นกลุ่มเป้าหมายยังไม่สามารถปรับเปลี่ยนพฤติกรรมได้ดีเท่าที่ควร กล่าวคือ นักเรียนยังชอบใช้จ่ายสุรุ่ยสุร่ายเนื่องจากคิดเป็นนิสัย ชอบออกห้องเรียนไปซื้อขนม ชอบเขียนสมุดขำหน้า ชอบเปิดน้ำแล้วไม่ปิด

3. ด้านความซื่อสัตย์ ในด้านนี้กลุ่มผู้ร่วมวิจัย สามารถพัฒนาคุณธรรมพื้นฐานในด้านนี้ให้กับนักเรียนที่เป็นกลุ่มเป้าหมายได้เป็น ไปตามความมุ่งหมายที่ตั้งไว้ กล่าวคือ นักเรียนไม่ลักเล็กขโมยน้อยของเพื่อน ตรงต่อเวลา ไม่พูดเท็จ

4. ด้านความสามัคคี ในด้านนี้กลุ่มผู้ร่วมวิจัย สามารถพัฒนาคุณธรรมพื้นฐานในด้านนี้ให้กับนักเรียนที่เป็นกลุ่มเป้าหมายได้เป็น ไปตามความมุ่งหมายที่ตั้งไว้ กล่าวคือ นักเรียนไม่ก่อเรื่องทะเลาะวิวาท ช่วยเหลือกิจกรรมกลุ่ม มีความเอื้ออาทรต่อกันภายในกลุ่มเพื่อนได้ดี

จากผลการพัฒนาคุณธรรมพื้นฐานนักเรียนทุกด้าน จึงพอสรุปได้ว่าการพัฒนาคุณธรรมพื้นฐานนักเรียนของโรงเรียนบ้านบัวขาว (วันครู 2500) บรรลุตามความมุ่งหมายที่วางไว้เป็นอย่างดี

อภิปรายผล

จากการพัฒนาคุณธรรมพื้นฐานนักเรียนของโรงเรียนบ้านบัวขาว (วันครู 2500) อำเภอกุฉินารายณ์ จังหวัดกาฬสินธุ์ มีประเด็นที่ควรนำมาอภิปรายผล ดังนี้

จุดเด่นในการพัฒนา จุดเด่นในการพัฒนาคุณธรรมพื้นฐานนักเรียนทั้ง 4 ด้าน ได้แก่ ด้านความขยัน ที่นักเรียนส่วนใหญ่มีพฤติกรรมในความขยันได้ดีเช่นรู้จักส่งการบ้านให้ทันเวลาตามที่ครูกำหนด มาโรงเรียนเช้าขึ้น ช่วยกิจกรรมต่าง ๆ ของโรงเรียนอย่างเต็มอกเต็มใจ ช่วยกันเก็บเศษกระดาษในบริเวณ โดยไม่ต้องมีครูกำกับ ด้านความซื่อสัตย์ ในด้านนี้กลุ่มผู้ร่วมวิจัย สามารถพัฒนาคุณธรรมพื้นฐานนักเรียนในด้านนี้ให้กับนักเรียนที่เป็นกลุ่มเป้าหมายเป็นไปตามความมุ่งหมายที่ตั้งไว้ กล่าวคือ นักเรียนไม่ลักเล็กขโมยน้อยของเพื่อน ตรงต่อเวลา ไม่พูดเท็จ และด้านความสามัคคี นักเรียนไม่ก่อเรื่องทะเลาะวิวาท ช่วยเหลือกิจกรรมกลุ่ม มีความเอื้ออาทรต่อกันภายในกลุ่มเพื่อนได้ดี สาเหตุที่เป็นเช่นนี้เพราะว่าผู้วิจัยและผู้ร่วมวิจัย สามารถสร้างความตระหนัก โดยใช้กิจกรรมโฮมรูม ในการพัฒนาคุณธรรมพื้นฐานนักเรียน

ซึ่งมีการจัดประชุม จัดกิจกรรมระดมความคิดเห็นระหว่างนักเรียนและครูที่เป็นผู้ร่วมวิจัย ทำให้ได้รับทราบปัญหาที่นักเรียนขาดคุณธรรมพื้นฐานและรับรู้ว่ามีนักเรียนมีความคิดเห็นเกี่ยวกับการที่จะพัฒนาคุณธรรมพื้นฐานนักเรียนอย่างไรบ้าง นักเรียนได้ร่วมกำหนดกิจกรรมต่าง ๆ เพื่อให้ให้นักเรียนมีความรู้สึกว่าตนเองมีส่วนร่วมในการกำหนดกิจกรรมและก่อให้เกิดความรู้สึที่ดี จึงสามารถทำให้นักเรียนมีความศรัทธาที่จะร่วมกิจกรรมในการพัฒนาคุณธรรมตามกิจกรรมที่ผู้ร่วมวิจัยจัดให้และเกิดความตระหนักในการทำกิจกรรมประกอบกับการกิจกรรมประกวดนักเรียนตัวอย่าง ซึ่งกิจกรรมดังกล่าว ทำให้นักเรียนเห็นว่าตัวเองมีคุณค่า และสามารถทำความดี อีกทั้งยังได้รับการยกย่องจากเพื่อนนักเรียนและครู และยังได้รับประโยชน์จากการแข่งขันกิจกรรมอีกด้วย การเขียนบันทึกความดี การแข่งขันการประหยัดอดออม แข่งขันรับดาวในการเข้าห้องสมุด แข่งขันกันทำความดี ทั้งรายวัน รายสัปดาห์ กิจกรรมที่กล่าวมาแล้วข้างต้นเป็นกิจกรรมที่ทำให้นักเรียนได้รับความสนุกเพลิดเพลินในการทำกิจกรรมและเห็นความสำคัญในการเป็นคนที่มีคุณธรรมพื้นฐาน ส่วนกิจกรรมเพื่อนบอกเพื่อน เป็นกิจกรรมที่นักเรียนทุกคนร่วมกันแลกเปลี่ยนเรียนรู้ถึงวิธีการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมระหว่างกันและมีการช่วยเหลือให้คำแนะนำที่ดีแก่กันในการปรับพฤติกรรม ตลอดจนเป็นกิจกรรมที่ปลูกจิตสำนึกที่ดีให้กับเพื่อน สาเหตุอีกสาเหตุหนึ่งที่เป็นจุดเด่นในการพัฒนา ที่ทำให้การพัฒนาคุณธรรมพื้นฐานนักเรียน สามารถบรรลุตามวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้คือ การพัฒนาคุณธรรมพื้นฐานนักเรียน ผู้วิจัยและผู้ร่วมวิจัยได้มีการกำกับติดตามประเมินผลการพัฒนาตลอดกระบวนการในการพัฒนาคุณธรรมพื้นฐานนักเรียนทั้ง 4 ด้าน จึงทำให้ได้รับรู้ปัญหาและหาทางแก้ไขในขณะดำเนินการพัฒนาให้ทันทั่วถึง จากข้อค้นพบที่เป็นจุดเด่นในการพัฒนาคุณธรรมพื้นฐานนักเรียนที่กล่าวมาข้างต้น เป็นเพราะกลยุทธ์กัลยาณมิตรนิเทศ เป็นกลยุทธ์ที่ใช้พัฒนาคุณธรรมพื้นฐานนักเรียน ให้มีประสิทธิภาพ ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาของสุนทร สารผล (2549 : 89) ที่ทำการศึกษาค้นคว้าการดำเนินงานส่งเสริมวินัยนักเรียน โรงเรียนโป่งเขื่อนศึกษาสถาน อำเภอสหพันธ์ จังหวัดกาฬสินธุ์ โดยใช้กลยุทธ์กัลยาณมิตรนิเทศพบว่า นักเรียนที่ได้รับการพัฒนาวินัยนักเรียนในด้านความขยัน ความสามัคคีและความซื่อสัตย์ ด้วยกลยุทธ์กัลยาณมิตรนิเทศ สามารถปรับเปลี่ยนพฤติกรรมไปในทางที่ดี กล่าวคือ ขยันเรียนหนังสือ รักเพื่อนพ้อง มีความเสียสละและไม่พูดเท็จและยังสอดคล้องกับงานวิจัยของ โทแมน กวีสิทธิ์ (2548 : 79) ได้ศึกษาการพัฒนาส่งเสริมวินัยนักเรียนด้านการประหยัด โรงเรียนชุมชนนาจารย์วิทยา อำเภอเมืองกาฬสินธุ์ จังหวัดกาฬสินธุ์ ด้วยกลยุทธ์การนิเทศแบบกัลยาณมิตร พบว่านักเรียนที่เป็นกลุ่มเป้าหมายมีพฤติกรรมที่ปรับเปลี่ยน

ไปในทางที่ดีทุกคน ประกอบกับการใช้วิจัยปฏิบัติการในการพัฒนาคุณธรรมพื้นฐานนักเรียนของโรงเรียนบ้านบัวขาว (วันครู 2500) อำเภอภูผินารายณ์ จังหวัดกาฬสินธุ์ เป็นวิธีการวิจัยที่ผู้ร่วมวิจัยทุกคนมีความร่วมมือร่วมใจกันดำเนินกิจกรรมการพัฒนาทุกขั้นตอน และร่วมกันปรึกษาหารือ ระดมความคิดในการหาจุดค้อย จุดเด่นของของการพัฒนาตั้งแต่ขั้นตอนการวางแผน การปฏิบัติ การสังเกต และการสะท้อนผลการปฏิบัติงาน เป็นการให้ผู้ร่วมวิจัยได้ร่วมกันหารูปแบบแนวทางแก้ไขปรับปรุง พัฒนาการดำเนินงานให้ดียิ่งขึ้น ซึ่งสอดคล้องกับเป้าหมายของการวิจัยปฏิบัติการของ Carr and Kemmis (ประวิต เอราวรรณ์. 2546 : 22 ; อ้างอิงมาจาก Carr and Kemmis.1996 : 23) ที่กล่าวว่า เป้าหมายทั่วไปของการวิจัยปฏิบัติการคือ เพื่อแก้ปัญหา (to solve problem) และเพื่อปรับปรุงการปฏิบัติงานแบบมืออาชีพ (to improve professional) นอกจากนี้ การวิจัยปฏิบัติการยังเป็นกระบวนการที่นักวิจัยมีโอกาสทำความเข้าใจอย่างลึกซึ้ง มีเหตุมีผล และมีความละเอียดรอบคอบในขณะปฏิบัติ

จุดอ่อนในการพัฒนา จุดอ่อนที่พบในการพัฒนาคุณธรรมพื้นฐานนักเรียนของโรงเรียนบ้านบัวขาว (วันครู 2500) อำเภอภูผินารายณ์ จังหวัดกาฬสินธุ์ พบว่า นักเรียนยังขาดคุณธรรมด้านความประหยัด เช่น นักเรียนยังชอบใช้จ่ายสุรุ่ยสุร่ายเนื่องจากคิดเป็นนิสัย ชอบออกห้องเรียนไปซื้อขนม ชอบเขียนสมุดข้ามหน้า ชอบเปิดน้ำแล้วไม่ปิด ที่เป็นเช่นนี้อาจเป็นเพราะการพัฒนาในครั้งนี้ มีข้อจำกัดในเวลา จึงทำให้ไม่สามารถปรับเปลี่ยนพฤติกรรมของนักเรียนได้ ซึ่งสอดคล้อง กับวิจัยของ กัลยา ศรีปาน (2542 : 56) ได้ศึกษาคุณธรรมจริยธรรมของนักเรียนระดับประถมศึกษา โรงเรียนบุญเลิศอนุสรณ์ สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชน จังหวัดสงขลา กลุ่มตัวอย่างเป็นนักเรียนระดับประถมศึกษา โรงเรียนบุญเลิศอนุสรณ์ ปีการศึกษา 2542 จำนวน 182 คน ที่พบว่าระดับคุณธรรมจริยธรรมของนักเรียนบุญเลิศอนุสรณ์ โดยภาพรวมและองค์ประกอบด้านความใฝ่รู้ ด้านการประหยัด อยู่ในระดับปานกลางและยังสอดคล้องกับงานวิจัยของสำเร็จ ใจชื่อ (2548 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาการพัฒนาการดำเนินงานเพื่อเสริมสร้างวินัยนักเรียน โรงเรียนบ้านดอนสนวน อำเภอเมืองกาฬสินธุ์ จังหวัดกาฬสินธุ์ พบว่า การพัฒนาในครั้งนี้ยังมีจุดอ่อนในการพัฒนาคือ ต้องใช้ระยะเวลาพอสมควร ทั้งนี้เพราะการพัฒนาในเรื่องการมีวินัยเป็นการพัฒนาในลักษณะของนามธรรม เป็นการขัดเกลาลักษณะนิสัย จึงจะทำให้การดำเนินงานเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ

จากการพัฒนาคุณธรรมพื้นฐานนักเรียนของโรงเรียนบ้านบัวขาว (วันครู 2500) อำเภอภูผินารายณ์ จังหวัดกาฬสินธุ์ ในครั้งนี้ ที่พบว่า นักเรียนมีพฤติกรรมในการปฏิบัติตนให้เป็นคนมีคุณธรรมได้ดี เป็นที่น่าพอใจ ทำให้นักเรียนมีความขยัน มีความรักพวกพ้อง มี

ความซื่อสัตย์ทั้งต่อตัวเองและต่อผู้อื่น รู้จักนำกิจกรรมที่ได้จากการพัฒนานำไปปรับใช้ในการดำรงชีพได้เป็นอย่างดี จะเห็นได้จากนักเรียนมีผลสัมฤทธิ์สูงขึ้นและนักเรียนได้รับรางวัลชนะเลิศในการแข่งขันทักษะวิชาการ ทั้งในระดับเขตพื้นที่ ระดับจังหวัด และระดับภาคตะวันออกเฉียงเหนือ

ข้อเสนอแนะ

จากผลการวิจัย ครั้งนี้ ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะสำหรับผู้เกี่ยวข้องและการทำวิจัยในครั้งต่อไป

1. ข้อเสนอแนะในการนำไปใช้

1.1 ผลการพัฒนาคุณธรรมพื้นฐานนักเรียนของโรงเรียนบ้านบัวขาว (วันครู2500) อำเภอภูมินารายณ์ จังหวัดกาฬสินธุ์ กลยุทธ์กัลยาณมิตรนิเทศ 4 ขั้นตอน ภายใต้กรอบการพัฒนา 4 ด้าน มีจุดอ่อนในการพัฒนาคุณธรรม คือ การประหยัด เมื่อดำเนินการพัฒนาแล้วมีจุดอ่อนในเรื่องของเวลาในการดำเนินงานกิจกรรม เพราะการพัฒนาคุณธรรมในการแสดงออกถึงพฤติกรรมลักษณะนิสัยของนักเรียนนั้นจะต้องใช้เวลาในการพัฒนาตามกลยุทธ์ เพราะเรื่องของคุณธรรมเป็นเรื่องของความละเอียดอ่อน เป็นการแก้ไขทางพฤติกรรมดังนั้นหากจะดำเนินงานให้เกิดประโยชน์อย่างสูงสุด ผู้วิจัยต้องใช้ระยะเวลาที่ยาวนานพอสมควรและต้องดำเนินการพัฒนาอย่างต่อเนื่องในลักษณะค่อยเป็นค่อยไป ทั้งนี้ต้องมีการจัดกิจกรรมอย่างหลากหลายภายใต้กลยุทธ์นั้น ๆ เพื่อความเหมาะสมกับสถานการณ์เวลา และข้อแตกต่างระหว่างบุคคลทั้งทางด้านอารมณ์ สังคม สติปัญญา ของนักเรียนเพราะการพัฒนาคุณธรรมเป็นการพัฒนาในลักษณะทั้งที่เป็นรูปธรรมและนามธรรม การพัฒนานั้นจึงจะมีประสิทธิภาพและเกิดประสิทธิผล

1.2 จุดแข็งในการพัฒนาคุณธรรมพื้นฐานของนักเรียน คือ การพัฒนาคุณธรรมนักเรียนในครั้งนี้เป็นไปแบบมีส่วนร่วมและดำเนินการพัฒนาตามความเป็นจริงที่อยู่ในสถานการณ์นั้น ๆ การพัฒนาในลักษณะนี้ เป็นการพัฒนาตามขั้นตอน วิธีการที่เสริมสร้างขวัญและกำลังใจ ตลอดจนมีการเสริมแรงและเป็นการพัฒนาอย่างต่อเนื่องทุกคนมีส่วนร่วมในการพัฒนาตามกิจกรรมอย่างจริงจังและเกิดผลดีต่อกฎมเป้าหมาย ตลอดจนนักเรียนที่เป็นกลุ่มเป้าหมาย มีเจตคติที่ดีต่อการพัฒนาคุณธรรม ทั้ง ๆ ที่เรื่องการพัฒนาคุณธรรมเป็นเรื่องยาก เพราะเป็นการพัฒนาในลักษณะของนามธรรม แต่การพัฒนาโดยใช้กลยุทธ์นี้สามารถ

ดำเนินการพัฒนาได้ในลักษณะของการนำลักษณะนิสัยของแต่ละบุคคลมาจัดเป็นกิจกรรมในรูปแบบของรูปธรรมสามารถสัมผัสจับต้องได้ จึงเกิดประโยชน์สูงสุดต่อนักเรียนและสถานศึกษา ดังนั้นผู้บริหารในหน่วยงาน ทั้งผู้บริหารสถานศึกษา หรือ ผู้บริหารการศึกษา ควรที่จะส่งเสริมสนับสนุนให้หน่วยงานหรือสถานศึกษาตนเองได้มีการพัฒนาเพื่อเสริมสร้างลักษณะนิสัยด้านคุณธรรมพื้นฐานของนักเรียน เพื่อที่นักเรียนจะได้เกิดคุณลักษณะที่พึงประสงค์

1.3 ผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องควรดำเนินการพัฒนาในลักษณะการพัฒนาเสริมสร้างลักษณะนิสัยด้านการประหยัดของนักเรียนอย่างต่อเนื่อง เพราะจำทำให้นักเรียนได้รู้จักการใช้จ่ายเงินการรู้จักใช้เวลาว่างให้เป็นประโยชน์ และสามารถเก็บออม รู้จักใช้ รู้จักจ่าย อันจะส่งผลต่อการเป็นพลเมืองดีของชาติสืบไป

1.4 ผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องควรให้ความร่วมมือกันในการทำการพัฒนาคุณธรรมพื้นฐานในด้านอื่น ๆ

2. ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรมีการศึกษาวิจัย เกี่ยวกับการพัฒนาลักษณะนิสัยของนักเรียนในด้านคุณธรรมอื่น ๆ

2.2 ควรมีการศึกษาวิจัยเกี่ยวกับการพัฒนาคุณธรรมจริยธรรม เพื่อการเสริมสร้างการมีลักษณะนิสัยที่ดีของนักเรียน

2.3 ควรมีการศึกษาวิจัยเกี่ยวกับการพัฒนาลักษณะนิสัยของนักเรียนในด้านอื่น ๆ เช่น การมีลักษณะนิสัยที่ดีในการเป็นคนที่มีคุณธรรมพื้นฐานในด้าน รักษาความสะอาด และการตรงต่อเวลา ด้วยกลยุทธ์แบบกัลยาณมิตร

2.4 ควรมีการศึกษาวิจัยเกี่ยวกับการพัฒนาคุณธรรมพื้นฐาน ควรมีการดำเนินงานอย่างต่อเนื่องและปรับเปลี่ยนรูปแบบของกิจกรรมอย่างหลากหลาย ภายใต้กลยุทธ์กัลยาณมิตรนิเทศ เพราะจะทำให้การดำเนินงานเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพอันจะส่งผลต่อการพัฒนาคุณธรรมของนักเรียนต่อไป

สารบัญ

หัวข้อ	หน้า
กิตติกรรมประกาศ	ก
บทคัดย่อ	ง
ABSTRACT	ฉ
สารบัญ	ช
สารบัญตาราง	ญ
สารบัญภาพ	ฎ
บทที่ 1 บทนำ	1
ภูมิหลัง	1
วัตถุประสงค์การวิจัย	4
ขอบเขตการวิจัย	5
กรอบแนวคิดในการวิจัย	5
นิยามศัพท์เฉพาะ	6
ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ	7
บทที่ 2 เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	8
1. การบริหารงานกิจการนักเรียน	8
2. ทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับคุณธรรม	11
3. การพัฒนาคุณธรรมจริยธรรมในโรงเรียน	15
4. กลยุทธ์ในการพัฒนา	27
5. บริบทของโรงเรียนบ้านบัวขาว (วันครู2500)	30
6. การวิจัยเชิงปฏิบัติการ	39
7. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	49
7.1 งานวิจัยในประเทศ	49
7.2 งานวิจัยต่างประเทศ	51

สารบัญตาราง

ตารางที่	หน้า
1 แสดงผลผลิตหลักและเป้าหมายผลผลิต ระยะ 5 ปี	38
2 แผนปฏิบัติการการพัฒนาคุณธรรมพื้นฐานนักเรียน ของโรงเรียนบ้านบัวขาว (วันครู2500) อำเภอกุฉินารายณ์ จังหวัดกาฬสินธุ์	60

มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
RAJABHAT MAHASARAKHAM UNIVERSITY

สารบัญแผนภาพ

แผนภาพที่	หน้า
1	วงรอบวิจัยปฏิบัติการของ Kemmis, S. & McTaggart, R. 40
2	วิถีชีวิตของการปฏิบัติการในชั้นเรียนของครู 41
3	วงจรการวิจัยปฏิบัติการในชั้นเรียน 41

มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
RAJABHAT MAHASARAKHAM UNIVERSITY